

Teknisk budget 2025-2028

Haderslev
Kommune

Pr. 4. september 2024

Indhold

1. Resultatopgørelse	1
2. Generelle bemærkninger budget 2025-2028	3
2.1. Forudsætninger for budgetlægnngen	4
2.2. Det tekniske budget	4
2.3. Bevillingsniveauer	4
2.4. Befolkningsfremskrivning	5
2.5. Pris- og lønfremskrivning	5
2.6. Den disponible kassebeholdning	6
3. Finansiering.....	7
3.1. Skatter	7
3.2. Tilskud og udligning	9
3.3. Lån, renter og balanceforskydninger	10
3.4. Låneoptag på konkrete projekter	11
4. Udvalgets bemærkninger.....	12
4.1. Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	12
4.2. Børne- og Familieudvalget	15
4.3. Kultur- og Fritidsudvalget	20
4.4. Land- og Byudviklingsudvalget	23
4.5. Senior- og Sundhedsudvalget	26
4.6. Social- og Handicapudvalget	31
4.7. Teknik- og Klimaudvalget	35
4.8. Ungeudvalget.....	38
4.9. Vækst- og Udviklingsudvalget	41
4.10. Økonomiudvalget.....	44
5. Projektbeskrivelser 2025-2028 for det tekniske anlægsbudget.....	47
5.1. Børne- og Familieudvalget	47
5.2. Kultur- og Fritidsudvalget.....	49
5.3. Land- og Byudviklingsudvalget.....	53
5.4. Senior- og Sundhedsudvalget	57
5.5. Social- og Handicapudvalget.....	58
5.6. Teknik- og Klimaudvalget	60
5.7. Vækst- og Udviklingsudvalget	72
5.8. Økonomiudvalget.....	74
6. Grundkapitalindsud	78
7. Bevillings- og flerårsoversigt	79
8. Oversigt over totalbudgettet 2025-2028	81
9. Takstoversigt for Haderslev Kommune 2025.....	82
Bilag 1: Investeringsoversigt – Teknisk budget.....	93

1. Resultatopgørelse

Det tekniske budget er Haderslev Kommunes grundøkonomi. Det tager udgangspunkt i rammerne fra budget 2024 og de indtægter, lån og afdrag, som er kendte. Det er udarbejdet i henhold til kommunalbestyrelsens beslutninger, herunder budgetstrategi og økonomisk politik.

Rammerne fra budget 2024 er korrigeret for politiske beslutninger, herunder omstillingsbidrag på 0,5 % svarende til 14,5 mio. kr.

Økonomiske nøgletal i det tekniske budget:

- Der er forventede indtægter på 4.691,7 mio. kr. i 2025
- Der er forventede nettodriftsudgifter på 4.442,5 mio. kr.
- Resultatet på den ordinære drift giver et overskud på 251,9 mio. kr.
- Overskuddet på ordinær drift anvendes til finansiering af nettoanlægsudgifter på 186,0 mio. kr. samt andre finansielle poster som afdrag på lån og grundkapitalindskud
- Resultatet bliver, at det samlede økonomiske råderum er 15,6 mio. kr. i 2025
- Resultatet er under forudsætning af låneoptag på 35,4 mio. kr. i 2025

Resultatet i overslagsårene viser et råderum til politiske prioriteringer. Råderummet kan blive påvirket af en række konkrete udgifter som følge af økonomiaftalen. Disse præsenteres i det supplerende budgetmateriale.

Resultatopgørelse				
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Personskatter	-2.870,4	-2.944,3	-2.998,8	-3.102,2
Selskabsskatter	-51,1	-56,6	-58,7	-53,5
Grundskyld	-173,5	-168,5	-165,2	-173,1
Generelle tilskud	-1.596,7	-1.701,5	-1.817,4	-1.857,3
Indtægter, i alt	-4.691,7	-4.870,8	-5.040,1	-5.186,1
Driftsudgifter	2.969,9	2.983,6	2.982,7	2.982,7
Pris- og lønfremskrivning	-	149,7	303,5	462,6
Aktivitetsbestemt medfinansiering	270,1	270,1	270,1	270,1
Overførselsudgifter	1.202,4	1.202,4	1.202,4	1.202,4
Nettodriftsudgifter, i alt	4.442,5	4.605,9	4.758,8	4.917,8
Renteudgifter (nettoerter)	-2,7	-3,0	-2,4	-2,5
Resultat af ordinær drift	-251,9	-268,0	-283,8	-270,8
Anlægsudgifter	191,5	173,2	173,7	177,4
Anlægsindtægter	-5,5	-6,4	-30,4	-1,4
Nettoanlægsudgifter, i alt	186,0	166,8	143,3	176,0
Resultat af skattefinansieret område, i alt	-65,9	-101,2	-140,5	-94,8
Lånoptagelse	-35,4	-35,5	-27,7	0,0
Afdrag på lån	84,8	86,7	88,4	51,0
Grundkapitalindskud	0,9	0,0	10,0	0,0
Balanceforskydninger	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet balance på det skattefinansierede område	-15,6	-50,0	-69,8	-43,8
Resultat af det brugerfinansierede område	0,0	0,0	0,0	0,0
Resultat i alt	-15,6	-50,0	-69,8	-43,8

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen

"-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Rammeoverholdelse			
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	Beregnet ramme 2025 jf. KL	Indarbejdet i teknisk budget 2025	Forskel
Servicerammen	3.116,1	3.051,1	-65,0
Anlægsramme 1%	203,0	191,5	-11,5
Anlægsramme KL's vejledende	163,3	191,5	28,1

"+" i forskel betyder overskridelse af rammen

"-" i forskel betyder luft til rammen

Som det ses af tabellen ovenfor med rammeoverholdelse, er den teknisk beregnede serviceramme jf. Kommunernes Landsforening (KL) i 2025 på 3.116,1 mio. kr. Det indeholder den teknisk justerede serviceramme samt 31,8 mio. kr. i løft jf. økonomiaftalen. I det tekniske budget er der indarbejdet serviceudgifter for 3.051,1 mio. kr. Det betyder, at der er luft i forhold til overholdelse af servicerammen på 65,0 mio. kr. i 2025.

I forhold til anlægsrammen er der på nuværende tidspunkt bruttoanlægsudgifter for 191,5 mio. kr. Den beregnede anlægsramme for 2025 opgives i to scenarier. Tidligere år har beregningsgrundlaget for Haderslev Kommunes anlægsramme været 1 % af den overordnede ramme på landsplan, hvilket svarer til 203,0 mio. kr. i 2025.

Igen i år har Kommunernes Landsforening (KL), foretaget beregninger som ser på det historiske anlægsniveau de seneste 10 år og sammenholder det med landsgennemsnittet og andre faktorer. På den baggrund er de nået frem til en vejledende anlægsramme for Haderslev Kommune på 163,3 mio. kr.

Udvikling i langfristet gæld				
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Kommunens langfristede gæld ekskl. lån til ældreboliger, jordforsyning og feriemidler	472,4	444,2	414,7	375,9

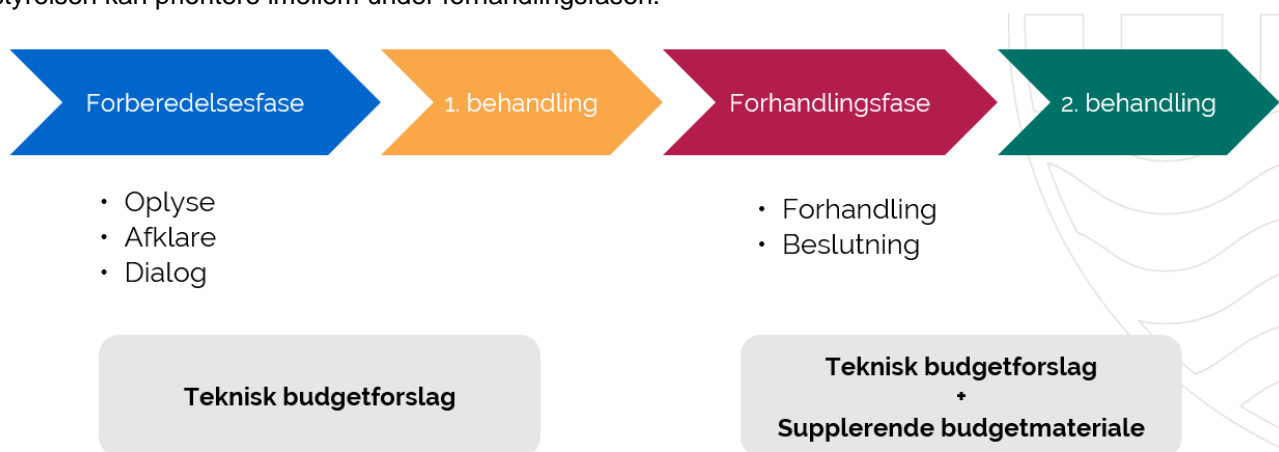
Ovenstående tabel viser udviklingen i kommunens langfristede gæld og med kommunens nuværende afdragsprofil forventes den langfristede gæld, ekskl. ældreboliger, jordforsyning og feriemidler at falde med 96,5 mio. kr. (fra 472,4 mio. kr. i 2025 til 375,9 mio. kr. i 2028).

2. Generelle bemærkninger budget 2025-2028

Et ambitiøst og solidt budget er fundamentet for den fremtidige udvikling af Haderslev Kommune. Vejen dertil skabes med et grundigt og gennearbejdet budgetmateriale, som kommunalbestyrelsen kan træffe kvalificerede beslutninger på baggrund af.

Budgetlægningen for 2025 (overslagsår 2026-28) tager udgangspunkt i den vedtagne budgetstrategi for 2025-2028 og inddeles i to faser: Forberedelsesfasen og forhandlingsfasen. Og der er udarbejdet henholdsvis et teknisk budget og et supplerende budgetmateriale.

Formålet med at dele budgetprocessen op i faser er at skabe en synlig opdeling mellem det administrative og tekniske grundlag for budgettet og den politiske proces, hvor der forhandles om hvilke tiltag, der skal indgå i budgettet ud over det tekniske. Metoden medfører, at der skabes et større politisk råderum, som kommunalbestyrelsen kan prioritere imellem under forhandlingsfasen.

Budget 2025-2028 skal godkendes af kommunalbestyrelsen senest den 15. oktober 2024. I følge tidsplanen for vedtagelsen af budgettet, 2. behandler kommunalbestyrelsen budgettet på kommunalbestyrelsesmødet den 8. oktober 2024. Minimum tre uger før, skal budgettet 1. behandles.

Udgangspunktet for kommunalbestyrelsens 1. behandling af budgettet den 10. september 2024 er det tekniske budget, som er præsenteret i resultatopgørelsen. Den samlede balance på det skattefinansierede område viser råderummet de enkelte år.

Der har som en del af processen været afholdt budgetseminar for kommunalbestyrelsen. Ved budgetseminaret den 20. juni 2024 blev hovedelementerne fra økonomaftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening gennemgået. Udvalgsformændene gennemgik udvalgenes udfordringer og øvrige prioriteringer for de kommende år.

Den 20. august 2024 blev der afholdt møde for gruppeformændene, hvor de havde mulighed for at bringe temaer frem, som ønskedes administrativt kvalitetssikret frem mod de politiske forhandlinger. Temaerne præsenteres i det supplerende budget.

Der afholdes budgetseminar den 5. september 2024 for kommunalbestyrelsen og Hoved-MED, hvor det tekniske og det supplerende budget præsenteres.

Politiske forhandlinger:

I den politiske tidsplan for budgetprocessen er der afsat tid til de politiske forhandlinger mellem den 11. og 23. september, hvor der er mulighed for et budgetforlig kan indgås. Ændringsforslag afleveres senest den 23. september kl. 12:00. Alt udover det tekniske budget besluttet gennem politiske forhandlinger med inspiration i det supplerende budgetmateriale.

2.1. Forudsætninger for budgetlægningen

Fundamentet for budgetlægningen i Haderslev Kommune er den vedtagne økonomiske politik. Af den økonomiske politik fremgår en række økonomiske styringsmål, der er formuleret med udgangspunkt i, at Haderslev Kommune skal være et loyalt medlem af det kommunale fællesskab, at der skal være økonomisk balance, og at der skal arbejdes med at skabe en robust økonomi.

De økonomiske styringsmål er:

- Haderslev Kommune skal bidrage til, at kommunerne samlet set overholder de af regeringen og Kommunernes Landsforening aftalte rammer for service og anlæg
- Der skal som minimum være balance på det skattefinansierede område i alle årene
- På ordinær drift bør der være et gennemsnitligt resultat på 200-250 mio. kr. bl.a. til dækning af anlægsudgifter og afdrag på lån
- Kommunens likvide beholdning pr. indbygger skal være omkring landsgennemsnittet

2.2. Det tekniske budget

Der er udarbejdet et teknisk budgetforslag for budget 2025-2028. Dette tager udgangspunkt i driftsrammerne fra det vedtagende budget 2024. Overslagsåret 2028 er dannet som en kopi af 2027. Driftsbudgettet er prisfremskrevet til 2025-niveau samt skøn for 2026-2028.

Det tekniske budget er desuden korrigeret for følgende:

- Tidligere politiske beslutninger af budgetmæssig karakter herunder omstillingsbidrag og 1. bevillingskontrol
- Uændrede skatteprocenter og valg af statsgaranteret skatteudskrivningsgrundlag
- Budgettet til overførselsudgifter, aktivitetsbestemt medfinansiering og refusioner er korrigeret jf. Økonomiaftalen
- Fremskrivning af pris- og lønniveau fra 2024-prisniveau til 2025-prisniveau
- I det tekniske budget ligger de vedtagne anlægsbudgetter for 2025-2027. Anlægsniveauet for 2028 er indarbejdet jf. den vedtagne anlægsmodel, der er beskrevet i budgetstrategien

Budgettet er et totalbudget omfattende samtlige drifts-, anlægs- og finansposter vedrørende budgetåret.

I forhold til den vedtagne økonomiske politik bemærkes følgende til det tekniske budget:

- Det bidrager til overholdelse af den aftalte serviceramme
- De budgetlagte anlægsudgifter ligger for nuværende over anlægsrammen udmeldt i Økonomiaftalen
- Der er overskud på det skattefinansierede område i alle årene
- Resultatet på den ordinære drift giver et overskud på 251,9 mio. kr. i 2025
- Kommunens likvide beholdning er omkring landsgennemsnittet

2.3. Bevillingsniveauer

Angivelsen af bevillingsniveauer er udtryk for, hvor detaljeret budgettet er opdelt. Samtidig er et højt bevillingsniveau udtryk for, at kommunalbestyrelsen giver det enkelte udvalg mulighed for spillerum inden for eget område.

De enkelte udvalgs bevillinger er i budget 2025-2028 opdelt på nedenstående bevillingsniveauer.

Bevillingsniveauer
Driftsudgifter
Aktivitetsbestemt medfinansiering
Overførselsudgifter
Brugerfinansierede område

For driftsbevillingerne gælder det, at de er nettobevillinger dvs., at kommunalbestyrelsen kun tager bevillingsmæssig stilling til størrelsen af nettoudgifterne. Det vil derfor være muligt at bruge flere udgifter, hvis man har fået flere indtægter.

På finansieringssiden følges kravene, som fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner.

På anlæg er nettobevillingen knyttet til hvert projekt for sig og kravene, der fremgår af det autoriserede budget- og regnskabssystem for kommuner følges. For at lette processen kan der søges om anlægsbevilling i forbindelse med vedtagelsen af budgettet. For de projekter, hvor projektbeskrivelsen vurderes at redegøre for både de økonomiske og materielle forudsætninger, fremgår det, at der søges om anlægsbevilling i forbindelse med budgetvedtagelsen.

2.4. Befolkningsfremskrivning

I forbindelse med udarbejdelse af budgettet er befolkningstal og befolkningsfremskrivning relevante at tage med i overvejelserne. Udviklingen i befolkningsfremskrivningen i forskellige aldersgrupper fremgår af nedenstående tabel.

Alder	2024	2025	2026	2027	2028	Ændring fra 2024-2028
0 - 2 år	1.433	1.399	1.400	1.389	1.392	-2,9%
3 - 5 år	1.599	1.594	1.565	1.510	1.477	-8,3%
6 -16 år	6.677	6.577	6.335	6.258	6.179	-8,1%
17 - 24 år	4.783	4.775	4.751	4.726	4.651	-2,8%
25 - 64 år	27.320	27.139	26.827	26.597	26.383	-3,6%
65 - 79 år	9.952	9.969	9.899	9.920	10.010	0,6%
80+ år	3.674	3.836	4.044	4.215	4.323	15,0%
I alt	55.438	55.289	54.821	54.615	54.415	-1,9%

Kilde: Danmarks statistik.

Ovenstående prognose bygger på data fra Danmarks Statistik over befolkningsfremskrivningen. Kommunalbestyrelsens ambition i forhold til vækst og udvikling er endnu ikke slået igennem ved resultat af prognosen fra Danmarks Statistik.

Ifølge tabellen vil befolkningssammensætningen i kommunen bevæge sig mod en højere gennemsnitsalder. Af tabellen ses det, at der i de to ældste aldersgrupper forventes en stigning i antal borgere de kommende år, mens der i de resterende aldersgrupper ses et forventet fald i antal borgere. Overordnet set forventes befolkningstallet i kommunen at falde i de kommende år.

Årets befolkningsfremskrivning påvirkes af indvandringen af ukrainere med opholdstilladelse efter særloven. Dette er dog på kort sigt. Ud fra Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning, antages det, at alle ukrainere med opholdstilladelse efter særloven, udrejser i løbet af 2025.

2.5. Pris- og lønfremskrivning

Som beskrevet under pkt. 2.2. Det tekniske budget, er budgetterne fremskrevet med Kommunernes Landsforenings nye skøn for pris- og lønfremskrivning. Den generelle prisfremskrivning fra 2024 til 2025 er 4,35%. Sidste år skønnede KL, at effekten af inflationen ville være højere end den har vist sig at være. Faldet i skønnene for inflationen skyldes især udviklingen i energipriserne.

Der har været en generel lavere fremskrivning af priserne fra 2024 til 2025. Til gengæld har der været en højere fremskrivning på lønninger, som bl.a. kan henføres til Trepartsaftalen.

KL indgik den 4. december 2023 en Trepartsaftale med Regeringen, Danske Regioner, FH og Akademikerne om løn- og ansættelsesvilkår for velfærdsmedarbejdere i den offentlige sektor. Aftalen indeholdt et

ekstraordinært lønløft til faggrupperne social- og sundhedsassistenter og medhjælpere i den kommunale sundheds- og ældrepleje, samt et lønløft til kommunale pædagoger på børneområdet og socialområdet. Konsekvenserne af Trepartsaftalen er medregnet i det tekniske budget.

I overslagsårene er der indlagt en fast pulje til pris- og lønfremskrivning. Dette er gjort for skabe et retvisende billede i budgetprocessen.

2.6. Den disponible kassebeholdning

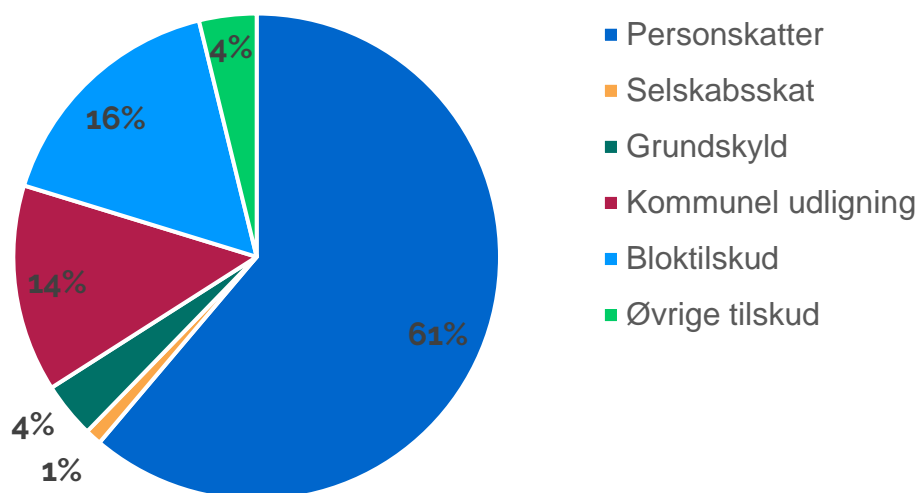
Den disponible kasse primo 2025 forventes at udgøre 78,7 mio. kr. på baggrund af de opgjorte økonomiske konsekvenser efter mødet i Haderslev Kommunalbestyrelse den 25. juni 2024. Dette skal ses med baggrund i en stor stigning i udgifterne til anlæg, som skyldes overførsel af ikke forbrugte midler fra sidste år. De seneste 3 år har den gennemsnitlige overførsel af uforbrugte anlægsmidler udgjort 93,5 mio. kr.

3. Finansiering

Haderslev Kommunes indtægter består overordnet set af skatter og tilskud.

Haderslev Kommunes indtægter i 2025 stammer primært fra skatteindtægter, hvor ca. 61% af indtægterne kommer fra. Dernæst kommer tilskud i form af statens bloktilskud og kommunal udligning, som bidrager med henholdsvis 16% og 14%. Øvrige skatter og tilskud bidrager samlet med ca. 9%.

Fordeling af indtægter i 2025

Nedenfor gennemgås skatter og tilskud i Haderslev Kommune.

3.1. Skatter

Haderslev Kommune kan hvert år vælge mellem to forskellige budgetmetoder med hensyn til fastsættelse af personskatten og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb:

1. Haderslev Kommune budgetterer selv skattegrundlaget og de afledte tilskuds- og udligningsbeløb
2. Haderslev Kommune benytter sig af tilbuddet om statsgaranti på personskat, tilskud og udligning

Vælger kommunen statsgaranti på skatterne, er indtægter fra tilskud og udligning endelige. Vælger kommunen selvbudgettering af skatter, bliver tilskuddene og udligningen efterreguleret 3 år senere på baggrund af den endelige skatteopkrævning og opgjorte udgiftsbehov.

Da Haderslev Kommune valgte statsgaranti for 2022 foretages der ikke nogen efterregulering i 2025 for kommunen. Dog valgte en række af landets kommuner at selvbudgettere i 2022 og fik en gevinst heraf. Dette reguleres via bloktilskuddet i 2025.

Haderslev Kommune har for tilskudsåret 2025 indregnet indtægter baseret på statsgarantien i det tekniske budget.

Oversigt over skatter i Haderslev Kommune

	Sats
Udskrivningsprocent – kommunal	26,30 %
Udskrivningsprocent – kirke	0,95 %
Grundskyldspromille – produktionsjord	7,20 ‰
Grundskyldspromille – øvrige	12,7 ‰

Personskatter

Udskrivningsgrundlaget er den del af borgernes indkomster, som de betaler skat til kommunen af. Haderslev Kommunes udskrivningsprocent er 26,3 %. Provenuet af den kommunale indkomstskat beregnes på baggrund af udskrivningsgrundlaget.

På baggrund af den seneste økonomiske redegørelse fra Økonomiministeriet for maj 2024 er der indregnet indtægter baseret på det statsgaranterede grundlag for 2025. Ved valget af statsgaranti er Haderslev Kommune garanteret et udskrivningsgrundlag 10,9 mia. kr., som med en udskrivningsprocent på 26,3% giver et provenu på 2,9 mia. kr. i 2025.

KL har med baggrund i den økonomiske redegørelse for maj nedjusteret væksten i udskrivningsgrundlaget for 2025 med 3,3 pct. point. Bevægelsen skal fortrinsvis ses i sammenhæng med en forhøjelse af skøn for beskæftigelsesfradraget, jævnfør en vedtaget forhøjelse af det almindelige beskæftigelsesfradrag og for enlige forsørgere, som en del af aftale om skattereform fra december 2023. Herudover er skøn for lønudviklingen dæmpet ift. det tidligere forudsatte.

Selskabsskat

I 2025 modtager Haderslev Kommune selskabsskat for indkomståret 2022 samt eventuelle korrektioner fra tidligere år.

Den budgetterede udvikling i selskabsskatten er baseret på Kommunernes Landsforenings forventning til udviklingen i selskabsskatten på landsplan. Der forventes en stigning i indtægterne for selskabsskat fra budget 2024 til 2025 på 6,4 mio. kr.

Grundskyld og øvrige

Fra 2024 er det ikke længere kommunerne, men Skat, der opkræver grundskyld og dækningsafgift. Det sker med baggrund i vurderinger af grundværdierne fra Skatteministeriet. Det skal bemærkes, at det indarbejdede provenu for grundskyld, beror på seneste foreløbige skøn fra Skatteministeriet fra april 2024.

De nye vurderinger forventes at medføre højere grundværdier. For at grundskyldsprovenuet for kommunerne skal være uændret, er der i den nye ejendomsskattelev fastsat nye kommunespecifikke grundskyldspromiller for de enkelte kommuner for 2024-2028. Haderslev Kommunes grundskyldspromille på ikke-produktionsjord (øvrige ejendomme) er nedsat fra 24,36 ‰ til 12,7 ‰, mens grundskyldspromillen på produktionsjord er uændret 7,2 ‰. Haderslev Kommune opkræver ikke dækningsafgifter på erhvervsjendomme.

Budgetteringen for 2025-2028 er behæftet med en usikkerhed på grund af omlægningen af beskatningen. Fra at have lavet opkrævning på historiske vurderinger, vil der fra 2024 og frem blive tale om opkrævning på baggrund af nye vurderinger. De nye vurderinger kendes endnu ikke og forventes først at være endelig på plads i løbet af 2026.

I 2025-2028 er grundskylden opgjort ud fra Skatteministeriets foreløbige skøn på de nye vurderinger.

Udover grundskyld har Haderslev Kommune også indtægter fra dækningsafgift på offentlige ejendomme, dødsbopbeskatning og forskerskat.

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Personskatter*	-2.877,1	-2.951,1	-3.005,8	-3.109,3
Skrå skatteloft*	6,8	6,9	7,0	7,1
Selskabsskat	-51,1	-56,6	-58,7	-53,4
Grundskyld og øvrige	-173,5	-168,5	-165,2	-173,1
I alt	-3.095,0	-3.169,3	-3.222,7	-3.328,8

Afrundingsdifferencer kan forekomme

*Personskatter og det Skrå skatteloft er samlet under personskatter i resultatopgørelsen.

**I 2024 valgte Haderslev Kommune at selvbudgettere indtægtsgrundlaget. Der forventes en indtægt på netto 24,1 mio. kr. i 2027 som følge heraf.

3.2. Tilskud og udligning

Den nye udligningsreform trådte i kraft pr. 1. januar 2021 og med den, skete der en grundlæggende omlægning af det kommunale tilskuds- og udligningssystem, som består af:

- Et generelt udligningssystem
- Særskilte udligningsordninger
- Et statsligt bloktilskud
- En række separate tilskuds- og overgangsordninger

I ordningen foretages en separat udligning af beskatningsgrundlag og udgiftsbehov, mens der tidligere blev udlignet ud fra et beregnet strukturelt underskud. Der er nu indført et generelt udligningssystem, som er ens for alle landets kommuner. Udligningssystemet er ændret fra et statsfinansieret system til et rent mellemkommunalt system.

Der er indført særlige udligningsordninger for selskabsskat, udligning af kommunernes merudgifter vedr. indvandrere, flygtninge og efterkommere samt en udligning af dækningsafgift.

Bloktilskuddet er statens samlede årlige tilskud til kommunerne og fordeles som hovedregel efter indbyggertal.

Det kommunale tilskuds- og udligningssystem indeholder endeligt en række målrettede tilskudsordninger.

I 2025 budgetterer Haderslev Kommune med, at de samlede indtægter fra tilskud og udligning vil være 1.596,7 mio. kr. Heraf indgår 50,2 mio. kr. som finansieringstilskud og 81,4 mio. kr. som tilskud til udsatte ø- og yderkommuner.

Fordeling af tilskud og udligning

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Kommunal udligning	-613,0	-641,4	-695,6	-690,7
Udligning udlændinge	1,5	1,4	1,2	1,0
Udligning af selskabsskat	-34,1	-40,4	-41,6	-37,2
Udligning af dækningsafgift	-0,5	-0,6	-0,6	-0,5
Kommunebidrag til regionerne	7,0	7,2	7,4	7,6
Statsligt bloktilskud	-771,5	-838,8	-895,3	-940,2
Udligning og statstilskud, I alt	-1.410,7	-1.512,7	-1.624,5	-1.660,1
Tilskud til Ø-kommuner	-4,6	-4,0	-4,0	-4,0
Tilskud til bekæmpelse af ensomhed	-1,3	-1,3	-1,4	-1,4
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-9,7	-10,0	-10,3	-10,7
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	-5,3	-5,5	-5,6	-5,8
Finansieringstilskud	-50,2	-50,2	-50,2	-50,2
Tilskud styrket kvalitet i ældreplejen	-12,9	-13,4	-13,8	-14,3
Tilskud til værdig ældrepleje	-13,5	-14,0	-14,5	-14,9
Tilskud til udsatte ø- og yderkommuner	-81,4	-84,4	-87,1	-89,9
Kompensation vedr. nettotab dækningsafgift	-7,1	-6,0	-6,0	-6,0
Særlige tilskud, I alt	-186,0	-188,8	-192,9	-197,2
Generelle tilskud og udligning, I alt	-1.596,7	-1.701,5	-1.817,4	-1.857,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Budgetteret tilskud og udligning

Haderslev Kommune budgetterer i 2025 med indtægter på 1.596,7 mio. kr. fra de forskellige tilskud og udligningsordninger.

Det statslige bloktilskud udgør i alt 771,5 mio. kr., hvoraf 27,7 mio. kr. kun udbetales, hvis kommunerne samlet overholder loftet for serviceudgifter, jf. aftalen mellem Regeringen og Kommunernes Landsforening.

Desuden er 9,2 mio. kr. gjort betinget af, at kommunerne samlet budgetlægger indenfor den aftalte ramme under hensyntagen til det samlede budgetterede niveau og drifts- og anlægsudgifter.

Haderslev Kommune får et tilskud på 4,6 mio. kr. i 2025 som ø-kommune. Hertil er der kommet udmeldinger om særtilskud til nedsættelse af færgetakster på godstransport og passagerbefordring på 2,0 mio. kr. Indtægten vedrørende nedsættelse af færgetaksterne er direkte tilskrevet fagområdet og indgår ikke i de samlede opgjorte særtilskud.

3.3. Lån, renter og balanceforskydninger

Lån

Optagelse af lån sker i henhold til lånebekendtgørelsen og områdefornyelsesprojekt på Jomfrustien samt færge og havne.

Udvikling i langfristet gæld

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Ældreboliger (primo)	166,1	151,7	136,9	121,7
Afdrag	-14,4	-14,8	-15,2	-15,6
Budgetteret lånoptagelse	0,0	0,0	0,0	0,0
Ældreboliger ultimo, I alt	151,7	136,9	121,7	106,2
Ordinære lån (primo)*	472,4	444,2	414,7	375,9
Afdrag	-63,6	-65,0	-66,4	-28,6
Budgetteret lånoptagelse	35,4	35,5	27,7	0,0
Ordinære lån ultimo, I alt	444,2	414,7	375,9	347,4
Jordforsyning (primo)	1,4	1,2	1,0	0,7
Afdrag	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Budgetteret lånoptagelse	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordforsyning ultimo, I alt	1,2	1,0	0,7	0,5
I alt ultimo	597,1	552,5	498,4	454,0

* ekskl. gæld til Lønmodtagernes Feriemidler
Afrundingsdifferencer kan forekomme

Renter

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Renter af likvide aktiver	-8,2	-8,2	-8,2	-8,2
Renter af kortfristede tilgodehavender	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Renter af langfristede tilgodehavender	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Renter af langfristet gæld	9,3	8,9	9,5	9,5
Garantiprovision og kurstab på obligationer	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
I alt	-2,7	-3,0	-2,4	-2,5

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Balanceforskydninger

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Forskydninger i langfristede tilgodehavender	0,9	0,0	10,0	0,0
- Heraf grundkapitalindskud	0,9	0,0	10,0	0,0
Forskydninger i kortfristet gæld til staten	-	-	-	-
Forskydninger i kortfristet gæld, i øvrigt	-	-	-	-
Forskydninger i langfristede gæld	-	-	-	-
I alt	0,9	0,0	10,0	0,0

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Forskydninger i langfristede tilgodehavender drejer sig primært om indskud i Landsbyggefonden, men udover dette medregnes blandt andet også udlån til beboerindskud.

I budgetlægningen 2025-2028 budgetteres med øje for den tekniske serviceramme tillagt en forholdsmæssig andel af løftet af serviceudgifter i økonomiaftalen. I de afsluttende tekniske justeringer efter de politiske

beslutninger, vil der blive etableret en evt. teknisk korrektionspulje på centrale puljer. Der sker afbalancering af den tekniske korrektionspulje under *forskydninger i kortfristet gæld til staten*.

3.4. Låneoptag på konkrete projekter

Nedenfor præsenteres låneoptag, afdrag på lån og renter, som kan henføres til konkrete anlægsprojekter i det tekniske budget. Der er ikke indregnet låneoptag til andre projekter end Jomfrusti-projektet og færge og havne.

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Låneoptag – Jomfrusti-projektet	-30,4	-33,8	-22,7	0,0
Afdrag på lån – Jomfrusti-projektet	1,1	2,3	3,7	4,6
Renter – Jomfrusti-projektet	0,9	1,7	2,7	3,3
I alt vedr. Jomfrusti-projektet	-28,5	-29,8	-16,3	8,0
Låneoptag – færge og havne	-5,0	-1,7	-5,0	0,0
Afdrag på lån – færge og havne	0,3	0,5	0,5	0,7
Renter – færge og hav	0,2	0,3	0,4	0,5
Lån til færge og havne	-4,5	-0,9	-4,1	1,2
Finansiering til konkrete projekter, I alt	-33,0	-30,7	-20,4	9,2

Afrundingsdifferencer kan forekomme

4. Udvalgets bemærkninger

4.1. Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget

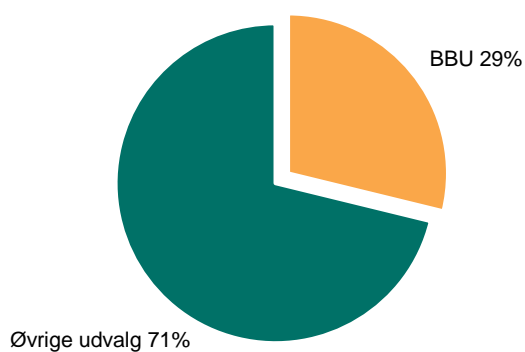
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget (BBU)

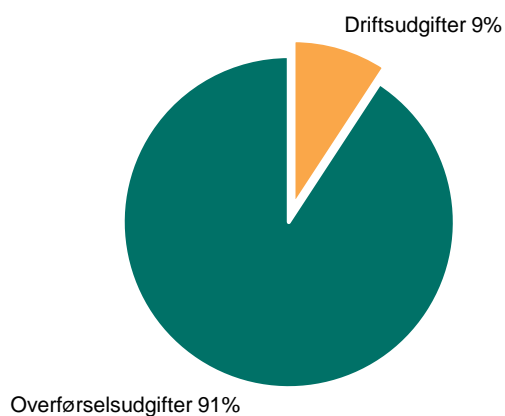
- Beskæftigelsesindsatsen
- Enkeltydelse og forsørgelsesudgifter
- Integrationsindsatsen
- Danskuddannelse til voksne udlændinge
- Borgerserviceopgaver

Budgetandele

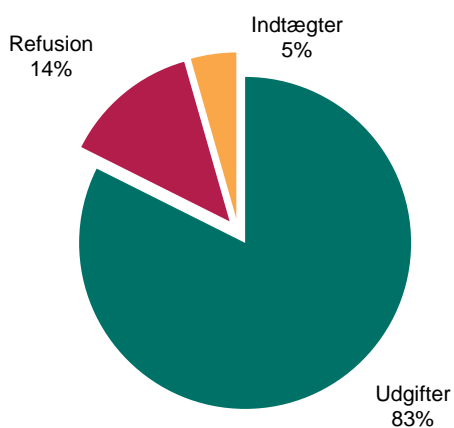
Udvalget andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Der er ingen anlæg på udvalgets område.

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Servicerammen	118,3	118,3	119,5	119,5
Overførselsudgifter	1.161,8	1.161,8	1.161,8	1.161,8
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget, I alt	1.280,1	1.280,1	1.281,3	1.281,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Beskæftigelsesindsatsens formål er, at:

- understøtte ledige og sygemeldte borgere i at opnå og fastholde hel eller delvis selvforsørgelse
- sikre virksomhederne den arbejdskraft, de har brug for

Beskæftigelsesindsatsen i Haderslev Kommune tager udgangspunkt i den enkelte borger, og i at understøtte denne i at få en tilknytning til arbejdsmarkedet. Det kan være på fuldtid, deltid, med forskellige typer af støtteforanstaltninger eller med få timers job om ugen.

Borgeren mødes med respekt og forståelse af de forhold, der står i vejen for dennes tilknytning til arbejdsmarkedet. Borgeren skal opleve at blive inddraget, set og hørt. Samtidig er det vigtigt, at borgeren forstår regler og rammer for indsatsen, hvorfor borgeren skal informeres om de krav og forventninger, der stilles.

Beskæftigelsesindsatsen i Haderslev Kommune bygger i vid udstrækning på en virksomhedsrettet tilgang med fokus på rekruttering, fastholdelse og opkvalificering. Indsatsen spiller en vigtig rolle i kommunalbestyrelsens vækst dagsorden om øget bosætning, flere uddannelses- og arbejdspladser, hvor Jobcentret har en central opgave og rolle i at medvirke til at sikre den efterspurgte arbejdskraft. Samarbejdet med virksomhederne er en vigtig forudsætning for at skabe et arbejdsmarked med plads til flere.

Formålet med at give hjælp til enkeltydelser og forsørgelse er, at:

- sætte borgeren i stand til at klare sig selv
- skabe et økonomisk sikkerhedsnet for enhver, der ikke på anden måde kan skaffe det nødvendige til sig selv eller sin familie

Borgere kan søge om enkeltydelser til f.eks. tandbehandling, briller, medicin eller boligindskud. Sagsbehandlingen og udbetalingen af forsørgelsesydelse tager udgangspunkt i en fælles modtagelse og visitation af borgeren i samarbejde mellem Ydelsesteamet og Jobcentret eller andre relevante forvaltningsområder.

Integrationsindsatsen skal sikre, at nyankomne udlændinge har mulighed for at udnytte deres evner og ressourcer, så de kan blive selvforsørgende og være aktivt deltagende i og bidrage til det danske samfund på lige fod med øvrige borgere.

Indsatsen retter sig mod flygtninge, familiesammenførte udlændinge og indvandrere. Indsatsen omfatter boligplacering af flygtninge, selvforsørgelses- og hjemrejse- eller introduktionsprogram, integrationskontrakt, dansk uddannelse og sidst men ikke mindst den beskæftigelsesrettede indsats.

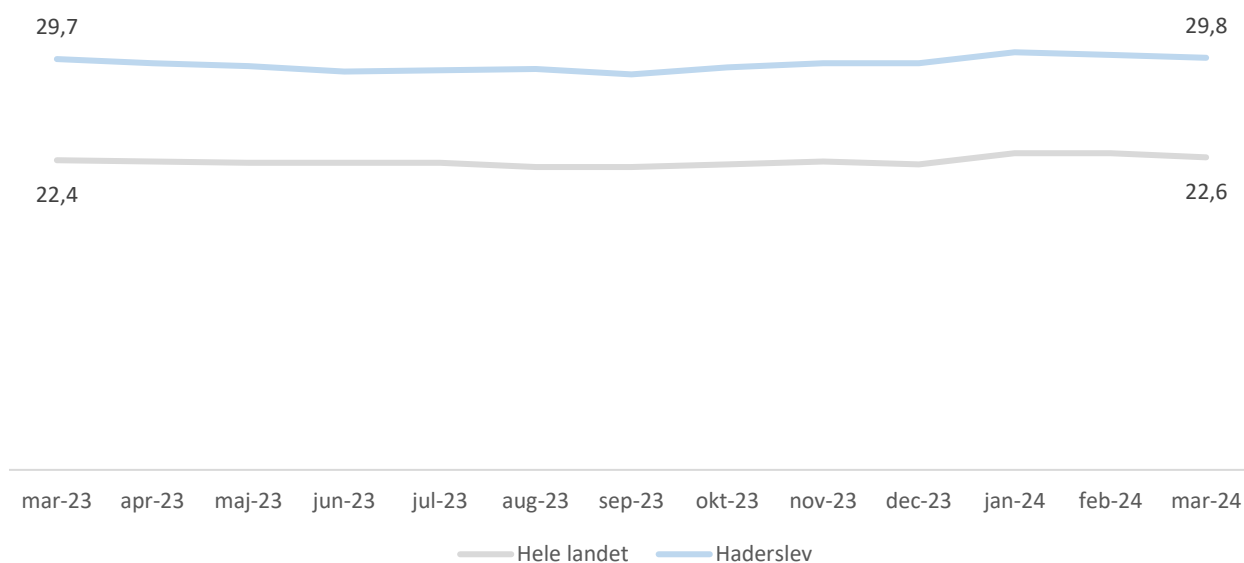
Kommunalbestyrelsen har ansvaret for at tilbyde danskundervisning til nyankomne, voksne udlændinge. Målgruppen er både flygtninge, familiesammenførte og indvandrere, herunder arbejdstagere og studerende fra både EU-lande og tredjelande. Haderslev Sprogcenter løfter denne opgave i Haderslev Kommune.

Borgerservice er central i mange borgeres møde med kommunen og spiller en stor rolle i at tage godt imod borgeren, både i det personlige møde, hvor borgerguiderne tager imod og i telefonomstillingen, som stiller opkaldet videre til den relevante forvaltning. Borgerservice varetager opgaven med at rådgive og vejlede borgere telefonisk eller personligt, f.eks. i forhold til at anvende de mange digitale løsninger herunder MitID, der er udviklet gennem de senere år.

Derudover varetages sagsbehandlingen omkring f.eks. personlige tillæg og helbredstillæg til pensionister, pas, kørekort, folkeregister, beboerindskudslån, vielser, sygesikring og begravelshjælp.

I grafen ses udviklingen i procentdelen af offentlig forsørgede af arbejdsstyrken i Haderslev Kommune sammenlignet med hele landet.

Offentlig forsørgede i procent af arbejdsstyrken

Lovgivning

Udvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, dog ikke kapitel 10 og 10 a, lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, forskellige integrationsfremmende projekter, de beskæftigelsesrettede opgaver efter integrationsloven og ydelser knyttet hertil, dog ikke §§ 35-39, lov om individuel boligstøtte og særlige kontante ydelser efter lov om social service.

Mål og ambitioner for 2025

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget arbejder ud fra visionen "Flere i beskæftigelse" som er udfoldet i Beskæftigelsespolitikken 2024-2027.

Beskæftigelsespolitikken 2024-2027 har til formål at bidrage til at realisere målsætningen og ambitionerne om +250 flere i uddannelse, +500 indbyggere og +1.000 arbejdspladser i 2030.

4.2. Børne- og Familieudvalget

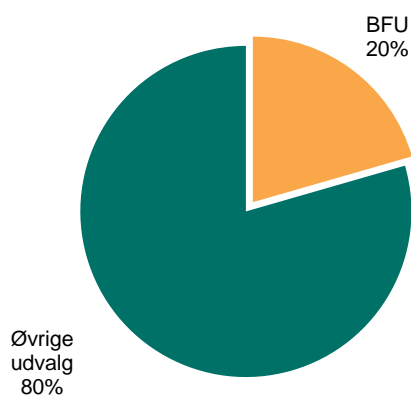
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Børne- og Familieudvalget (BFU)

- Kommunal sundhedspleje 0-17 år
- Dagtilbud 0-6 år og særlige dagtilbud
- Puljeordninger til privat pasning
- Folkeskoler 0. – 10. årgang og skolefritidsordninger
- Ungdomsskole, ungdomsklubber og GOTI
- Det rådgivende team
- Hotspot og SSP

Budgetandele

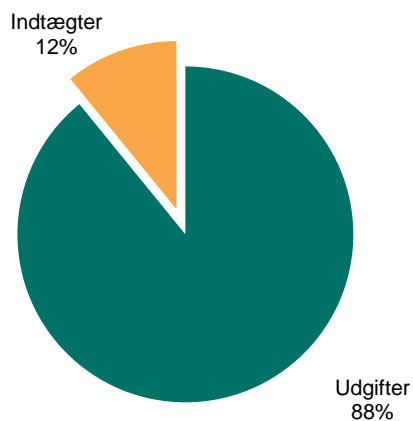
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

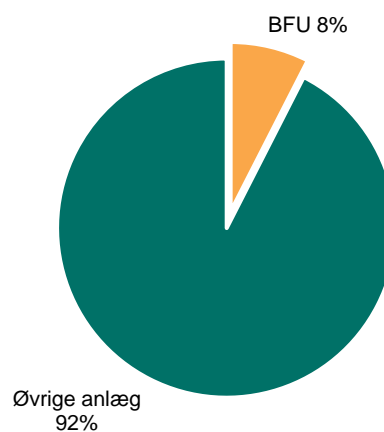
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalget andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Folkeskoler	323,1	323,1	323,1	323,1
SFO'er	30,8	30,8	30,8	30,8
Fællesudgifter skolevæsen	203,7	203,4	203,1	203,1
Ungdomsskolen	15,2	15,2	15,2	15,2
Sundhedsplejen	11,0	11,0	11,0	11,0
Fællesudgifter dagtilbud	33,2	33,2	33,3	33,3
Dagpleje	49,6	49,6	49,6	49,6
Daginstitutioner	167,4	167,4	167,4	167,4
Tilskud til puljeordninger	20,8	20,8	20,8	20,8
Det rådgivende team	26,4	26,4	26,4	26,4
Hotspot og SSP	2,7	2,7	2,7	2,7
Børn og Kultur samt politiske puljer	14,3	17,2	16,7	16,8
Børne- og Familieudvalget, I alt	898,1	900,8	900,0	900,2

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Børne- og Familieudvalget varetager opgaver i forhold til børn og unge og deres familier, primært serviceydelser og indsatser rettet mod de 0 – 18-årige.

Sundhed og forebyggelse

- Sundhedsplejen, som tilbyder individuel vejledning, undervisning, undersøgelser og forebyggende indsatser til gravide og børn og unge op til 18 år

Sundhedsplejen tilbyder bl.a. vejledning og individuel støtte til gravide, spæd- og småbørnsforældre, funktionsundersøgelser af børn i den undervisningspligtige alder, generel forebyggelse og sundhedsfremme. Indgår i tværsektorielt samarbejde med almen praksis, jordemodercenter og fødegang, socialforvaltning m.fl. Udbyder kursus til førstegangsførelse.

Dagtilbud

- Pasning af ca. 450 børn i dagplejen
- Børnehaver, 0-6 års institutioner og specialgrupper i alt ca. 1.845 børn
- Tilskud til private puljeordninger, privatinstitutioner, private børnepassere og pasning af egne børn i alt ca. 383 børn

Daginstitutionerne er enten kommunale eller selvejende. Der er 5 selvejende daginstitutioner samt 10 kommunale daginstitutioner fordelt på 29 matrikler/afdelinger. Der er etableret fire ressourceinstitutioner – en i hvert distrikt Nord og Syd samt 2 i distrikt Vest – hver med en specialgruppe for børn med særlige behov i direkte tilknytning til ressourceinstitutionens øvrige børnegrupper.

Folkeskoler og skolefritidsordninger

- 11 almene folkeskoler, hvoraf fire har Ungeunivers. Skolerne er beliggende på 16 matrikler. Der er 4.391 elever fra 0-9. klasse, hvoraf 228 elever går i specialklasse, og 133 er enkeltintegrerede
- Skolefritidsordninger på skoler med indskolingsklasser
- Specialskole for 0.-10. klassetrin med ca. 240 elever
- 10. klasse skole med 112 elever

De almene folkeskoler er opdelt i børne- og junioruniverser for 0.-6. klassetrin og ungeuniverser for 7.-9. klassetrin. Fem skoler har specialklasser, og alle 11 skoler har enkeltintegrerede elever.

Kommunen indbetaler tilskud til staten for elever på de fem friskoler og private grundskoler i kommunen.

Ungdomsskole og klubber m.v.

- Haderslev Ungdomsskole anvendes af unge primært i alderen 14-18 år. Ungdomsskolen står for fritidsundervisning, heltidsundervisning AU-klasen, ungdomsklubber og en klub for unge med særlige behov, Naturskole samt varetager "den lille håndværker", som er undervisningsforløb for alle kommunens 5. og 6. klasser.

Ungdomsskolen skal give unge muligheden for at udvide deres kundskaber, dygtiggøre dem til samfundslivet og bidrage til en indholdsrig tilværelse. Mange af de 12 ungdomsklubber er placeret i små lokalsamfund.

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, vejledning og øvrig konsulentbistand

- Pædagogisk Center er en servicefunktion primært for skoler og dagtilbud med tilbud om matematik-, læse-, skole- og IT-konsulenter, informations- og udlånssamling og kurser. Legeteket udlåner pædagogiske materialer til børn, der har brug for ekstra stimulering.
- Det rådgivende team består af et tværfagligt team i hvert distrikt og et specialrådgivningsteam. Teamet yder rådgivning og vejledning, sparring, konsulentstøtte til dagtilbud og skoler, og rådgivning og forebyggende indsatser til børn, unge og forældre. Psykologer varetager de pædagogisk-psykologiske opgaver, og teamet består herudover af sundhedsplejersker, fysioterapeuter, ergoterapeut, familiekonsulenter og socialrådgivere.
- Praksisvejlederne er placeret decentralt i 3 kommunale ressourceinstitutioner og yder støtte til børn med særlige behov i distriktets dagtilbud.
- Tale-høre-sprog team yder støtte til alle børn med tale-, høre- og sprogsvækheder.

Hotspot og SSP

- Hotspotchefen fungerer som vidensbank og konsulent, der opkvalificerer den strategiske og proaktive kriminalpræventive indsats, fx ved at udarbejde aktuelle politikker, strategier og handleplaner. Igennem en koordineret viden vedrørende kommunens tværfaglige indsatsområder og netværk, sikrer hotspotchefen, at unge med bekymrende adfærd får den nødvendige støtte på det korrekte niveau.

Børn og Kultur samt politiske puljer

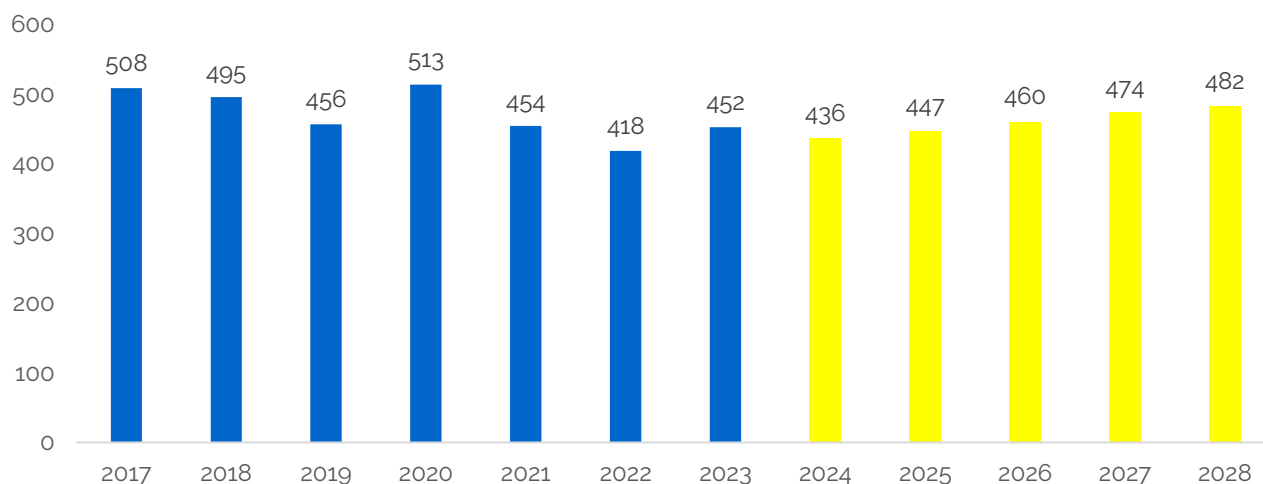
- Administrative opgaver og pædagogiske konsulentfunktioner i forhold til hele fagområdet er placeret centralt i forvaltningen.
- De politiske puljer omfatter udvalgets udviklingspulje, investeringsindsatsen, strukturpulje samt puljen til yderligere tiltag på skoleområdet.

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Børne- og Familieudvalget skal løbende tilpasse sine aktiviteter efter antal af fødsler og børn i forskellige aldersgrupper. Flest mulige børn søges inkluderet i de almene tilbud, så de kan indgå i forpligtende fællesskaber i lokalområdet sammen med deres jævnaldrende. Læring er et gennemgående tema i alle sammenhænge, da det er en forudsætning for, at børnene kan få en aktiv og selvstændig voksen tilværelse.

Efter nedadgående fødselstal i flere år og en forventelig stigning i 2023, viser den forventede udvikling et let stigende antal fødsler frem mod 2028.

Antal fødte i Haderslev Kommune

Kilde: Danmarks Statistik

Børn med særlige behov

Udvalget fortsætter arbejdet med at udvikle og forbedre læringsmiljøerne med henblik på at ekskludere færre elever med særlige behov i den almene folkeskole.

Flere drenge end piger modtager specialundervisning, og pigerne starter med specialundervisning senere i skoleforløbet end drengene.

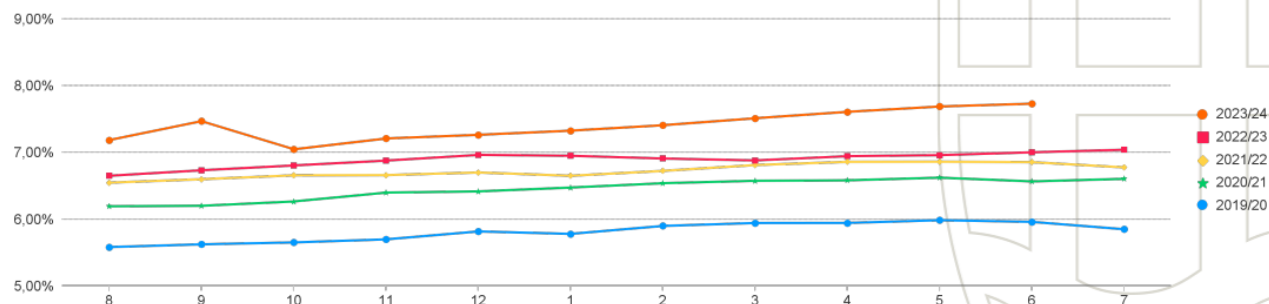
Segregering til og med august 2024

474 gennemsnitligt antal segregerede elever i indeværende skoleår

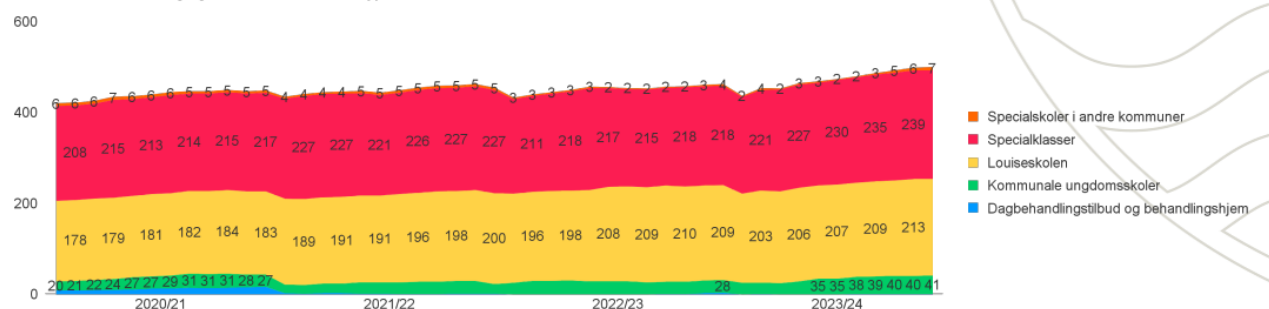
+39 segregerede i forhold til samme måned sidste år

7,41% gennemsnitlig segregeringsgrad i indeværende skoleår

Segregeringsgrad for Haderslev Kommunes elever

Haderslev Kommunes segregerede elever efter skoletype

Styringsredskaber og lovgivning

Udvalget forvalter kommunens opgaver efter sundhedsloven kapitel 36 forebyggende sundhedsydelse til børn og unge, dagtilbudsloven, folkeskoleloven, ungdomsskoleloven.

Anlæg

Anlægsområder for Børne- og Familieudvalget (BFU):

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Kapacitetstilpasning på Louiseskolen (Pavillon)	5,1	-	-	-
Børnecenter Nustrup	8,9	-	-	-
Børne- og Familieudvalget, I alt	14,0	-	-	-

For en udspecificering af de enkelte anlæg henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

Haderslev Kommunes børn og unge er afgørende for kommunens vækst og velfærd. Derfor er Børn og Unge-målsætningen afgørende for budgetpartierne. Kommunens folkeskole og dagtilbud skal være det naturlige førstevalg for Haderslevs børn og unge.

Det er vores klare mål at have en attraktiv og stærk folkeskole, som øger tilslutningen til folkeskolen, mindsker segregeringen og højner det faglige niveau i Haderslev Kommunes skoler. Almenområdet skal styrkes, så alle børn oplever at være en del af stærke børnefællesskaber i dagtilbud og skoler. Der skal tillige være fokus på at styrke børn og unges fritidsinteresser. De mindste af kommunens borgere skal have en tryk og god hverdag.

Strategierne for udviklingen inden for folkeskoler, dagtilbud og sociale indsatser udgør sammen med udviklingsplaner for udvalgets mindre områder en sammenhængende børn- og ungepolitik.

Udvalget vil fortsat arbejde for økonomisk-, faglig- og social bæredygtighed samt med styrkelse af almenområdet.

Derudover fortsætter arbejdet med de strategiske beslutninger for kvalitetsudvikling, inkluderende læringsmiljøer samt evaluering af effekt og kvalitet. Fx via distriktsrådene og praksisvejledere.

Ligeledes arbejder området med sammenhængende overgange for barnet. Arbejdet tager afsæt i udviklingen af forældresamarbejde, relationel kapacitet, stærke fællesskaber og sammenhængende læringsspor.

4.3. Kultur- og Fritidsudvalget

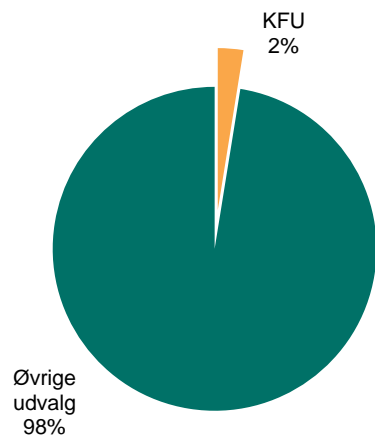
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Kultur- og Fritidsudvalget (KFU)

- Idræt
- Kultur
- Fritid
- Samvirkerne
- Institutioner

Budgetandel

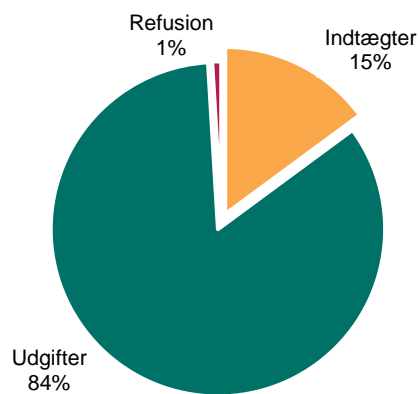
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

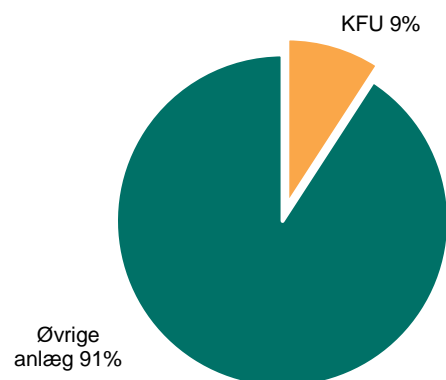
Fordeling af udvalgets nettodriftsudgifter

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalget andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Idræt	27,8	27,7	27,6	27,5
Kultur	20,7	20,8	20,8	20,8
Fritid	0,7	0,7	0,7	0,7
Samvirkerne	4,8	4,8	4,8	4,8
Institutioner	56,8	56,8	56,8	56,8
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt	110,8	110,8	110,7	110,6

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Kultur- og Fritidsudvalget er ansvarlig for Haderslev Kommunes kultur- og fritidsaktiviteter og samarbejdet med staten, regionen, andre kommuner herunder kulturaftale Sønderjylland/Schleswig samt kultursamarbejdet mellem de 4 sønderjyske kommuner. Derudover varetages samarbejdet internt med de kommunale institutioner og eksternt med selvejende institutioner, foreningslivet, interesseorganisationer og aktive enkeltpersoner.

Udgifterne på området fordeles til:

- Decentrale kommunale enheder: Kulturhuset Bispen, Haderslev Musik- og Kulturskole, Historie Haderslev, TalentCenter Haderslev og Haderslev Idrætscenter.
- Kommunale idrætsfaciliteter som klubhuse, haller og udeanlæg.
- Selvejende idrætsinstitutioner som f.eks. StreetDome, Gram Fritidscenter, Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller, selvejende og selvstyre haller.
- Tilskud til folkeoplysende aktiviteter: Lokaletilskud, aktivitetstilskud, kursustilskud, aftenskoletilskud og udvalgets egen udviklingspulje til initiativer og prioriteringer.
- Tilskud på kulturområdet til blandet andet Teatret Møllen, Forsøgsscenen, Kulturhuset Harmonien, Vojens Kultur- og Musikhus, Kultursamvirket, Idrætssamvirket, Fritidssamvirket, Samvirket for Arkiv- og Museumsområdet, Dansk- Tysk Kulturaftale, Tørning Mølle, det Sønderjyske Kulturkoordinationsudvalg med flere.
- Anlægs- og facilitetspuljer samt diverse ansøgningspuljer til konkrete aktiviteter.
- Eliteidrætten i forhold til Team Danmark samarbejdet.

Der er op mod 50 kommunale faciliteter, som driftes inden for området, og godt 80 selvejende eller forenings-ejede faciliteter, som modtager driftstilskud.

Herudover varetages opgaver og projekter, så som udvikling og drift af faciliteter og tilknyttede arealer, grejbank, udvikling af kultur- og fritidsaktiviteter, som fx arbejdet med svømmefaciliteter i Haderslev by og tilbygning af et ekstra bassin i Vojens i samarbejde med Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller, udarbejdelse af en Eventstrategi og meget mere.

Under kultur- og fritidsområdet, inklusive de decentrale institutioner, udbetales der løn til ca. 150 medarbejdere, omfattende fastansatte, vikarer/timelønnede samt fleksjobber. Lønbudgettet udgør ca. 45% af det samlede budget.

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Opgavevaretagelsen på kultur- og fritidsområdet foregår inden for rammerne af de politiske visioner, kultur- og fritidspolitikken "Fællesskaber for alle" og lovgivningen. I styrelsesvedtægten er følgende opgaver angivet: Kultur- og fritidsområdet, herunder breddeidrætten, eliteidrætten og talentcenter, folkeoplysningsområdet, herunder samvirkerne, udarbejdelse af en eventstrategi, kommunale kultur- og fritidsinstitutioner, herunder bibliotek, musikskole, arkiv og idrætsfaciliteter, samt samarbejde med eksterne kultur- og fritidsinstitutioner, idet samarbejde med kultur- og fritidscentre i landdistrikter dog hører under Land- og Byudviklingsudvalget.

Området løftes i samarbejde med en række aktører inden for kultur- og fritidslivet, og forvaltningen har bl.a. opgaver i relation til følgende udvalg og sammenslutninger:

- Fællesrådet for Kultur- og fritidsområdet
- Idrætssamvirket
- Kultursamvirket

- Fritidssamvirket
- Samvirket for Arkiv- og Museumsområdet
- Haderslev Talentråd – Sport og Haderslev Talentråd - Kultur
- Diverse bestyrelser og selvejende institutioner

De fleste frivillige timer i Haderslev Kommune - og dette på tværs af foreningerne - leveres af seniorerne.

Antallet af medlemmer i foreningslivet har aldrig været større! Og det er pigerne og kvinderne der tegner sig for den største del af medlemstilvæksten.

Der er færre der går til traditionel ridning, men der er flere foreninger der nu tilbyder "Kæpheste ridning" i Haderslev Kommune.

Styringsredskaber og lovgivning

Folkeoplysningsloven, Biblioteksloven og Musikskoleloven bestemmer de lovbundne opgaver på kultur- og fritidsområdet. Herudover er Eliteidrætsloven, Arkivloven, Teaterloven, Museumsloven og Lov om kulturaftaler relevante lovgivninger for det arbejde, der sker på området. Endelig rummer kommunalfuldmagtsreglerne hjemmel til arbejdet inden for kultur og fritid.

Anlæg

Anlægsområder for Kultur- og Fritidsudvalget (KFU)

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Vojens Idrætshaller – Udskiftning af tag	0,800	-	-	-
Vojens Idrætshaller – Udskiftning af CTS-styring i is-arenaen	0,350	-	-	-
Svømmefaciliteter Vojens	10,150	9,850	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev By	3,000	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	0,500	9,500	25,000	-
Anlægs- og facilitetspulje	2,250	2,250	2,250	2,250
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt	17,050	21,600	27,25	2,250

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

Kultur- og Fritidsudvalget ønsker at sætte en retning, der binder kommunen sammen. Kultur- og fritidslivet er en meget vigtig aktør i kommunens vækst- og velfærdsudvikling. Kultur- og fritidsområdet skal understøtte fællesskaber og fælles mål, herunder særligt de tre vækstsmål om 250 flere i uddannelse, 500 flere indbyggere samt 1000 flere arbejdspladser – alle mål i 2030.

Kultur- og Fritidsudvalget arbejder konkret med udarbejdelse af en eventstrategi for Haderslev Kommune, sådan som Kommunalbestyrelsen har indskrevet det i styrelsesvedtægten. Herudover der særligt fokus på arbejdet med virkeliggørelse af svømmefaciliteter i Haderslev Kommune, hvor et terapibassin i Vojens Svømmehal er under planlægning. I Haderslev by er fokus rettet mod svømmehallen på Kløvermarkskolen og Haderslev Svømmehal samt ikke mindst arbejdet med at konkretisere både indhold og placering af en helt ny svømmefacilitet i Haderslev.

Kultur- og Fritidsudvalget er optaget af at de strategiske mål og ambitioner udmøntes gennem et tæt samarbejde med foreningslivet og frivilligheden. Særligt samarbejdet med de 4 samvirker indenfor udvalgets område (Fritidssamvirket, Kultursamvirket, Idrætssamvirket, Samvirket for Arkiv- og museumsområdet) er vigtigt, da disse repræsenterer de mange forskellige foreninger indenfor kultur- og fritidsområdet i Haderslev Kommune. Men også dialogen med - og nærheden til kultur- og fritidsinstitutionerne vægtes højt af udvalget. Det er bl.a. gennem forenings- og institutionslivet, at udvalgets mål og ambitioner udmøntes.

4.4. Land- og Byudviklingsudvalget

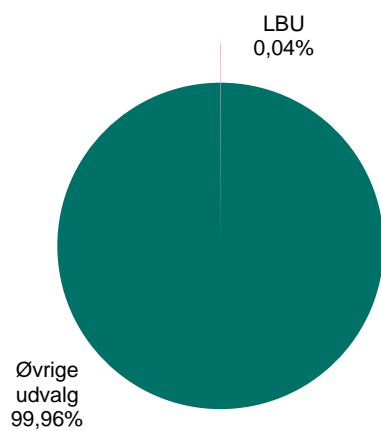
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Land- og Byudviklingsudvalget (LBU)

- Forsamlingshuse
- Kultur og fritidscentre – partnerskabsaftaler
- Årets lokalsamfund
- Arrangementer i Landdistrikterne
- LAG- Støtte
- Borgerbudgettering
- Fornyelse i landdistrikter og by

Budgetandele

Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

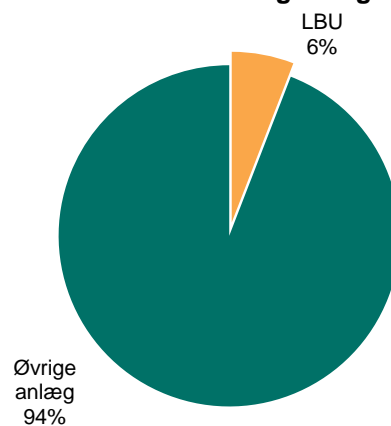
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Der er ingen indtægter eller refusioner på området.
Kun udgifter.

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt, drift

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Forsamlingshuse	0,4	0,4	0,4	0,4
Kultur- og Fritidscentre - partnerskabsaftaler	1,5	1,5	1,5	1,5
Årets lokalsamfund og arrangementer i Landdistrikterne	0,1	0,1	0,1	0,1
Finansieringsbidrag- budgetvedtagelse	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Land- og Byudviklingsudvalget, i alt	1,9	1,9	1,9	1,9

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Land- og Byudviklingsudvalget har til formål at sætte fokus på udviklingen i landdistrikterne og i byerne i Haderslev Kommune.

Haderslev Kommunes bymønster består af flere niveauer; Hovedby, centerbyer og lokalbyer samt landsbyer og det åbne land.

Haderslev Kommune er opdelt i 29 landdistrikter, hvor der er etableret borgerforeninger/landsbyforeninger, der varetager lokalsamfundets interesser og udvikling i samarbejde med Haderslev Kommune.

Borgerforeningerne er ofte drivkraften i lokale projekter, der er med til at skabe aktivitet og udvikling lokalt.

Udvalgte udvalgsaktiviteter

Land- og Byudviklingsudvalgets arbejde tager udgangspunkt i den udarbejdede politik for området – Forbindelse og Fællesskaber. Konkret arbejdes der med baggrund i de fire temaer i politikken;

- Sammen om strategisk planlægning
- Boliger og bosætning
- Samskabelse, dialog og samarbejde på tværs
- Synliggørelse af det gode liv i landdistrikterne er, hvordan vi sammen kan skabe det gode liv i landdistrikterne

Land- og Byudviklingsudvalget bringer politikken ud i livet i kraft af handleplaner, der fører ord fra pen til virkelighed. Handleplanerne forholder sig til boformer og bosætning, formidling og videndeling på tværs, de unge på landet, attraktiv natur i landdistrikterne, herunder kortlægning af stier og ruter i landdistrikterne.

Land- og Byudviklingsudvalget er stærkt optaget af den direkte dialogform med aktørerne i landdistrikterne. Således holder udvalget sine møder hos de 10 besøgs-klynger, der tilsammen udgør de 29 landdistrikter. Herudover mødes udvalget også med de 7 kultur- og fritidscentre og de 17 forsamlingshuse til dialogmøder.

Udvalgte fakta 2025

Land- og Byudviklingsudvalgets puljer til borgerbudgettering søges hvert år af de 29 landdistrikter samt Haderslev by, der opdelt i 12 områder samt og Starup og omegn, der tæller for et område. Midlerne søges af borgerforeningerne, og projekterne føres ud i livet af borgerne til anlæg, vedligehold, markedsføring, aktiviteter, opkøb af ejendom og naturpleje.

Haderslev Kommune har i dag 7 kultur- og fritidscentre etableret i/ved tidligere skoler i landdistrikterne, der fungerer som lokale samlingssteder. Haderslev Kommune støtter disse kultur- og fritidscentre gennem partnerskabsaftaler med hjælp til daglig drift til gavn og i tæt dialog og samarbejde med foreningslivet og lokalsamfundene.

Haderslev Kommune støtter både LAG Haderslev-Tønder og LAG småøerne med mindre bidrag/tilskud. Herunder kommunal mellemfinansiering af LAG-tilskud ved større lokale almennyttige anlægsprojekter.

Styringsredskaber og lovgivning

- Haderslev Kommunes styrelsesvedtægt
- Kommuneplan/planstrategi
- Landdistriktspolitikken Forbindelser og Fællesskaber
- Bekendtgørelse af lov om byfornyelse og udvikling af byer
- Stram rammestyring

Anlæg

Anlægsområder for Land- og Byudviklingsudvalget (LBU)

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Område- og Landsbyfornyelse	2,5	2,6	2,6	-
Borgerbudgettering i Landdistrikterne	1,4	1,4	1,4	-
Borgerbudgettering i Haderslev/Starup	1,0	1,0	1,0	-
Landdistriktspuljen	1,0	1,0	1,0	-
Forum Vojens og Vision Gram	1,0	1,0	1,0	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	4,0	4,0	4,0	-
Land- og Byudviklingsudvalget, I alt	10,9	11,0	11,0	-

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

For Land- og Byudviklingsudvalget er den direkte dialog i øjenhøjde med borgerne på land og i by, muligheden for at være opdateret på det væsentlige blandt borgerne, men også vejen frem i forhold til udvikling og sammenhængskraft i kommunen.

Et aktivt og fællesskabende liv i landzone, centerbyer og i bydelene i Haderslev er afgørende for udvalgets arbejde med vækst- og udviklingsdagsordenen i Haderslev Kommune. Skabelse af flere arbejdspladser, flere unge i uddannelse og flere tilflyttere til kommunen er alle vækstsmål, der står på fundamentet af borgernes glæde ved livet i kommunen.

Land- og Byudviklingsudvalget arbejder målrettet med det nærdemokrati, der skal understøttes for at sikre blandt andet dialog, arbejdet med borgerbudgettering og udvikling af hele kommunen. Udvalget støtter processer, der har til formål at få viden om og understøtte frivillighed og et velfungerende nærdemokrati samt sikre inspiration til og blandt lokalsamfundene i Haderslev Kommune.

Land- og Byudviklingsudvalget arbejder i 2025 også med de fysiske fællesskaber i kraft af både forsamlingshusene i kommunen samt de 7 kultur- og fritidscentre, der er placeret rundt i kommunens geografi. I 2024 er der udarbejdet nye partnerskabsaftaler mellem kultur- og fritidscentre og Haderslev Kommune, og det er Land- og Byudviklingsudvalgets ambition, at udviklingen for fremtidens kultur- og fritidscentre sker på fundamentet af en samskabende proces og samarbejde mellem udvalg og centre.

Udvalget har et særligt fokus på arbejdet med de strategiske udviklingsplaner i Vojens og i Gram, sådan at der sikres en både strategisk, sammenhængende og handlingsorienteret indsats.

Land- og Byudviklingsudvalget har også i 2025 fokus på borgerbudgettering, sådan at der løbende arbejdes med udviklingen af de rette modeller, der kan understøtte livet og fællesskaberne på land og i by. Samtidigt fortsætter også arbejdet med områdefornyelser i 2025, der er med til at udvikle og forskønne de fysiske rammer.

4.5. Senior- og Sundhedsudvalget

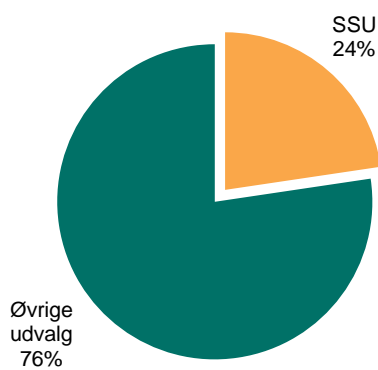
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Senior- og Sundhedsudvalget (SSU)

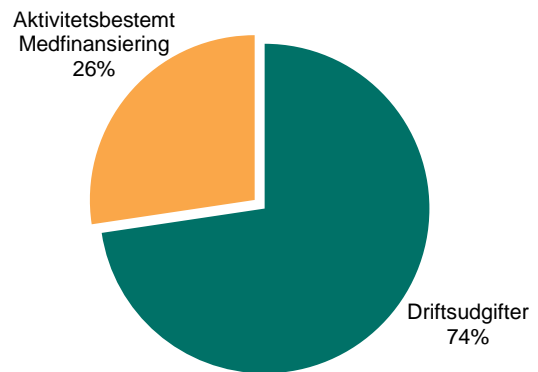
- Hjemmepleje, sygepleje og plejehjem
- Hjælpe midler
- Omsorgstandpleje, specialtandpleje og tandplejetilbud til børn og unge
- Genoptræning og vedligeholdelsestræning
- Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud, herunder patientrettet forebyggelse
- Drift af kommunens sundhedscentre
- Samarbejde med Region Syddanmark og de øvrige syddanske kommuner i regi af sundhedsaftalen
- Betaling og opfølgning heraf til Region Syddanmark
- Støtte og facilitering af det frivillige sociale arbejde efter Servicelovens §§ 18 og 79

Budgetandele

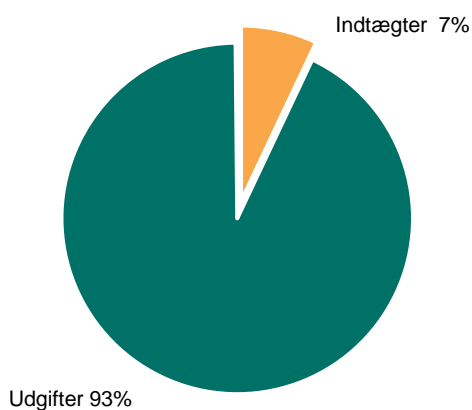
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

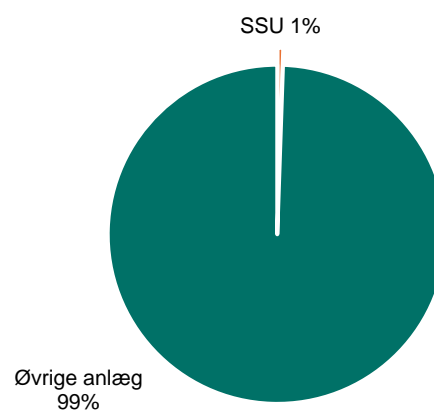
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalget andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Senior og Rehabilitering	629,4	631,9	630,8	630,8
Fælles udgifter Senior og Rehabilitering	23,5	27,0	27,0	27,0
Huslejeindtægter, ældre- og plejeboliger	-15,5	-15,5	-15,5	-15,5
Tomgangsleje, ældre- og plejeboliger	5,4	4,4	3,3	3,3
Vedvarende Indsatser	239,0	239,0	239,0	239,0
Myndighed, Senior og Rehabilitering	170,3	170,3	170,3	170,3
Længerevarende Indsatser	122,0	122,0	122,0	122,0
Korterevarende Indsatser	40,1	40,1	40,1	40,1
Sekretariat Kvalitet, Udvikling og Uddannelse	44,6	44,6	44,6	44,6
Sundhed og Forebyggelse	415,3	415,2	414,9	414,9
Sundhedssamarbejde og Forebyggelse	23,6	23,6	23,6	23,6
Tandplejen	32,0	32,6	32,6	32,6
Hjælpemidler	48,0	48,0	48,0	48,0
Træning og Rehabilitering	32,5	32,3	32,0	32,0
Sygehusvæsen, hospice og fællesudgifter	279,1	278,7	278,7	278,7
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt	1.044,7	1.047,0	1.045,7	1.045,7

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området**Senior og Rehabilitering***Fælles udgifter Senior og Rehabilitering*

Herunder hører bl.a. udgifter til fællestillidsrepræsentanter, Seniorrådet, central refusionsordning, fælles udgifter på tværs af Senior og Rehabilitering.

Huslejeindtægter ældre- og plejeboliger

Omfatter:

- Beboernes huslejebetaling for ældre- og plejeboliger
- Drift- og vedligeholdelsesomkostninger for servicearealerne
- Henlæggelser

Tomgangsleje

- Tomgangsleje for tomme ældre- og plejeboliger

Vedvarende Indsatser

Afdelingen består af plejehjem, dagcentrene og kommunens demens-team.

Borgerne på plejehjem og dagcentrene er visiteret af kommunens visitatorer jf. de politiske besluttede kvalitetsstandarder. Borgere på plejehjem tilbydes genoptræning og rehabiliterende indsatser.

Borgere og pårørende støttes og aflastes desuden gennem tilbuddene i kommunens demens-team og kommunens 2 dagcentre samt de 4 aktivitetscentre.

Haderslev Kommune råder over 347 plejeboliger. Disse plejeboliger er beliggende på 6 kommunale plejehjem og 2 selvejende plejehjem. Højmarkens nye 16 pladser er med i antallet af pladser.

Udover ovenstående 347 plejeboliger, så har Danske Diakonhjem Haderslev Fripnejehjem 60 pladser i Haderslev by.

Myndighed, Senior og Rehabilitering

Visitationen står bl.a. for visitation af praktisk hjælp og personlig pleje – inkl. privatleverandørerne og visitation af pleje- og ældreboliger.

Derudover har afdelingen budgettet til mad til de hjemmeboende visiterede borgere, der leveres af Elbo I/S, Det Danske Madhus og Kølemd Basfood.

Personlige hjælpere: Personlige hjælpere ansættes efter §94 i Længerevarende indsatser. Der er på nuværende tidspunkt ca. 36 personlige hjælpere.

Længerevarende Indsatser

Afdelingen yder hjælp til visiterede borgere i eget hjem i form af kommunens hjemme- og sygepleje samt gennem personlige hjælpere.

- **Hjemmepleje:** Borgere, der har behov for pleje i eget hjem, har mulighed for at vælge mellem private tilbud efter fritvalgsordningen eller den kommunale hjemmepleje. Den kommunale hjemmepleje er opdelt i 6 hjemmeplejedistrikter og distrikterne har totalt set ca. 1.370 visiterede borgere pr. uge. Hjemmeplejen har også et internt ressourcekorps, der kan bruges på tværs af Senior- og Rehabiliteringsområdet ved sygdom og anden fravær.
- **Sygepleje:** Sygepleje ydes efter lægehenvielse til alle personer, der bor eller opholder sig midlertidigt i Haderslev Kommune. Sygeplejen tilbyder sygepleje i borgerens eget hjem og samarbejder med kommunens sygeplejeklinikker.

Korterevarende Indsatser

Borgere mødes af tværfaglige teams, og med udgangspunkt i borgerens ønsker og egne mål hjælpes disse til at opnå højere selvstændighed. Der arbejdes i afdelingen målrettet med identificering og implementering af relevante velfærdsteknologier. Afdelingen består af den fremskudte rehabiliteringsenhed, e-distriktet og Døgnrehabilitering på Plejehjem Kong Frederik IX.

Sekretariat Kvalitet, Udvikling og Uddannelse

Kvalitet, Udvikling og Uddannelse forestår uddannelse af social- og sundhedsassistenter samt social- og sundhedshjælpere på henholdsvis plejehjem, plejedistrikter og i socialpsykiatrien. Eleverne er både unge- og voksenelever. Kvalitet, Udvikling og Uddannelse servicerer desuden Senior- og Sundhedsudvalget, Social- og Handicapudvalget, de 3 råd og forvaltningen.

Sundhed og Forebyggelse

Sundhedssamarbejde og Forebyggelse

Støtte og facilitering af det frivillige sociale arbejde sker efter servicelovens § 18 og støtte til aktiviteter til ældre efter § 79.

Desuden er det muligt for frivillige og andre at søge om støtte til aktiviteter under "Haderslev i bevægelse", som Senior- og Sundhedsudvalget finansierer og har råderet over.

En kommunal ansat frivillig-koordinator er bindeled mellem kommunen (og på tværs af afdelinger) og de frivillige.

Udvalget er ansvarligt for driften af Sundhedscenter Vojens, Sundhedscenter Haderslev samt sundhedstiltag i Gram.

Forebyggende og sundhedsfremmende tilbud, herunder patientrettet forebyggelse. Der samarbejdes omkring indsatser til borgere mellem 0-100 år. Dette omhandler tobaksforebyggelse og andre prioriterede indsatser, som blandt andet dækker mental sundhed, livsstilssygdomme som overvægtsbehandling, stress/ depression og at finde tilknytning til værdifulde og sundhedsfremmende fællesskaber.

Kurser efter Stanford konceptet - Lær at tackle kurser - hvor borgere underviser borgere og pårørende i bl.a. pårørendenetværk og håndtering af angst/ depression, kronisk sygdom og smerter vha. støtte og supervision fra Komiteen for Sundhedsoplysning.

Patientrettet forebyggelse er indsatser rettet mod borgere med kronisk sygdom eks. KOL, diabetes, hjertesygdom, kræft, depression, samt rygsygdomme, som her får et kursus med henblik på at lære at leve med og håndtere deres kroniske sygdom også i et arbejdsmæssigt perspektiv. Nære samarbejdspartnere er her de praktiserende læger og regionale sygehuse.

Tandplejen

I henhold til Sundhedsloven skal den kommunale tandpleje tilbyde:

- Et gratis forebyggende og behandlende tandplejetilbud til alle børn og unge op til 18 år. Med finansloven 2022 blev det besluttet også at gøre tandplejen gratis for unge mellem 18 og 22 år. Implementeringen er påbegyndt medio 2022, og der indføres én årgang om året. Ordningen forventes fuldt implementeret ved udgangen af 2025.

- Et forebyggende og behandlende omsorgstandplejetilbud til den del af befolkningen, hvis egenomsorg er så begrænset, som følge af fysisk eller psykisk svækkelse, at man ikke kan benytte det traditionelle tandplejetilbud. I Haderslev Kommune skal man være visiteret til varig daglig hjælp for at få tilbudt omsorgstandpleje.
- Et specialiseret tandplejetilbud til den gruppe af psykisk syge og psykisk udviklingshæmmede, der dels ikke kan benytte det traditionelle tandplejetilbud enten i privat praksis eller i børne- ungdomstandplejen og derudover har brug for et mere specialiseret behandlingstilbud end det, som omsorgstandplejen kan tilbyde.
- Et gratis tandplejetilbud til borgere med særlige sociale problemer, i form af gadehjælp samt borgere, der kan benytte herberger, varmestuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. Servicelovens §§ 104 og 110, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Hjælpe midler

Borgere kan ansøge om hjælpemidler til f.eks. bleer, biler, kørestole, proteser og optiske synshjælpe midler.

Træning og Rehabilitering

Træning og Rehabilitering varetager genoptræningen af borgere fra 0-100 år efter sygehusindlæggelse. Borgere får en genoptræningsplan ved udskrivelse, som er lavet på baggrund af en lægefaglig vurdering. Derudover varetages også genoptræning og vedligeholdende træning uden sygehusindlæggelse, som visiteres af kommunen på baggrund af henvendelse fra borger/pårørende/læge eller andre.

Vederlagsfri fysioterapi og ridefysioterapi ordineres af lægerne. Målgruppen er borgere med svært fysisk handicap eller varig funktionsnedsættelse som følge af progressiv sygdom, fx sklerose.

Vederlagsfri fysioterapi leveres af privatpraktiserende fysioterapeuter. På plejehjemmene og på børneområdet er Træning og Rehabilitering primært leverandør af vederlagsfri fysioterapi, og man har primo 2023 startet en prøvehandling på 2 år i forhold til at tilbyde et kommunalt tilbud om vederlagsfri fysioterapi til en større målgruppe.

Sygehusvæsen, hospice og fællesudgifter

Kommunen betaler for aktiviteterne på de kommunalt finansierede regionale sundhedsaktiviteter, som dækker udgifter til specialiseret ambulans genoptræning, hospiceophold og udgifter til færdigbehandlede patienter med både fysiske eller psykiske sygdomme.

Sundhedsaftalen er trådt i kraft og udvalget forestår implementering af den nye sundhedsaftale sammen med de andre udvalg.

Den aktivitetsbestemte medfinansiering af sundhedsvæsenet er de udgifter Haderslev Kommune skal afholde til regionerne for borgere, der bruger sygehuse og almen praksis mm. Afregningen af medfinansieringen er i 2024 budgetteret i overensstemmelse med udmeldingen fra KL. Der afventes en afklaring fra regeringen omkring en mulig omlægning af afregningen i fremtiden.

Styringsredskaber og lovgivning

Området varetages i henhold til Serviceloven og Sundhedsloven.

Plejehjem, hjemmeplejen og e-distriktet er aktivitetsafregnet, mens resten af områderne under Senior- og Sundhedsudvalget er rammebudgetteret.

Anlæg

Anlægsområder for Senior- og Sundhedsudvalget.

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Velfærdsteknologiske løsninger	1,0	1,0	1,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt	1,0	1,0	1,0	-

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner

- **Medborgerskab og netværksinddragelse**
 - Fællesskaber og inddragelse af frivillige og netværk, hvor kommunen ikke nødvendigvis er (hele) løsningen
 - Øget frihed og selvstændighed ved borgerne bl.a. via digitale løsninger
- **Vækst- og velfærdsstrategien**
 - Udvikling, rekruttering og fastholdelse af medarbejdere gennem fokus på trivsel, ledelse, rammer, fleksibilitet og mikrojobs
- **Sund økonomi**
 - En økonomi i balance

4.6. Social- og Handicapudvalget

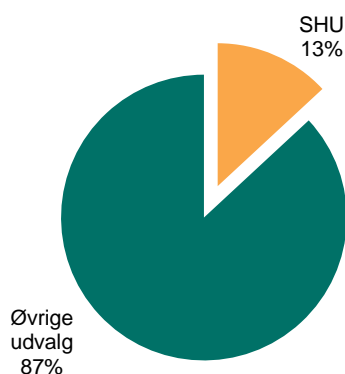
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Social- og Handicapudvalget (SHU)

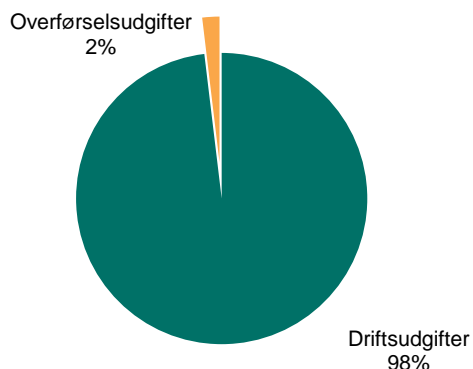
- Forebyggende foranstaltninger
- Plejefamilier og Støtteophold
- Anbringelser på Børne og ugehem og sikrede institutioner
- Tabt arbejdsfortjeneste til forældre til fx handicappede børn
- Familiehuset, herunder foranstaltningsopgaver
- Kvindekrisecenter
- Hjemløseindsatsen
- Botilbud, væresteder, pædagogisk støtte i eget hjem
- Borgerstyret Personlig Assistance (BPA-ordninger)
- Beskyttet beskæftigelse
- Ledsagerordninger
- Visitationen
- Dækning af merudgifter samt tabt arbejdsfortjeneste
- Voksen Special Uddannelse (VSU) og Tale, Høre og Syn (THS)
- Misbrugsbehandling

Budgetandele

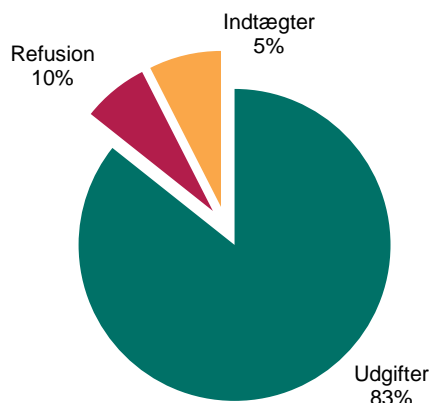
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

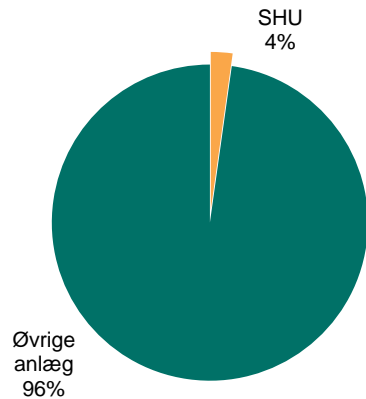
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Myndighed	26,1	24,4	24,3	24,3
Borgerrettede indsatser	145,6	147,3	147,4	135,7
Handicap – Bo og beskæftigelse	123,2	123,3	123,3	123,3
Socialpsykiatri og misbrug	62,0	60,9	60,9	60,9
Familierådgivningen	173,2	174,5	174,5	174,5
Familiehuset	28,5	28,5	28,5	28,5
Øvrige	6,0	7,9	8,0	19,7
Overførselsudgifter	10,4	10,4	10,4	10,4
Social- og Handicapudvalget, I alt	575,0	577,2	577,3	577,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Driftsudgifter	564,6	566,8	566,9	566,9
Overførselsudgifter	10,4	10,4	10,4	10,4
Social- og Handicapudvalget, I alt	575,0	577,2	577,3	577,3

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Borgerens vej ind i kommunen (Myndighed)

Under Social- og Handicapudvalget er der to forskellige myndighedsområder.

Myndighedsområdets opgaver omfatter i hovedtræk råd og vejledning, udredning, visiteringer, behandling af ansøgninger og opfølgning på indsatser. Børnehandicapområdet arbejder både forebyggende og indgribende i forhold til handicap og sociale problemstillinger.

For begge myndighedsområder gælder at borgere har mulighed for at søge om forskellige ydelser og tilbud inden for gældende lovgivning. Ydelserne spænder bredt lige fra familiebehandling til voksenspecialundervisning. Ansøgningen behandles i samarbejde med borgeren. Relevant materiale og dokumentation indgår i sagsbehandlingen af borgerens ansøgning.

Af ydelser og tilbud som borgeren har mulighed for at søge om hjælp til kan nævnes:

Botilbud, plejefamilie, støtte i eget hjem, befordringsgodtgørelse, handicapkørsel, ledsagelse, tabt arbejdsfortjeneste med mere.

Såfremt en borger med handicap har brug for hjælp for at kunne få hverdagen til at fungere, så vil det være afgørende for, at en ansøgning kan imødekommes, at handicappet har medført en varig og betydelig nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.

Gældende for begge områder er, at der kan ydes refusion eller kan ske betaling i forbindelse med borgere, der flytter mellem kommuner. Dette er reguleret via gældende lovgivning.

Det børnesociale område

- Familierådgivningen iværksætter støtte og tilbud til børn, unge og forældre i socialt udsatte positioner
- Supervisionskonsulenter og matchning af plejefamilie og børn og unge samt matchning til støtteophold
- Forebyggende foranstaltninger i Familiehuset
- Eksterne tilbud herunder døgnanbringelse til børn og unge

Familierådgivningen varetager myndighedsopgaver jf. Barnets Lov i forhold til børn og unge i socialt udsatte positioner samt deres forældre. Afdelingen rådgiver, vejleder, behandler, modtager underretninger, foretager screeninger, afdækninger og børnefaglige undersøgelser og visiterer til støtte i hjemmet og anbringelse udenfor hjemmet. Børn- og Ungeudvalget træffer beslutning i sager, hvor børnenes udvikling er alvorlig truet, og hvor forældrene ikke ønsker at samarbejde med Familierådgivningen.

Familiehuset er kommunens interne leverandør af foranstaltninger i form af kontaktpersoner, familiekonsulenter, familiebehandlere og børnerådgivning. Yderligere tilbyder Familiehuset MMN (Mestring med eget netværk), der er en intensiv indsats for hele familien. Familiehuset tilbyder også misbrugsbehandling af unge under 18 år. Aflastning og døgnanbringelse foregår i Slægts- og netværksfamilier, plejefamilier og eksterne opholdssteder og Børne- og ungehjem. Området har fokus på øget brug af netværksinddragende metoder.

Børnehandicapområdet

Området varetager visitationen og myndighedsopgaver i forhold til børn og unge med nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne. Børnehandicapområdet arbejder både forebyggende og indgribende i forhold til handicap og sociale problemstillinger.

Området håndterer ansøgninger og afgørelser om udbetaling af merudgifter og tabt arbejdsfortjeneste efter gældende lovgivning.

Gældende for begge områder er, at der kan ydes refusion eller kan ske betaling i forbindelse med borgere, der flytter mellem kommuner. Dette er reguleret via gældende lovgivning.

Kvindekrisecenter

Haderslev Kvindekrisecenter er ikke en kommunal institution, men jævnfør Servicelovens §109 skal kommunalbestyrelsen tilbyde midlertidigt ophold i boformer til kvinder, som har været udsat for vold, trusler om vold eller tilsvarende krise i relation til familie- eller samlivsforhold. Kvinderne kan være ledsaget af børn, og de modtager under opholdet omsorg og støtte. Haderslev Kommune har til opgave at sørge for psykologsamtaler til de børn og kvinder, der midlertidig har bopæl på krisecenteret. Haderslev Kommune har også en koordinerende funktion i forhold til bolig, økonomi, arbejdsmarked, skole, daginstitutioner, sundhedsvæsen m.m. Haderslev Kommune servicere egne borgere, der får midlertidigt ophold på ethvert krisecenter i Danmark. Haderslev Kommune sørger for betaling for de ophold, kommunens borgere har på krisecentrene. Der udregnes en egenbetaling for opholdet.

Handicap og socialpsykiatri

Haderslev Kommune driver 19 bosteder med 216 boliger til mennesker med fysisk og / eller psykisk funktionsnedsættelse, samt 2 forsorgslignende pladser for borgere, der har betydelig nedsat fysisk og/eller kognitiv funktionsnedsættelse, et misbrug, er socialt udsat, har hjerneskade eller har særlige udfordringer, og hvor borgeren i hverdagen har behov for omsorg, støtte og vejledning, pleje eller lignende.

Udover disse tilbud er der også mulighed for at modtage nedenstående ydelser under henholdsvis

- Handicap
- Socialpsykiatri

Handicap

Borgerne kan søge om tilskud til dækning af udgifter ved ansættelse af hjælpere til pleje, overvågning og ledsagelse til personer med betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne (BPA-ordninger).

Borgere kan søge om ledsagerordninger, hvor de får mulighed for at deltage i aktiviteter uden for sit eget hjem. Borgere kan søge om tilskud til nødvendige merudgifter til den daglige livsførelse til personer mellem 18 og 65 år.

Haderslev Kommune driver derudover 9 beskyttede værksteder og aktivitets- og samværstilbud med i alt 175 pladser, og på stederne tilbydes beskyttet beskæftigelse, aktiviteter og samvær. Brugere er borgere med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Formålet med tilbuddene er opretholdelse eller forbedring af borgerens personlige færdigheder eller livsvilkår.

Socialpsykiatri og misbrug

Borgere i eget hjem har mulighed for at modtage socialpædagogisk støtte i eget hjem (bostøtte Øst og Vest). Endvidere er der tryghedsskabende indsatser, hvor formålet er, at borgere med en psykisk lidelse i en akut situation kan få hjælp, og dermed kan opretholde et trygt liv i egen bolig, fastholde sociale relationer og andre centrale aspekter af hverdagen, herunder arbejde og uddannelse.

Borgere, som har et forbrug af alkohol og stoffer i en sådan grad, at borgeren og dennes omgivelser bliver påvirket væsentligt i negativ retning, har mulighed for at få hjælp hos Rusmiddelcentret, som yder hjælp og støtte til borgere. Der er behandlingsgaranti for både alkohol og stoffer på 14 dage.

Af aktivitets- og samværstilbud har Haderslev Kommune 4 tilbud geografisk spredt i kommunen, som alle er åbne og uvisiterede tilbud og henvender sig til borgere, som er socialt udsatte.

I Vejviseren kan borgere henvende sig og få råd og vejledning, deltage i gruppeforløb eller få individuelle samtaler. Vejviseren arbejder med at forebygge, at borgeren får det værre og dermed behov for mere indgribende tilbud.

Der er 5 botilbud til borgere med psykiske udfordringer, psykiatriske diagnoser, misbrug og udsathed. Dette er for borgere som har brug for at modtage støtte i en boligramme, hvor der er personale tæt på.

Anlæg

Anlægsområder for Social- og Handicapudvalget (SHU):

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	6,5	-	-	-
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	0,5	-	-	-
Social- og Handicapudvalget, I alt	7,0	-	-	-

For en udspecificering af de enkelte anlæg henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

Det er Social- og Handicapudvalgets ambition at investere i et trygt, sundt, selvstændigt og værdifuldt liv, der styrker børn, unge og voksnes muligheder for i videst muligt omfang at blive selvforsørgende og selvhjulpne. Det giver livskvalitet for den enkelte. Samarbejde med borgernes netværk, frivillige og andre aktører udenfor det kommunale er en vigtig del af indsatsen. Som et led i at arbejde hen imod Vækst og Velfærdsstrategien har udvalget opstillet følgende mål:

- Flere unge har bliver i nærmiljøet også når anbringelse er en nødvendighed
- Fokus på inddragelse og sociale løsninger via netværket
- Flere mennesker med fysiske og psykiske handicap i job og uddannelse
- Flere borgere vælger en social, sundheds - eller pædagogfaglig uddannelse
- Borgere skal tilbydes rette tilbud med den rette kvalitet og til rette pris i eller udenfor Haderslev Kommune
- Boliger på området er tilpasset fremtidens målgrupper og deres særlige behov.

4.7. Teknik- og Klimaudvalget

Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Teknik- og Klimaudvalget (TKU)

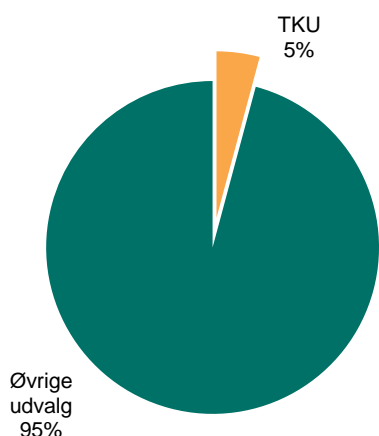
Teknik- og Klimaudvalget beskæftiger sig overordnet set med infrastrukturanlæg, kollektiv trafik, regulering af arealanvendelse, natur- og miljøbeskyttelse og den grønne omstilling.

På myndhedsområdet drejer det sig om opgaver under blandt andet Planloven, Byggeloven, Miljøbeskyttelsesloven, Naturbeskyttelsesloven og vejlovgivningen.

Dertil kommer en række driftsopgaver af primært vejområdet og drift af de kommunale havne og færger samt drift af vandløbsområdet

Budgetandele

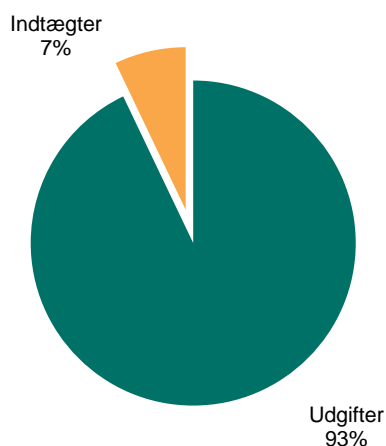
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

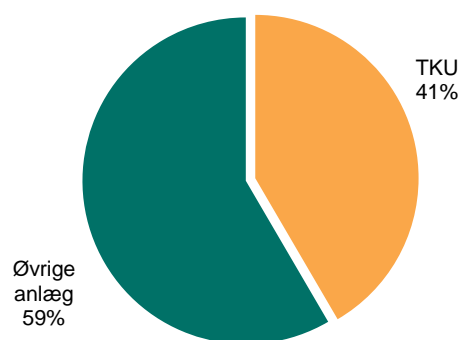
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Jorde og faste ejendomme	1,8	1,8	1,8	1,8
Fritidsområder	14,7	14,7	14,4	14,4
Natur- og miljøbeskyttelse	5,0	5,0	5,0	5,0
Trafiksikkerhed m.v.	1,7	1,7	1,7	1,7
Vejvedligeholdelse m.v.	69,4	69,4	69,4	69,4
Busdrift og læskure	31,0	31,0	31,0	31,0
Færger	5,8	5,8	5,8	5,8
Havne	0,7	0,7	0,7	0,7
Fællesudgifter og administration	59,3	59,3	59,3	59,3
Vejafvandingsbidrag og vintervedligeholdelse	15,5	15,5	15,5	15,5
Teknik- og Klimaudvalget, I alt	204,9	204,9	204,5	204,5

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Arbejdet under Teknik- og Klimaudvalget er organiseret under Teknik og Klima i 3 hovedområder:

- Plan, Byg og Sekretariat
- Klima og Miljø
- Drift og Anlæg

Plan, Byg og Sekretariat arbejder med lokal- og kommuneplanlægning, varme- og energiplanlægning, byggesags-behandling, BBR, ejendomsskatteopkrævning, kort, geodata samt en række administrative og understøttende funktioner. Desuden servicerer området øvrige udvalg. Plan og Byg varetager opgaver med køb og salg af jord m.v. under Økonomiudvalget, servicerer landdistrikter og områdefornyelse under Land- og Byudviklingsudvalget samt bidrager til de strategiske udviklingsplaner under Vækst- og Udviklingsudvalget.

Klima og Miljø varetager sektorplanlægningen for udviklingen af affalds-, spildevands- og vandforsyningsområdet, vedligeholdelse af vandløb, pleje af naturområder, vandløbsrestaurerings- og natur-genopretningsprojekter, myndighedsopgaver vedrørende virksomheder, husdyrbrug, natur, vandløb, hav og kystbeskyttelse samt rottebekæmpelse. Opgaven for at sikre fremdriften af mange af klimaplanens tiltag varetages også i Klima og Miljø.

Drift og Anlæg omfatter færge- og havnedrift, vedligeholdelse og renovering af klimaskærm og tekniske installationer på kommunens bygninger, trafikplanlægning, trafiksikkerhed, kollektiv trafik, herunder Vojens Lufthavn og busdrift samt alle trafikrelaterede myndighedsopgaver. Drift og Anlægsområdet varetager desuden drift og vedligeholdelse af kommunens sorte og grønne områder, herunder en række kommunale idrætsanlæg og enkelte drifts- og vedligeholdelsesopgaver af udenomsarealer for skoler og institutioner m.v.

På anlægssiden er området ansvarlig for alle byggemodnings-, vej, cykelsti- og havneprojekter under Teknik- og Klimaudvalget. Drift og Anlæg har desuden projektlederrollen på byggeprocessen, når kommunen har større byggeprojekter under øvrige udvalg, f.eks. når der bygges nye børnehaver eller plejehjem.

Styringsredskaber og lovgivning

Teknik- og Klimaudvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver efter bl.a. vejloven, naturbeskyttelsesloven, miljøbeskyttelsesloven, planloven og byggeloven.

Som et led i arbejdet med konkret at skabe værdi for borgere og erhvervsliv arbejdes der løbende på at skabe en styringsmetode, der bl.a. måler på sagsbehandlingstider samt oplevelsen af afdelingernes tilgang til dialog, løsningsfokus m.v.

Anlæg

Anlægsområder for Teknik- og Klimaudvalget (TKU)

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer	1,200	-	-	-
Jomfrusti-projektet	32,000	35,550	23,860	-
Jomfrusti-projektet	-	-	-27,000	-
Naturprojekter og øget biodiversitet	0,500	-	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - udgifter	3,000	3,000	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord - indtægter	-1,000	-1,000	-	-
Klimaplan 2022-2050	3,000	3,000	3,000	-
Flytning af driftsafdelingen	13,600	-	-	-
Broer og bygværker	3,800	2,700	2,700	-
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	0,800	-	-	-
Tilgængelighedspulje	0,400	0,400	0,400	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	9,000	10,000	7,000	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	-0,300	-4,000	-2,000	-
Cykelsti Gram – Brændstrup med statstilskud	4,000	-	-	-
Cykelsti Gram – Brændstrup med statstilskud	-2,750	-	-	-
Pulje til realisering af trafikikkerhedsplan	1,000	1,000	1,000	-
Oversvømmelsessikring af Fole	2,000	3,500	-	-
Haderslev Dam og fjord	1,000	1,000	-	-
Pulje til prioritering af havne og færge	5,000	1,700	5,000	-
Teknik- og Klimaudvalget, I alt	76,250	56,850	13,960	-

Afrundingsdifferencer kan forekomme

For en udspecificering af de enkelte anlægsforslag henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

Haderslev Kommune er med til at skabe de rammer, som gør det muligt for vores virksomheder at vokse og udvikle sig. I den kommunale planlægning skaber Teknik og Klimaudvalget de forudsætninger, der skal til for at sikre vækst for erhvervslivet og velfærd for borgerne.

Teknik og Klimaudvalget prioriterer:

- At fokusere på vækstdagsordenen, når vi via planlægning såvel som nyanlæg skaber rammer for udviklingen i kommunen
- At have det rigtige udbud af attraktiv bolig- og erhvervsjord til salg
- At sikre en hurtig og kompetent erhvervsservice og myndighedsbehandling
- At fokusere på den grønne dagsorden og nedbringe CO²-udledningen ved at implementere Haderslev Kommunes klimaplan og sikre sammenhæng mellem tiltag på klimaområdet og vækstambitioner for 2030
- At sikre kritisk infrastruktur i kommunen
- At sikre stabil drift og vedligehold af kommunale arealer, særligt veje og grønne områder, til gavn for kommunens borgere, virksomheder, besøgende såvel som biodiversitet.

4.8. Ungeudvalget

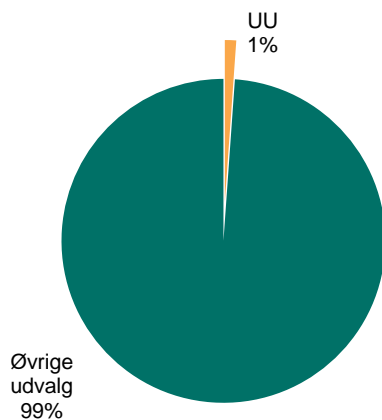
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Ungeudvalget (UU)

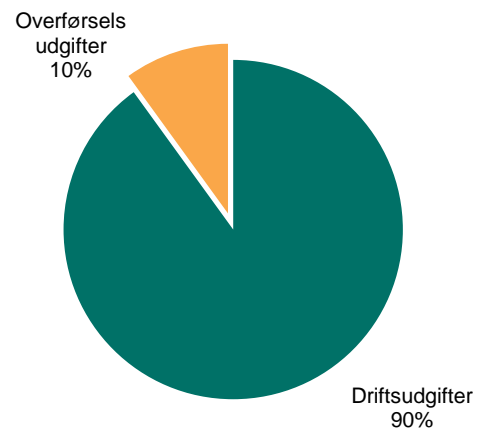
- Jobcenter Unge
- Uddannelses- og erhvervsvejledning af unge (UEV)
- Forberedende grunduddannelse (FGU)
- Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Særlige indsatser

Budgetandele

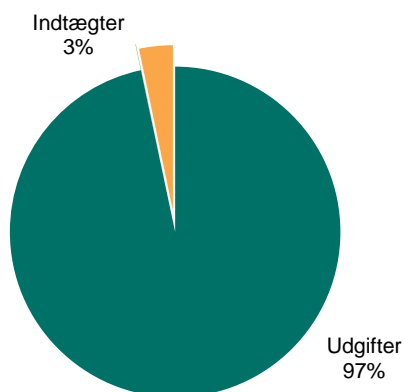
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Der er ingen anlæg på udvalgets område.

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Jobcenter Unge	10,5	10,6	10,6	10,6
Uddannelses- og erhvervsvejledning Unge (UEV)	6,7	6,7	6,7	6,7
Forberedende grunduddannelse (FGU)	15,5	15,5	15,5	15,5
Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)	17,8	17,8	17,8	17,8
Særlige indsatser	2,0	2,0	2,0	2,0
Ungeudvalget, I alt	52,5	52,6	52,6	52,6

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

I Ungeudvalget ligger ansvaret for en række opgaver, der har betydning for unge og deres uddannelses- og jobmuligheder i Haderslev Kommune.

Den kommunale ungeindsats

Den kommunale ungeindsats koordinerer de unges samlede forløb på tværs af uddannelses-, beskæftigelses- og socialindsatsen. Unge under 25 år, der ikke er i gang med eller ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende ungdomsuddannelse, kan få vejledning om uddannelse og job hos den kommunale ungeindsats. Den kommunale ungeindsats foretager målgruppevurdering af unge, der ønsker at starte på Forberedende grunduddannelse (FGU) og ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Jobcentrets ungeteam

Jobcentrets ungeteam varetager den beskæftigelsesrettede indsats for unge 15 – 29-årige, der ikke har gennemført en erhvervskompetencegivende uddannelse, og som ikke er i uddannelse eller job. Indsatsen foregår indenfor rammerne af Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB).

Haderslev kommune har indgået et samarbejde om udvikling af beskæftigelsesindsatsen for unge med Rock-wool Fonden i perioden 2023-2025.

Uddannelses- og erhvervsvejledning af unge (UEV)

UU vejleder alle unge i 7. til 10. klasse, individuelt og kollektivt. Alle elever modtager kollektiv vejledning. Elever, der ønsker at starte på en uddannelse, som de ikke er vurderet parat til, skal have individuel vejledning. Vejledningen skal her være særlig målrettet mod, at eleven bliver parat til uddannelse. Vejledningen foregår indenfor rammerne af Lov om kommunal ungeindsats for unge under 25 år.

Forberedende grunduddannelse (FGU)

FGU henvender sig til unge under 25 år, der endnu ikke er parat til at gå i gang med eller at gennemføre en anden ungdomsuddannelse. Det kan være af faglige, personlige eller sociale årsager. Formålet med FGU er, at den unge forberedes på efterfølgende at kunne fortsætte på en erhvervsuddannelse, en gymnasial uddannelse eller at komme i job. FGU består af forskellige uddannelsesspor, som kan tilpasses den unges behov og interesser.

Særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)

STU er en 3-årig uddannelse, der henvender sig til unge udviklingshæmmede og andre unge med særlige behov. Uddannelsens formål er at udvikle den unges personlige, sociale og faglige kompetencer til så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt og eventuelt til videre uddannelse og beskæftigelse. STU er for de unge, der ikke har mulighed for at gennemføre en anden ungdomsuddannelse, selv ikke hvis der ydes specialpædagogisk støtte.

Uddannelsen foregår indenfor rammerne af Lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

STU har siden 2023 oplevet en øget elevtilgang, som ser ud til at fortsætte de kommende år.

Særlige indsatser

Boligsocial indsats

Haderslev Kommune, Haderslev Andels Boligforening (HAB) og Haderslev Boligselskab v/Domea samarbejder om boligsociale helhedsplaner for Varbergparken og Sydbyen – Hjemegn 6100. Afdelingschefen for Unge, uddannelse og service indgår i den boligsociale bestyrelse.

Samarbejde med ungdomsuddannelserne, herunder udvikling af et campusområde

Haderslev Kommune har i 2023 vedtaget en ny uddannelsespolitik, som sætter ramme og retning for at realisere ambitionen om +250 flere i uddannelse i 2030. Politikken skal understøtte, at Haderslev som uddannelsesby har studiemiljøer og tilbud til unge, som gør det attraktivt at tage en uddannelse og senere i livet et job i Haderslev Kommune.

Fastholdelsesmentor

Fastholdelsesmentor indsatsen blev startet op som et projekt i 2017, og er fra 2022 implementeret i den daglige drift, jfr. beslutning i Beskæftigelses- og Integrationsudvalget.

Det er en særlig indsats til unge, der er i risiko for at falde ud af deres uddannelse, hvor målet er, at den unge fastholdes i uddannelse eller støttes i et omvalg.

Samarbejdsaftaler og projekter

Haderslev Kommune har indgået aftale med Headspace. Tilbuddet har fokus på børn og unge i alderen 12-25 år, der ikke er syge nok til psykiatrien, men heller ikke raske nok til et liv med uddannelse/job, sociale relationer mv. Headspace er primært drevet af frivillige, og målet er, at de unge føler sig set, hørt og mødt, og oplever bedre trivsel og mindre ensomhed.

Haderslev Kommune stiller lokaler til rådighed og har tilknyttet 2 medarbejdere fra ungeområdet og socialområdet til Headspace, i alt 15 timer ugentligt.

Mål og ambitioner for 2024

Målet er at indfri den uddannelsespolitiske målsætning om, at alle 25-årige skal have gennemført en uddannelse, være i uddannelse eller være i beskæftigelse.

Konkret betyder det, at:

- mindst 30% af de unge skal vælge en erhvervsuddannelse direkte fra grundskolen i 2025
- mindst 90% af de 25-årige skal have gennemført en ungdomsuddannelse i 2030.

Som led i Haderslev Kommunes indsats for at skabe vækst og velfærd er målet at indfri ambitionerne om, at:

- + 250 flere i uddannelse
- + 500 indbyggere og
- + 1.000 arbejdspladser.

4.9. Vækst- og Udviklingsudvalget

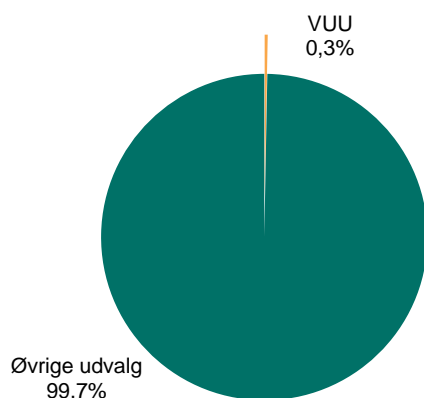
Ansvar og opgaver

Ansvarsområder for Vækst- og Udviklingsudvalget (VUU)

- Vækststrategien – Bosætning, Arbejdspladser og uddannelse
- Planstrategi og udviklingsplaner
- Erhvervsudvikling
- Turisme
- Jomfrusti-projektet
- Vojens Lufthavn
- Udvikling af området omkring flyvestation Skrydstrup

Budgetandele

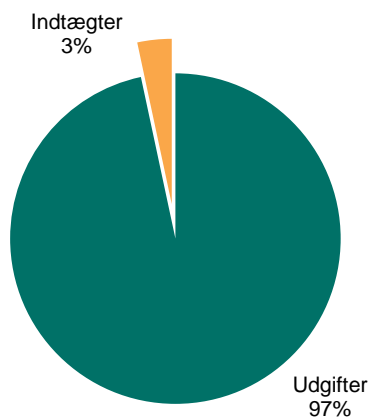
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

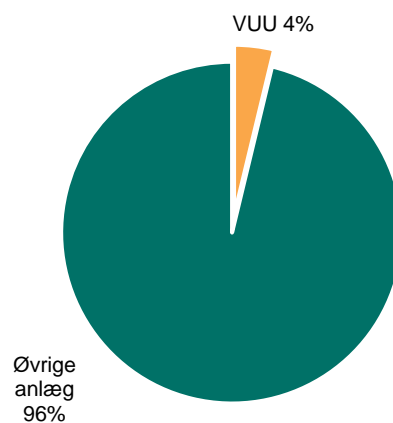
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Der er udelukkende driftsudgifter på området.

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalget andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Erhvervsfremme og turisme	13,9	13,1	13,1	13,1
Vojens Lufthavn	0,8	0,8	0,8	0,8
Vækstinitiativer	0,2	0,2	0,2	0,2
Omstillingsbidrag	-	-0,1	-0,1	-0,1
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt	14,9	14,0	14,0	14,0

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

Vækst- og Udviklingsudvalget er oprettet som stående udvalg i forbindelse med kommunalvalget i 2021. Udvalget varetager en række opgaver, der har betydning for den overordnede vækst og udvikling i Haderslev Kommune.

Vækststrategi

Det er Vækst- og Udviklingsudvalget opgave at udmønte Kommunalbestyrelsens 2030-ambitioner om 250 flere i uddannelse, 500 flere indbyggere og 1.000 flere arbejdspladser. Udvalget har udarbejdet og fået vedtaget politikker for hhv. uddannelse, bosætning og erhverv, og udvalget godkender årlige handleplaner for udmøntning af de tre politikker. Udvalget har indgået samarbejdsaftale med Haderslev Erhvervsråd, der skal bidrage til udmøntningen af erhvervspolitikken.

Planstrategi og udviklingsplaner

Planstrategien er overliggende for kommunens plan- og udviklingsarbejde og udarbejdelsen af Planstrategi 2023 har været forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget i tæt samarbejde med Økonomiudvalget.

Gennem strategiske byudviklingsplaner og hovedplaner har udvalget arbejdet for at skabe sammenhængende udvikling i byerne – med udgangspunkt i deres forskellige kvaliteter, funktioner og attraktioner. I Haderslev by er der med afsæt i en hovedplan igangsat større udviklingsprojekter for områderne i og omkring Jomfrustien, havnen, Hiort Lorenzen Centeret, det tidligere rådhus, sygehuset, campus og Damparken. For at understøtte fortsat vækst og udvikling i kommunen er arbejdet med den videre strategiske udvikling af Haderslev by forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget. Vækst og Udviklingsudvalget har igangsat en proces for at omsætte hovedplanen til en overordnet vision og principper for den strategiske udvikling af Haderslev By. Arbejdet med områdefornyelse Gram og med realisering af udviklingsplan for Vojens er i 2023 overført til Land- og Byudviklingsudvalget.

Erhvervsudvikling

Haderslev Kommune har en bred erhvervspolitisk indsats med aktiviteter både lokalt og i samarbejde med fx Udviklingsråd Sønderjylland (URS) og Trekantområdet Danmark. Vækst- og Udviklingsudvalget har stået for udarbejdelse af kommunens erhvervspolitik 2023-2026, der sætter retningen for de indsatser, der skal sikre kommunalbestyrelsens 2030-ambition om +1.000 arbejdspladser. Der er indgået samarbejdsaftale med Haderslev Erhvervsråd om erhvervsindsatserne, der bl.a. har fokus på udvikling og salg af erhvervsjord, kendskab til kommunens virksomhedsservice, bedre samarbejde med erhvervsfremmeaktører, grøn omstilling og god dialog med virksomhederne.

Turisme

Turismeindsatsen og den overordnede opgave med at skabe sammenhæng i Haderslev Kommunes turisme-relaterede tilbud og indsatser er forankret i Vækst- og Udviklingsudvalget. Udvalget har arbejdet med den turismepolitiske redegørelse og med Planstrategi 2023, der begge peger på potentialer og mulige prioriteringer for turismeudviklingen. Haderslev Kommune er en del af Destination Sønderjylland, og der arbejdes også med turisme i regi af Trekantområdet Danmark. Udvalget har fokus på en styrket turismeindsats, bl.a. via samarbejdsaftale med Destination Sønderjylland om at drive den lokale turismeservice og bidrage til turismefremme.

Jomfrusti-projektet

Jomfrusti-projektet er Haderslev Kommunes største udviklingsprojekt, og Vækst- og Udviklingsudvalget er politisk styregruppe for projektet. Visionen bag Jomfrusti-projektet er at skabe en levende blågrøn bydel med en ny identitet samt bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. På samme tid er Jomfrusti-projektet med til at klimasikre området.

Vojens Lufthavn

Udvalget arbejder med at skabe yderligere aktivitet og anvendelse af den kommunalt ejede Vojens Lufthavn.

Udvikling af området omkring flyvestation Skrydstrup

I forlængelse af udvidelsen af aktiviteterne på Flyvestation Skrydstrup arbejder udvalget på at udnytte eventuelle potentialer for erhverv, uddannelser og oplevelsesaktiviteter i området tæt på flyvestationen. I projekt Basen ses på potentialer, der kan understøtte kommunalbestyrelsens vækstambitioner og kommunens rolle som forsvarskommune.

Anlæg

Anlægsområder for Vækst- og Udviklingsudvalget

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Strategisk udvikling i Haderslev	2,0	2,5	3,0	-
Basen – et oplevelsescenter i Skrydstrup	1,0	2,0	2,0	-
Årø turismeudvikling	4,0	5,0	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt	7,0	9,5	5,0	-

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

For en udspecificering af de enkelte anlægsprojekter henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Udvalgets arbejdsform

Samarbejde og koordination er centralt for udvalgets arbejde, og der inddrages interne og eksterne aktører bredt fra flere sektorer, herunder Haderslev Erhvervsråd, private virksomheder, turismeaktører, Forsvaret, lokale borgerforeninger samt offentlige samarbejdspartnere, andre kommuner og organisationer, herunder Trekantområdet Danmark og Udviklingsråd Sønderjylland. Vækst- og Udviklingsudvalget har fokus på at opspøge muligheder og projekter, der kan bidrage til en positiv udvikling i Haderslev Kommune.

Mål og ambitioner for 2025

Vækst- og Udviklingsudvalgets arbejde tager afsæt i kommunalbestyrelsens fokus på at sikre vækst og velfærd og 2030-ambitionerne:

Uddannelse:

- 250 flere i uddannelse i Haderslev Kommune.
- Delmål: 100 flere i uddannelse 1. januar 2025.

Bosætning:

- 500 flere indbyggere i Haderslev Kommune.
- Delmål: 100 flere indbyggere 1. januar 2025.

Arbejdspladser

- 1.000 flere arbejdspladser.
- Delmål: 300 flere arbejdspladser 1. januar 2025.

Udvalget følger løbende op på indsatsen og på mål og delmål.

Fokus i 2025

I 2025 er der fortsat fokus på at udmønte henholdsvis erhvervs-, bosætnings- og uddannelsespolitikken. Det sker i samarbejde med andre politiske fagudvalg og ved at igangsætte initiativer sammen med private og offentlige aktører. Der arbejdes desuden videre med strategiske udviklingsplaner for bl.a. Haderslev by, området omkring Flyvestation Skrydstrup og for turismen.

4.10. Økonomiudvalget

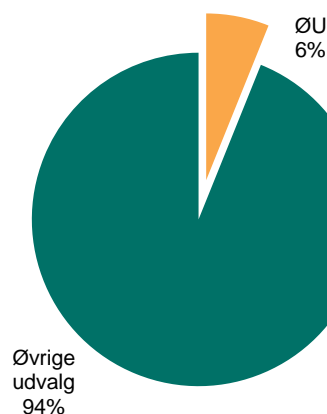
Ansvar og opgaver

Ansvarsråder for Økonomiudvalget (ØU)

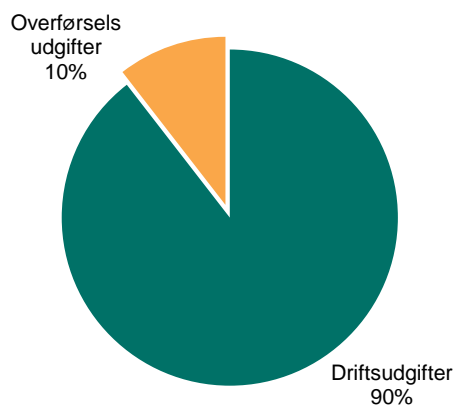
- Kommunaldirektør
- Kommunalbestyrelse
- Sekretariat, Udvikling og Personale
- Økonomi og Løn
- IT og Digitalisering
- Borgerrådgiver og Databeskyttelsesrådgiver

Budgetandele

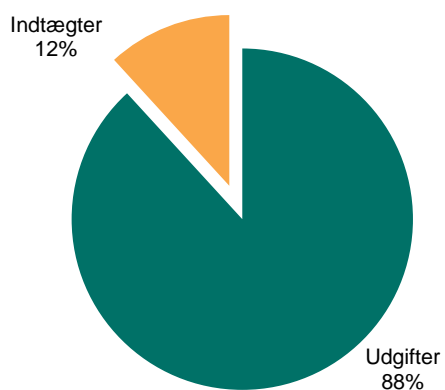
Udvalgets andel af kommunens samlede nettodriftsbudget

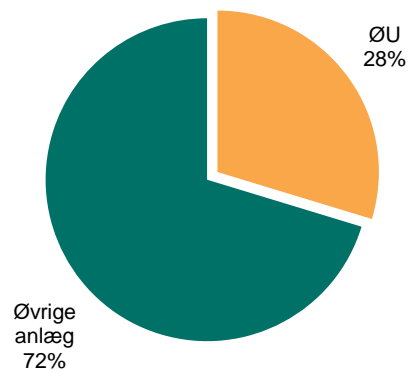
Fordeling af udvalgets nettodriftsbudget

Udvalgets bruttodriftsbudget opdelt på udgifter og indtægter

Udvalgets andel af kommunens samlede nettoanlægsbudget

Budgetoversigt

Netto (Beløb i mio. kr. i 2025 pl)	2025	2026	2027	2028
Driftsudgifter, i alt	234,7	241,9	242,2	242,2
Kommunaldirektør	13,7	13,7	13,7	13,7
Økonomi og Løn	106,0	106,3	107,1	107,1
Sekretariat, Udvikling og Personale	44,6	44,9	44,5	44,5
IT og Digitalisering	29,5	29,5	29,5	29,5
Børn- og Kultur	1,6	1,6	1,6	1,6
Centrale puljer	27,2	33,7	33,7	33,7
Budgetværn	12,1	12,1	12,1	12,1
Overførselsudgifter, i alt	25,0	25,0	25,0	25,0
Økonomiudvalget, I alt	259,7	266,9	267,2	267,2

Afrundingsdifferencer kan forekomme

Beskrivelse af området

En stor del af Økonomiudvalgets budget anvendes til de centrale administrative funktioner – herunder de tre centrale stabe, som varetager fagområderne økonomi og lønudbetaling, politisk og administrative sekretariatsfunktioner, organisationsudvikling samt IT og Digitalisering.

Økonomiudvalget skal sikre, at den økonomiske politik overholdes. Dette gøres blandt andet ved at følge de aftalte budgetstrategier og budgetprocesser.

Arbejdet med IT-sikkerhed kræver stort fokus på at have opdaterede rammer for datasikkerhed og hele tiden følge med udviklingen indenfor digitalisering. Dette er med til at fremme en effektiv service for borgere og medarbejdere i hele kommunen.

Yderligere er det vigtigt hele tiden at have personalepolitikken for øje, så man i Haderslev Kommune har kompetente og motiverede medarbejdere, som kan yde den bedst mulige service for borgere og virksomheder. Dette indebærer at have stort fokus på rekruttering, fastholdelse og sygefravær.

Der forventes at være omkring 120 ansatte i stabene i 2024. Langt størstedelen er ansat i de store stabsafdelinger i Økonomi og Løn, Sekretariat og Udvikling samt IT og Digitalisering. Af større udgiftsområder, udover løn under Økonomiudvalget, kan nævnes barselsfonden, tjenestemandspension, kommunalbestyrelsesarbejde, forsikringer, beredskab i Sønderjylland og Haderslev Kommunes bidrag til Udbetaling Danmark.

Anlæg

Anlægsområder for Økonomiudvalget (ØU)

Anlægsprojekter	2025	2026	2027	2028
Byudvikling	3,6	5,7	11,9	2,8
Erhvervsjord	6,0	5,0	5,0	-
Pulje til byggemodning og salg af grunde - udgifter	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til byggemodning og salg af grunde - indtægter	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Anlægstilskud til Brand og redning Sønderjylland	1,4	1,4	1,4	1,4
Bygningsvedligeholdelse mv.	28,3	28,3	28,3	28,3
Strukturelle ændringer på borgernære områder	1,1	10,0	10,0	-
Uudmøntet anlægspulje	13,0	17,0	28,0	140,8
Økonomiudvalget, I alt	53,9	67,9	85,1	173,8

For en udspecificering af den enkelte anlægsprojekter henvises til projektbeskrivelserne i budgetmaterialet.

Mål og ambitioner for 2025

Udgangspunktet for Økonomiudvalgets arbejde er den økonomiske politik, personalepolitikken, digitalisering og IT-sikkerhed. Dette gøres bl.a. gennem en årlig budgetstrategi samt en række politikker, som har særlig betydning for Økonomiudvalgets arbejde, fx indkøbs- og udbudspolitik.

Formålet med Økonomiudvalgets arbejde er bl.a. at sikre en robust økonomi og et råderum, der kan understøtte vækst- og velfærdsgagsordenen.

5. Projektbeskrivelser 2025-2028 for det tekniske anlægsbudget

Der gives et samlet overblik over anlægsprojekter i det tekniske budget. Herefter opdeles anlægsønsker på fagudvalgene. For en samlet oversigt over de enkelte anlæg, henvises til bilag 1.

Bruttoanlæg omfatter de skattefinansierede bruttoanlægsudgifter ekskl. anlægsudgifter til ældreboliger.

Der gøres opmærksom på, at der i flere af projektbeskrivelserne henvises til det supplerende budgetmateriale.

Netto overblik Anlæg	2025	2026	2027	2028
Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget	-	-	-	-
Børne- og Familieudvalget	14,0	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget	17,1	21,6	27,3	2,3
Land- og Byudviklingsudvalget	10,9	11,0	11,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget	1,0	1,0	1,0	-
Social- og Handicapudvalget	7,0	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget	76,3	56,9	14,0	-
Ungeudvalget	-	-	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget	7,0	9,5	5,0	-
Økonomiudvalget	52,8	66,9	85,1	173,8
Teknisk budget - nettoanlæg, I alt	186,0	166,8	143,3	176,0
Teknisk budget - bruttoanlæg, I alt	191,5	173,2	173,7	177,4

5.1. Børne- og Familieudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Børnecenter Nustrup	U	8,9	-	-	-
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen - Pavillon	U	5,1	-	-	-
Børne- og Familieudvalget, I alt		14,0	-	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Børnecenter Nustrup				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	8,9	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet				
Beskrivelse:				
Ideen er en flytning af daginstitutionen i Nustrup til skolens bygninger, hvor børn og personale samles på en matrikel.				
Dagtilbuddet etableres fra start som en integreret 0-6 års institution. Dette med henblik på størst mulig fleksibilitet og bæredygtighed i dagtilbuddet, samt valgmulighed mellem daginstitution og dagpleje for forældre i lokalområdet.				
Den samlede anlægssum er 14,5 mio. kr. Deraf afholdes 5,6 mio. kr. i årene 2023 og 2024.				
Bæredygtigt perspektiv:				
Børnecenteret er et skridt på vejen til bæredygtig drift i daginstitutionerne og bidrager til bedre sammenhængskraft samt tværfagligt samarbejde mellem skole og dagtilbud.				
Afledt drift:				
Udgifter til afledt drift skal afholdes indenfor de eksisterende driftsrammer.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen (pavillon)

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	5,1	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 5,1 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Der er et ønske om at udvide facilliterne på Louiseskolen. I følge prognoser vil Louiseskolen fra kommende skoleår ikke kunne tilbyde plads til alle børn med multiple funktionsnedsættelser i de nuværende rammer.

Det vil derfor være nødvendigt at tilbyde disse børn plads uden for kommunen medmindre, der sker ændringer. Der er brug for 6 opholdslokaler á 15 m² pr. lokale. Dertil 2 handicap toiletter á 12 m² pr. rum. Lokalerne skal indeholde loftlifte og alle handicap tilgængelige tiltag. Dertil fordelingsgang på 30 m² og depot på 16 m². Netto i alt 160 m². Brutto svarer det til 200 m². Der er besluttet et løsningsscenarie med opførelse af en pavillon til 5,1 mio. kr. inklusive etablering, myndighedsbehandling og uforudsete udgifter.

Bæredygtigt perspektiv:

Børnene tilbydes en plads i lokalområdet.

Afledt drift:

Der er i budgetlægningen 2024-27 tilført 0,1 mio. kr. årligt til afledt drift.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.2. Kultur- og Fritidsudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Vojens Idrætshaller - Udskiftning af tag	U	0,800	-	-	-
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	U	0,350	-	-	-
Svømmefaciliteter Vojens	U	10,150	9,850	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	U	3,000	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	0,500	9,500	25,000	-
Anlægs- og facilitetspulje	U	2,250	2,250	2,250	2,250
Kultur- og Fritidsudvalget, I alt		17,050	21,600	27,250	2,250

Projektbeskrivelser

Projekt: Vojens Idrætshaller – udskiftning af tag				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,800	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Kritisk infrastruktur				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,800 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse:				
<p>Udskiftning af tag på idrætshallerne. De to haller er henholdsvis 60 år (hal 1) og 50 år (hal 2) gamle og tagpladerne er efterhånden i så dårlig stand, at man ikke kan gå på dem, og det er umuligt at udskifte pladerne. For 15 år siden blev rygningerne udskiftet, hvilket hjalp rigtig meget. Det kan dog konstateres, at der efterhånden er så mange utætheder, at det ofte regner ind. Prisen for udskiftning af begge tage er en samlet pris.</p> <p>Formålet er at sikre foreningernes brug af hallerne, således det ikke regner ind og derved sikre, at der ikke ligger vand på gulvene med risiko for faldskader.</p> <p>Med udgangspunkt i 2030-ambitionerne er det fondens formål at forbedre, udvikle og udbygge inden for den eksisterende ramme. Forbedringerne er til gavn for kommunens borgere og skal skabe de bedst mulige rammer, hovedsageligt for udfoldelse af sports- og idrætsudøvelse, men også andre former for aktivitet, der udøves af kommunens borgere.</p>				
Bæredygtigt perspektiv:				
<p>En god vedligeholdelse af bygninger sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden. Desuden skal en god vedligeholdelse være med til at sikre mod fremtidens klimatiske forhold.</p>				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,350	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Kritisk infrastruktur				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,350 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.				
Beskrivelse:				
<p>Bestyrelsen for Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller har fremsendt et ønske om udskiftning af det nuværende CTS-styring i Frøs Arena, da det er installeret med gammelt software.</p> <p>I løbet af de næste par år kommer der nye Windows-versioner, hvorfor det er vigtigt, at det gamle software udskiftes, således systemet kan "tale" sammen med de nye versioner. Vi ved på nuværende tidspunkt at en del af den nuværende software ikke bliver opdateret, således det kan arbejde sammen med kommende Windows-versioner.</p>				

Projekt: Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena

CTS-anlægget er sammenkoblet i et netværk for styring af bygningstekniske anlæg, såsom ventilation, varme, el og køleanlæg og er derfor en vigtig del for i det hele taget at kunne drive Arenaen/skøjtehallen. CTS-styring sikrer desuden overblik over vores forbrug og giver os derved muligheden for at kunne regulere, således vi altid har fokus på forbruget og energioptimering generelt.

Softwareen i anlægget er 13 år gammelt, hvilket er en høj alder for software.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af tekniske anlæg sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Svømmefaciliteter Vojens

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	10,150	9,850	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.

Beskrivelse:

Behov- og potentiale-analysen blev i 2023 præsenteret for kommunalbestyrelsen på april mødet og i juni måned blev der afholdt et informationsmøde for alle interesserede om fremtidens svømmefaciliteter i Haderslev Kommune.

I analysen er der taget udgangspunkt i 2 løsningsmodeller vedrørende svømmefaciliteter ved Vojens Svømmehal. Den ene model omhandler tilbygning af varmtvandsbassin, og den anden model tager udgangspunkt i et terapibassin. Bestyrelsen har besluttet at der arbejdes videre med et terapibassin.

Forvaltningen vil i samarbejde med bestyrelsen for Fonden for Vojens Idræts- og Sportshaller arbejde videre med bevillingen med sigte på at indgå en aftale med Vojens Idræts- og Sportshaller om udmøntning af midlerne, herunder de ekstra midler Vojens Idræts og Sportshaller forventes at skaffe gennem private bidrag og/eller fonde.

Jævnfør budgetforliget vedrørende budget 2024-2027, er der tilført yderligere 2,150 mio. kr. fra prisstigningspuljen ved 2. bevillingskontrol 2023, hvor der samtidig meddeles anlægsbevilling på 2,150 mio. kr. til projektet.

De samlede afsatte kommunale midler på i alt 20,500 mio. kr. forventes suppleret med bidrag fra private fonde.

Bæredygtigt perspektiv:

En udvidelse af svømmefaciliteterne med et terapibassin i Vojens, vil bidrage til både folkesundheden og understøtte forebyggende indsatser og øget livskvalitet for borgere og patientgrupper.

Afledt drift:

Der er ikke i budgettet taget stilling til driftsøkonomien ved et ekstra bassin i Vojens Idræts- og Sportshaller.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	3,000	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 3,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Behov- og potentiale-analysen er præsenteret for kommunalbestyrelsen på april mødet og i juni måned blev der afholdt et informationsmøde for alle interesserede om fremtidens svømmefaciliteter i Haderslev Kommune.

Jævnfør ovennævnte analyse vil det være muligt at renovere de eksisterende anlæg (Haderslev Svømmehal og Kløvermarkhallen).

Ved en renovering kan såvel Haderslev Svømmehal og Kløvermarkhallen opfylde de nuværende behov.

Bæredygtigt perspektiv:

Vedligeholdelse af den eksisterende bygningsmasse sparer ressourcer og forlænger bygningernes levetid. Renovering og nye tiltag i eksisterende svømmehaller bidrager til øget brug blandt borgere og foreningsliv, hvilket understøtter folkesundhed og forebyggende sundhedsperspektiver.

Afledt drift:

Der må forventes øgede driftsudgifter alt afhængig af hvilke renoveringsarbejder der vælges.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Svømmefaciliteter Haderslev by

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,500	9,500	25,000	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,500 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelsen, vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Der er igangsat en proces i 2024, hvor projektet defineres. I 2024-2025 skal projektet kvalificeres via en borgerinddragelsesproces og den endelige placering fastlægges.

Svømmefaciliteterne forventes at stå færdige i 2030.

Det samlede projekt vil koste i alt 170,0 mio. kr. og er fordelt med

- 5,0 mio. kr. i 2025,
- 9,5 mio. kr. i 2026,
- 25,0 mio. kr. i 2027,
- 55,0 mio. kr. i 2028,
- 50,0 mio. kr. i 2029 samt
- 30,0 mio. kr. i 2030.

Bæredygtigt perspektiv:

En helt ny svømmefacilitet i Haderslev by vil øge kapaciteten samlet set og dermed muliggøre, at flere borgere får mulighed for at svømme og bevæge sig i vandelementerne. Muligheden for at bevæge sig i vand styrker folkesundheden generelt og kan dermed også bidrage til øget livskvalitet blandt borgerne.

Afledt drift:

Der er endnu ikke afsat driftsmidler til det færdige projekt, da det vil afhænge af indhold, driftsform og placering. Det skønnes, at de årlige driftsudgifter vil ligge i et interval mellem 10,0 mio. kr. til 14,0 mio. kr.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægs- og facilitetspulje

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	2,250	2,250	2,250	2,250
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,250 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelsen, vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Puljen afsættes til nye anlæg og facilitetsoptimering indenfor kultur- og fritidsområdet.

Puljen er nødvendig for at kunne vedligeholde og udvikle faciliteterne med henblik på at udmønte visioner og målsætninger på Kultur- og Fritidsområdet.

Kultur- og Fritidsudvalget fordeler anlægspuljen på indstilling fra forvaltningen og facilitetspuljen på indstilling fra Fællesrådet for samvirkerne.

Facilitetspuljen indeholder midler til såvel planlagte facilitetsoptimeringer, samt pludselig opståede akutopgaver. Fællesrådet indstiller forslag til disposition af puljen til Kultur- og Fritidsudvalget.

Anlægspuljen er en pulje til anlægsopgaver indenfor kultur- og fritidsområdet.

Bæredygtigt perspektiv:

En vedligeholdt og energimæssig optimeret bygningsmasse mindsker den miljømæssige belastning og forlænger bygningernes levetid, ligesom indsatsen kan skærme mod fremtidens klimatiske forhold.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.3. Land- og Byudviklingsudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,4	1,4	1,4	-
Område- og landsbyfornyelse	U	2,5	2,6	2,6	-
Landdistriktspulje	U	1,0	1,0	1,0	-
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,0	1,0	1,0	-
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	1,0	1,0	1,0	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	4,0	4,0	4,0	-
Land- og Byudviklingsudvalget, I alt		10,9	11,0	11,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Borgerbudgettering i landdistrikterne				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,4	1,4	1,4	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.				
Beskrivelse: Der er afsat 1,4 mio. kr. pr. år frem til 2027 til borgerbudgettering i landdistrikterne. Midlerne anvendes til udvikling af landdistrikterne. Midlerne er fordelt med 1,3 mio.kr. til Borgerbudgettering, 0,02 mio.kr. til tilskud til LAG Småøerne og 0,08 mio. kr. til Land og Byudviklingsudvalgets udviklingspulje. I tidligere år har hvert landdistrikt, efter anmodning, haft mulighed for at få tildelt et tilskud på 0,050 kr. fra puljen til rådighed for aktiviteter i det enkelte landdistrikt efter eget ønske, f.eks. mindre driftsopgaver, dog ikke løn. Alle borgere i det konkrete lokalsamfund skal have mulighed for at involvere sig, komme med projektforslag, samt indflydelse på hvilke projekter, der skal gennemføres.				
Bæredygtigt perspektiv: Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Område- og Landsbyfornyelse				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	2,5	2,6	2,6	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse: Haderslev Kommune har stort fokus på landsbyfornyelse, herunder bl.a. områdefornyelser i landdistrikter. Landsbyfornyelse, som kan anvendes i byer med færre end 4.000 indbyggere og i det åbne land, kan anvendes til følgende tiltag: <ul style="list-style-type: none"> • Områdefornyelse. • Istandsættelse af nedslidte private udlejningsboliger, ejer- og andelsboliger, forsamlingshuse og erhverv beliggende i bygninger, der indeholder både beboelse og erhverv. • Nedrivning af nedslidte boliger og erhvervsbygninger. • Fjernelse af skrot og affald på boligejendomme. • Kommunalt opkøb af nedslidte ejendomme med henblik på istandsættelse eller nedrivning. • Ombygning af tomme erhvervslokaler og tomme offentligt ejede bygninger til udlejningsboliger. • Indretning af byrum på tomme grunde, hvor kommunalbestyrelsen giver - eller har givet - støtte til nedrivning efter byfornyelsesloven. 				

Projekt: Område- og Landsbyfornyelse

Historisk set er der som udgangspunkt ydet statslig refusion på 60 pct. af kommunens udgifter til de ovennævnte tiltag, dog inden for en statsramme som staten fastsætter årligt.

Der er afsat et budget på ca. 2,5 mio. kr. i 2025 og 2,6 mio.kr. i 2026 og 2027.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Landdistriktspuljen

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Der er afsat 1,0 mio. kr. pr. år frem til 2027 til Landdistriktspuljen.

Puljen kan søges af landdistrikterne ud fra de godkendte kriterier, som understøtter Land- og byudviklingsudvalgets strategiske arbejde med at disponere og motivere udvalgte projekter i landdistrikterne.

Land- og Byudviklingsudvalget yder støtte til lokale projekter, der udvikler og styrker landdistrikterne.

Der er tale om støtte, der er for store til borgerbudgettering og for små til det generelle anlægsbudget. Ansøgningerne skal leve op til kriterier som udvalget har vedtaget.

Kriterierne er blandt andet, at initiativerne skal øge bosætning, udvikle nye arbejdspladser, fremme turisme og udvikle kultur- og fritidsaktiviteter. Derudover skal det ansøgte beløb være på minimum 25.000 kr.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Forum Vojens og Vision Gram

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Der er afsat 1,0 mio. kr. årligt fordelt med 0,6 mio. kr. til Forum Vojens og 0,4 mio. kr. til Vision Gram til og med år 2027.

Formålet er at understøtte borgerinitiativer i de 2 centerbyer.

Puljerne anvendes bl.a. til rekreative formål, sport, fritid, kultur, julebelysning, infrastruktur og diverse projekter. Tiltag under Forum Vojens og Vision Gram har nytteværdi for langt de fleste borgere i Vojens og Gram. Nogle af de allerede udførte tiltag fx lystunnel og shelters og byinventar i Vojens, Kleinbahn og cykelbane i Gram kommer derudover også turister og andre besøgende til gode.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Der er afsat 1,0 mio. kr. pr. år frem til 2027 til Borgerbudgettering i Haderslev by og Starup.

Midlerne til borgerbudgettering i Haderslev by og Starup giver borgerne i de to byer mulighed for at få støtte til initiativer og dermed sætte deres aftryk på udviklingen i byerne.

Udover at fremme en lokal, demokratisk proces, kan midlerne målrettes formål, der understøtter særlige formål i byen, dette kan være bæredygtighed, fællesskaber, kulturhistorie, bosætning m.m. eller bestemte målgrupper.

Bæredygtigt perspektiv:

Udvalget prioriterer bl.a. projekter, der understøtter klima og bæredygtighed.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	4,0	4,0	4,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 4,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Der er afsat 4,0 mio. kr. pr. år frem til 2027 til strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram.

For at indfri 2030 ambitionen om flere i uddannelse, flere indbyggere, og flere arbejdspladser, er der afsat midler til at gøre Vojens og Gram særligt attraktive at flytte til.

I de kommende år skal der som led i Haderslev Kommunes vækstdagsorden, arbejdes aktivt for at indfri 2030-ambitionen om +250 flere i uddannelse, +500 flere indbyggere og +1.000 flere arbejdspladser. Før at indfri disse målsætninger, er det vigtigt med attraktive byer. De afsatte midler til at arbejde med strategisk udvikling i Gram og Vojens, skal ses i sammenhæng med de igangværende aktiviteter og planer i de to byer.

Gram:

I Gram er bevaringsværdier og potentialer kortlagt som forarbejde til en udviklingsplan for byen. Derudover peger senest udarbejdede detailhandelsanalyse på et behov for mødesteder i det fysiske byrum, ligesom Vision Gram sammen med Haderslev Kommune arbejder målrettet med bosætningstiltag – herunder ønsker til nye boligudstykningsplaner.

Vojens:

Udviklingsplan Vojens – der bl.a. er udarbejdet i samarbejde med Forum Vojens i regi af projekt "Levende bymidter" - er netop vedtaget. Udviklingsplanen rummer et hovedgreb, hvor følgende områder søges udviklet og/eller omdannet:

- Rådhuscenteret
- Stationsområdet
- Hal-området
- Hovedforbindelse gennem byen (Østergade/Vestergade)

Udviklingen i Vojens går derfor ind i en ny fase med videreudvikling af tiltag og realisering.

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram

Fælles for de to byer er, at byudviklingen kræver et endnu tættere samarbejde med henholdsvis Vision Gram og Forum Vojens – og generelt øget borgerinddragelse. Derudover anvendes midlerne til projektledelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.

Forum Vojens har oplyst, at de kan bidrage med 0,565 mio. kr. af opsparede midler fra tidligere år.

I videst muligt omfang søges byudviklingen i de to byer medfinansieret via fundraising.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.4. Senior- og Sundhedsudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget, I alt		1,0	1,0	1,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Velfærdsteknologiske løsninger				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.				
Beskrivelse:				
<p>De behov, som kan dækkes af digitale løsninger, er meget forskellige. Utryghed i hverdagen kan for nogen reduceres gennem tryghedsopkald via skærm, hvor borgeren kan komme i kontakt med en medarbejder. For mennesker med fx kroniske lunge- og hjertesygdomme kan digitale løsninger hjælpe til, at besøg hos lægen undgås, fordi målingerne løbende kan foretages derhjemme, ligesom medicinrobotter kan bidrage til at sikre korrekt medicinindtagelse.</p> <p>Det er vigtigt at understrege, at digitale løsninger ikke er det rette for alle, og mange også i fremtiden vil have behov for hjemmehjælp, som vi kender det. Digitale løsninger vil dog være et supplement, som har potentiale til at give mange mennesker oplevelse af større frihed og mulighed for at klare mere selv i hverdagen. Ligesom det for nogen vil være det, som kan give større tryghed.</p> <p>I stedet for at skulle tilpasse hverdagen til et besøg fra en social- og sundhedsassistent eller sygeplejerske, som kun kan angive et tidsrum fremfor et tidspunkt, muliggør de digitale besøg, at det koordineres mere præcist, hvilket giver borgeren mere frihed. Tilbage meldingen fra flere mennesker der i dag modtager hjælp fra hjemmeplejen er, at det har en stor betydning, hvis der er mulighed for i højere grad at være med til at bestemme, hvornår og hvordan hjælpen gives. Dette vil digitale besøg i højere grad kunne bidrage til.</p>				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.5. Social- og Handicapudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	U	6,5	-	-	-
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	U	0,5	-	-	-
Social- og Handicapudvalget, I alt		7,0	-	-	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	6,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Håndtering af kapacitetsudfordringer				
Anlægsbevilling: <i>Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen</i>				
Beskrivelse: Som et led i den økonomiske genopretningsplan, er der i 2023, 2024 og 2025, fokus på investering i fysiske anlæg. Det sker med henblik på i de kommende år at kunne etablere driftssikre lokale botilbud, hvor beboere oplever at det er godt at leve, hvor nærhed til pårørende vægtes højt, og medarbejder oplever det er trykt og sikkert at gå på arbejde I arbejdet skal der vurderes på, om det kan være relevant at ombygge eller udvide den eksisterende pladskapacitet på udvalgte tilbud. Derudover skal det øge muligheden for at imødegå det udgiftspres, som eksterne tilbud har påført Social og Handicapområdet de foregående år i takststigninger og generelt bidrage til færre udgifter til tomgangsleje på egne tilbud				
Afledt drift: Vurderes når faktiske anlægsprojekter kendes				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Renovering af køkken og bad på Kolibrien				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Kritisk infrastruktur				
Anlægsbevilling: <i>Der meddeles anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen</i>				
Beskrivelse: Værestedet Kolibrien er et socialt værested for psykisk sårbare borgere, beliggende på Præstegårdsvej 20 i Vojens. Værestedet har til huse i en ældre villa ejet af Haderslev Kommune. Tilbuddet er u-visiteret, således, at man kan komme ind fra gaden og benytte sig af tilbuddet i det omfang, man har brug for det. På Kolibrien kan man træne både praktiske og sociale færdigheder. Man knytter venskaber og bryder ensomheden. Her deltager i en hel del aktiviteter i løbet af ugen, så som gåture, stige-golf, walk and talk, stolegymnastik, dart, mm. Åbningstider: Mandag, tirsdag, torsdag åbent fra kl. 09.00 – 15.30 Fredag fra kl. 09.00-13.00 Onsdag lukket, men der er gruppe tilbud i huset (PTSD gruppen og Naturgruppen mødes her) Udover dette afholder flere kolleger og samarbejdspartnere (jobcenter, lokalpsykiatri m.m.) samtale med borgere i huset. Antal brugere i huset dagligt er imellem 25 og 30 personer. Heraf er der imellem 20 og 25 der spiser frokost/varm mad. Der er dagligt tilbud om frokost/varm mad, kaffe, te frugt, kage. m.m. en gang månedlig er der tilbud om aftensmad.				

Projekt: Renovering af køkken og bad på Kolibrien

Køkkenet er slidt og lever ikke op til kravene fra levnedsmiddelstyrelsen, og er desuden svært at holde rent pga. slid. I forhold til indretning er der ønske om, at der tages hensyn til arbejdsstillinger ved at fx oven kommer op i højden og at samle køl og frys i samme rum med nemmere adgang for at forbedre arbejdsmiljøet.

Gulvet er meget slidt med faldrisiko pga. buler/fugtskade, og der mangler skabsplads og bordplade plads. Borgerne inddrages i madlavningen, og med nuværende løsning bliver det svært at få plads. Maden er vigtig for borgerne, da de har svært ved at få lavet mad derhjemme

Badeværelser/toiletter er også gamle og slidte og ikke særligt indbydende. Badeværelset bliver brugt af både personalet og borgerne. Det fremstår uhygiejnisk og ikke særligt indbydende.

Der er 2 toiletter der er ikke renoveret siden huset, blev bygget. Det er meget slidt og svært at gøre rent. Der mangler udluftning i det ene. Der er ønske om at få vaskemaskinen op fra kælderen og installeret i det ene badeværelse igen med hensyn til arbejdsmiljøet for medarbejderne.

Der er udarbejdet et økonomisk overslag på hhv. renovering af køkken og renovering af bad. Køkken: samlede omkostninger er opgjort til 456.000 kr. Badeværelse: samlede omkostninger er opgjort til 51.300 kr.

Afledt drift:

Ved en optimering af køkken vil der kunne være afledte besparelser på el, samt evt. øgning af salg af mad, da man vil kunne håndtere øget produktion.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.6. Teknik- og Klimaudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer og pumpestation	U	1,2	-	-	-
Jomfrusti-projektet	U	32,0	35,6	23,9	-
Jomfrusti-projektet	I	-	-	-27,0	-
Naturprojekter og øget biodiversitet	U	0,5	-	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	U	3,0	3,0	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	I	-1,0	-1,0	-	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,0	3,0	3,0	-
Flytning af driftsafdelingen	U	13,6	-	-	-
Broer og bygværker	U	3,8	2,7	2,7	-
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	U	0,8	-	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,4	0,4	0,4	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	U	9,0	10,0	7,0	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	I	-0,3	-4,0	-2,0	-
Pulje til trafikikkerhed	U	1,0	1,0	1,0	-
Oversvømmelsessikring af Fole	U	2,0	3,5	-	-
Haderslev Dam og Fjord	U	1,0	1,0	-	-
Pulje til prioritering af havne og færge	U	5,0	1,7	5,0	-
Cykelsti mellem Gram og Brændstrup	U	4,0	-	-	-
Cykelsti mellem Gram og Brændstrup	I	-2,8	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget, I alt		76,3	56,9	14,0	-
- heraf indtægter		-4,1	-5,0	-29,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,2	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet.				
Beskrivelse:				
Haderslev Kommune solgte i 2022 arealerne på havnen ved Honnørkajen til en privat ejendomsudvikler til 7,934 mio. kr. Der bliver etableret almene og private boliger på arealerne.				
Når byggeriet er opført, er der i investeringsoversigten i 2025 afsat 1,2 mio. kr. i til etablering af udenomsarealer m.v. langs dele af strækningen af Jomfrustien samt ved Honnørkajen. Etablering af udenomsarealer forventes først at blive udført i 2026.				
Det skal bemærkes, at der ikke er afsat midler til fornyelse af kajkonstruktionen langs Honnørkajen under dette projekt.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen " -" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Jomfrusti-projektet

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	32,0	35,6	23,9	-
Anlægsindtægt	-	-	-27,0	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 32,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

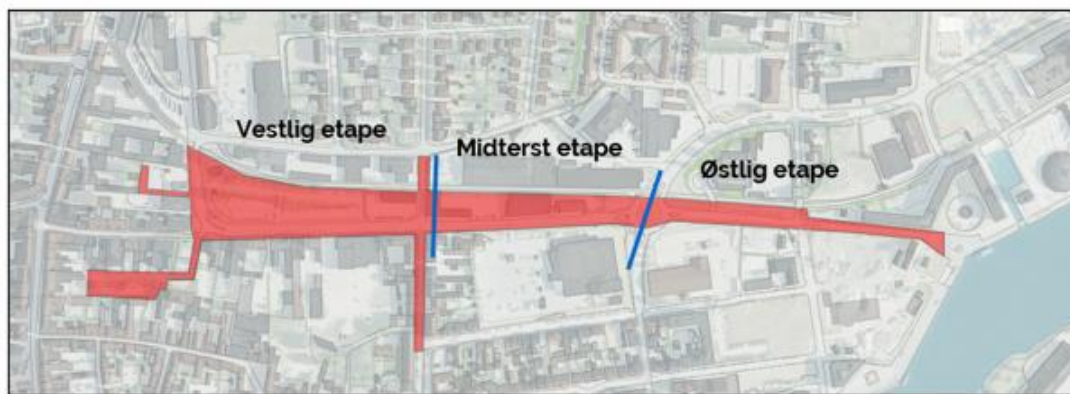
Visionen for Jomfrusti-projektet er at skabe en levende bydel med en ny identitet samt en bedre sammenhæng mellem Haderslev bykerne og den nye havnebydel. Gennem anvendelse af bæredygtige klimatilpasningstiltag, infrastrukturforbedringer og byfornyelsesindsats ønskes det at udvikle Jomfrustien og de tilstødende arealer, så de kan danne rammerne om et attraktivt område, der også kan tiltrække borgere og virksomheder.

Jomfrusti-projektet er i alt anslået til en anlægsramme på 176 mio. kr., hvoraf Provas' andel forventes at udgøre 27 mio. kr.

Da opførelsen af det planlagte byggeri på Honnørkajen blev udsat, blev det vedtaget, at der opstartes med den vestlige etape. I første halvdel af 2023 er afholdt licitation på den vestlige etape, og på baggrund af de afgivne priser er der udregnet nyt økonomisk overslag for det samlede projekt. Overslaget viser en samlet økonomi på 175 mio. kr. Den vestlige etape udføres fra medio 2023 til ultimo 2024. Efter etablering af den vestlige etape tages der stilling til rækkefølgen på de næste 2 etaper, idet det afhænger af opførelsen af Honnørkaj byggeriet.

Projektet finansieres gennem lånoptagelse på baggrund af et områdefornyelsesprogram, som er godkendt i kommunalbestyrelsen i juni 2022.

Kortbilag ses nedenfor:

Udføres
2023-2024
Budget 88 mio. kr.

Udføres
2025-2027
Budget 75 mio. kr.

Udføres
2025-2027
Budget 12 mio. kr.

Bæredygtigt perspektiv:

Jomfrustiprojektet er et klimaprojekt, som skal sikre at midtbyen i Haderslev ikke oplever oversvømmelser i samme grad som tilfældet i dag. Derudover skal Jomfrustiparken gerne blive et socialt mødested, som øger trivslen for kommunens borgere

Afledt drift og finans:

Der må forventes øgede driftsomkostninger ved nogle af de nye tiltag, som kommer som følge af Jomfrusti-projektet. Skøn 0,5 mio. kr. årligt fra år 2026

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Naturprojekter og øget biodiversitet

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,5	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. i udgift i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

I forbindelse med 2022-konkurrencen om at blive Danmarks vildeste kommune, vedtog kommunalbestyrelsen, at der fra 2023 og frem afsættes midler til at øge biodiversiteten på kommunens arealer. En højere biodiversitet kan opnås ved at øge antallet af arter (planter, dyr, svampe mv.) inden for et givent område. En højere biodiversitet i kommunen peger direkte ind i bosætningspolitikens tiltag om at synliggøre kommunens rekreative og bynære områder. I 2023 traf Teknik- og Klimaudvalget beslutning om at midlerne skulle udmøntes i biodiversitetsprojekter, som vil berige borgernes naturoplevelser. Der arbejdes i 2023, 2024 og 2025 med følgende projekter:

1. Området syd for Grønningen omkring vandløbet Humlegårdsbæk i Haderslev by. Området er flere steder under tilgroning i træer, og der arbejdes med indsatser som udtynding af træer, afgræsning, høslæt, etablering af nye og udbedring af eksisterende stier samt såning af blomster.
2. Projektet "plant et træ for nyfødte" ved Nederbyvænget/Fårehaven, Haderslev. Her arbejdes der med etablering af stier i området, plantning af enkelttræer, lunde og grupper af buske, samt såning af hjemmehørende overdrevarsarter af de ikke-tilplantede flader, så en variation af insekter tiltrækkes.
3. Formidlingsareal på hjørnet af Chr. X's vej og Grundtvigsvej hvor der indlægges mange forskellige biodiversitetsforbedringstiltag og udarbejdes formidlingsmateriale til brug for skoler/foreninger/institutioner og interesserede. Til projektet søges der fondsmidler til etablering.
4. Grønne områder i Vojens, Sdr. Vilstrup, Sommersted, Gram, Hoptrup og Arnum, hvor det er oplagt at lave tiltag, der øger biodiversiteten i samskabelse med borgerne, så deres ønsker til brugen af arealerne tilgodeses i processen. Eksempler på tiltag kunne være rydning af tilgroede arealer, ændring af den eksisterende drift (græsslåning og afgræsning), såning af blomsterfrø samt andre tiltag, der både sikrer en bedre biodiversitet, men som også kan opfylde et rekreativt eller socialt behov for borgerne i områderne.

Fælles for alle projekter er inddragelse af lokale relevante kræfter i form af foreninger, naboer mv. Ved hvert projekt informeres der i lokalsamfundene og opsættes informationstavler ved projektområderne. I projekterne er der fokus på den fremadrettede drift af arealer for at kunne fastholde og øge virkningen for biodiversiteten over tid. Det indebærer bl.a. forskellige forsøg med græsslåningsintervaller, opsamling af det afhøstede materiale og/eller afgræsning.

Sideløbende med ovenstående projekter udarbejdes en hjemmeside, som blandt andet skal inspirere borgerne til at skabe biodiversitet i egen have, på en virksomhed eller lignende, og som også skal informere om kommunens biodiversitetsprojekter.

Udgifter til projekterne fordeler sig på tiltag i forhold til selve arealet samt borgerinddragelse, herunder møder. Herudover kan der være udgifter til konsulentbistand, hvis der bliver brug for særlige kompetencer.

Bæredygtigt perspektiv:

En øget biodiversitet er med til at styrke en mangfoldighed for dyr og planter.

Afledt drift:

Kommunale arealer der inddrages i projektet forventes efter det indledende projekts gennemførelse at kunne indeholdes i det eksisterende driftsbudget.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	3,0	3,0	-	-
Anlægsindtægt	-1,0	-1,0	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Projekt navn og -indhold ændres fra "Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord" til "Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi".

Projektet Liv i Lillebælt modtog en budgetbevilling i 2023 med fokus på ålegræs og stenrev. I 2023 modtog styregruppen for Liv i Lillebælt en rapport, der fokuserede på, hvordan vi kunne opnå et rent Lillebælt. Rapporten konkluderede, at projektets fokus skulle skifte fra havmiljøforbedringer til nedbringelse af forureningskilder i oplandet til Lillebælt. I december 2023 blev TKU orienteret om, at Liv i Lillebælt nu ville søge midler fra VOS puljer for at fokusere på forbedringer i oplandet. I Haderslev har vi i også modtaget penge fra statens Promilleafgiftsfond med et fokus på forbedringer i oplandet til fjord og dam. Der er allerede realiseret ét stenrev og planlægger yderligere to. Disse stenrev vil skabe vigtige levesteder for fauna. Derudover har vi udført forsøg med udplantning af ålegræs, som fortsættes i samarbejde med Tænk tanken Hav, der har modtaget eksterne fondsmidler.

I stedet for at fortsætte med yderligere havmiljøprojekter i lyset af ovenstående, foreslås det, at den resterende budgetbevilling anvendes til at tackle klimatilpasningsproblemer for at opnå større klimateffekt for pengene.

De seneste år har kommunen stået over for betydelige udfordringer, der stammer fra stigende mængder regnvand og skiftende, mere voldsomme vejrforhold. Disse faktorer har resulteret i omfattende skader på infrastruktur såvel som private boliger og industri. Den eskalerende hyppighed og intensitet af disse vejr-fænomener har tydeliggjort behovet for en effektiv håndtering af det såkaldte klimavand, både ved kystområder, langs vandløb, i byområder og på landet.

I lyset af disse udfordringer er der et presserende behov for ny klimatilpasningsstrategi. Strategien er rettet mod flere områder, herunder en langsigtet kystbeskyttelsesstrategi, en integreret tilgang til håndtering af regnvand på tværs af land-, kyst- og byområder samt en revision af regulering af vandløb i lyset af øgede vandmængder.

Ifølge prognoser fra Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) forventes nedbørsmængderne om vinteren at stige med op til 23 % frem mod år 2100. Samtidig forudser DMI, at den stormflod, der i dag forekommer statistisk set hvert 20. år, kan blive en årlig eller halvårlig begivenhed i fremtiden.

Kommunens eksisterende klimatilpasningsstrategi, som stammer fra 2014, er ikke længere tilstrækkelig i lyset af disse prognoser og udfordringer. Derfor er det nødvendigt med en ny klimatilpasningsstrategi, der tager højde for den seneste klimastatistik og de potentielle fremtidige scenarier. En central del af denne opdatering vil være at fokusere på håndtering af klimavand gennem en styrket regulering af vandløb, udvikling af en robust kystsikringsstrategi samt implementering af effektive regnvandshåndteringsforanstaltninger både i byområder og på landet.

En central del af en ny klimatilpasningsstrategi er at involvere borgerne i udviklingen af strategien om, hvad der er vigtigt at fokusere på, og hvilke løsninger, der skal arbejdes med at realisere. Implementering af en ny klimatilpasningsstrategi vil være vigtig for at beskytte lokale borgeres livsvilkår og boligværdier fra de potentielt skadelige virkninger af ekstremt vejr og stigende vandniveauer.

En god klimatilpasningsstrategi er et centralt grundlag for kommunale anlægsprojekter i fremtiden, blandt andet for korrektion af afledning af regn- og overfladevand til kloaksystemet, forventede kystsikringsprojekter og vandløbsregulering, så vand bedre kan ledes væk nogle steder og tilbageholdes andre steder. Som en del af arbejdet med en klimatilpasningsstrategi vil der blive arbejdet med prøvehandling og eksperimenter for at få bedre erfaringer med, hvad der virker.

Projekt: Håndtering af klimavand, klimatilpasning og kyststrategi**Bæredygtigt perspektiv:**

I kommunens klimapolitik er det afgørende at håndtere øgede vandmængder effektivt. Dette kan opnås ved at planlægge for lokal og naturlig håndtering af regnvand. Ved at implementere grønne tagarealer, permeable belægninger og vådområder kan kommunen reducere belastningen på kloaksystemet og mindske risikoen for oversvømmelser. Denne tilgang fremmer også biodiversitet og beskytter vandressourcerne mod forurening, hvilket skaber mere modstandsdygtige og bæredygtige samfund.

Ved at beskytte kysten mod oversvømmelse undgår vi dyre og ikke-bæredygtige genopbygningsprojekter. Investering i forebyggende foranstaltninger reducerer de økonomiske og miljømæssige omkostninger ved gentagne oversvømmelser og skader, beskytter liv og ejendom og sikrer langsigtede bæredygtige kystsamfund.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Klimaplan 2022-2050

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	3,0	3,0	3,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 3,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Kommunalbestyrelsen har vedtaget Haderslev Kommunes Klimaplan 2022-2050 og med målet, om at Haderslev Kommune skal have reduceret sin CO₂-udledning med 70 % i 2030 og være CO₂ neutral i 2050. Klimaplanen sætter også mål om, at kommunen er klimarobust i 2050. Det vil sige, at kommunen skal kunne modstå de udfordringer som klimaforandringerne giver, herunder blandt andet oversvømmelser og tørkeperioder.

Arbejdet med Klimaplanen sker bl.a. i samarbejde med Klimaalliancen med alle landets andre kommuner og skal løbende måles, vurderes ift. CO₂-reduktioner, afrapporteres og justeres. Et af planens væsentligste midler til at opnå målene er samarbejde med kommunens borgere, virksomheder og interesseorganisationer. Kommunens rolle som forbillede og facilitator i omstillingen til en mere bæredygtig virksomhed er væsentlig. De samlede tiltag kan ses i Klimaplanens tiltagskatalog.

Midlerne går til tiltag såsom workshops, arrangementer, analyser og formidling. Desuden finansierer midlerne blandt andet 3 årsværk til arbejdet med Klimaplanen, til at realisere tiltagene og det behov, der er for rådgivningsydelser i forbindelse hermed. Årsværkene fordeler sig på en fast klimakoordinator og midlertidige ansættelser på projekter/projektområder som f.eks. varmeplanlægning, klimatilpasning og andre større projektområder.

Konkret i 2025 udmøntes midlerne til arbejdet med tiltagene i Klimaplanen, herunder til opfølgning og monitorering, beregning af CO₂-regnskab, samarbejde med diverse samarbejdspartnere og til evaluering af Klimaplanen med henblik på en kommende revidering i 2026.

Bæredygtigt perspektiv:

Klimaplanen er grundstenen i kommunernes arbejde med den grønne omstilling. Det er vigtigt at have en god, relevant Klimaplan for Haderslev Kommune og at prioritere ressourcer til at realisere tiltagene i den og løbende vurdere på, hvad der giver klimamæssige gevinster.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Flytning af Driftsafdelingen

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	13,6	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt delvis anlægsbevilling til projektet i Haderslev Byråd den 5. oktober 2021. Der meddeles anlægsbevilling på 7,7 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

For at understøtte arbejdet med Vækst og Velfærd vil en flytning af Driftsafdelingen fra Ved Havnen 15 dels frigøre et attraktivt kommunalt areal på Haderslev Havn til projektudvikling og salg, og dels skabe mulighed for at videreudvikle Driftsafdelingens styreform, Helhedsorienteret Drift (HOD), via sammenlægning af enheder i tidssvarende rammer.

Driftsafdelingens nuværende placering er midlertidig, idet Masterplanen for Haderslev Havn – og dermed omdannelsen af Haderslev Havn – ikke rummer denne form for aktivitet. I 2022 har kommunen købt Fjordagerbakke 3 til 2,5 mio. kr., jævnfør sag i Økonomiudvalget den 23. august 2021. Grunden indrettes til Driftsafdelingen. Der er mulighed for at lave en effektiv indretning af grunden, ligesom der rent trafikalt er gode til- og frakørselsmuligheder.

Forventet udgift til byggeri og flytning er 19,5 mio. kr. i 2024 priser mod oprindeligt 11,8 mio. kr. i 2021 priser. Der er afsat 19,5 mio. kr. fordelt med 5,9 mio. kr. i 2024 og 13,6 mio. kr. i 2025:

Overslag maj 2023	Størrelse	Prisoverslag i mio. kr.
Nye faciliteter til administration og mandskab	560 m ²	10,5
Ny åben stål hal til traktor m.m.	63 x 18 meter	2,1
Ny åben stål hal til mandskabsbiler m.m.	54 x 12 meter	2,8
Ny salthal	30 x 18 meter	2,2
Overslag på flytning / klargøring / uforudsete udgifter		1,9
Prisoverslag i alt		19,5

Der vil dog fortsat være en vis usikkerhed omkring priserne på byggematerialer. Størstedelen af de byggematerialer, som skal bruges til bygningerne, er stål, træ og isoleringsmaterialer. Det er nogle af de byggematerialer som er steget aller mest. På baggrund af de stigende byggeomkostninger blev der for at nedbringe byggeudgifterne, iværksat en granskning af bygningerne for at nedbringe antallet af m²-bygning. I processen blev antallet af m²-bygning reduceret med ca. 20%.

Bæredygtigt perspektiv:

Driftsafdelingen flyttes til eksisterende bygninger og infrastruktur, hvilket er betydeligt mere bæredygtigt end at opføre nye bygninger og infrastruktur på nyt stykke erhvervsjord.

Afledt drift

Flytning af Driftsafdeling muliggør realisering af en mindre ejendomsrokade, hvor Driftsafdelingen går fra 5 til 3 lokationer. Den foreslåede ejendomsrokade nedbringer Driftsafdelingens løbende driftsudgifter årligt med 0,5 mio. kr. fra 2026. Under havnens budget mistes til gengæld en lejeindtægt fra Ved Havnen 15 på 0,3 mio. kr. Netto mindreudgiften på 0,2 mio. kr. vil i givet fald kunne indgå til nedbringelse af Kløge m² puljen, når de 2 lokationer er solgt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Broer og bygværker

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	3,8	2,7	2,7	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 3,8 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

I 2019 og 2021 blev gennemført tilstandsregistreringer af broer og bygværker for at klarlægge tilstanden af dem. Tilstandsregistreringerne viste, at der er et samlet efterslæb på 16,2 mio. kr. i 2021-priser til brovedligeholdelse. I 2024 priser svarer efterslæbet til 18,9 mio. kr., som er indhentet ved, at der årligt fra 2021 til 2027 er afsat 2,7 mio. kr. Budget 2025 afviger, fordi der er overført 1,1 mio. kr. fra 2023 til 2025, jævnfør beslutning i Teknik- og Klimaudvalget den 12. juni 2023.

Målet med de afsatte midler er at indhente efterslæb på vedligeholdelse af broer og bygværker i kommunen. Haderslev Kommune har ca. 420 broer og bygværker. Broer og bygværker inkluderer almindelige større og mindre broer, rørgennemløb over 50 cm i diameter samt stenkister.

Brovedligeholdelse er vigtig, for at bevare den investerede kapital, men er også vigtig for trafiksikkerheden og f.eks. bevarelse af fredede broer og bygværker. Uden vedligehold vil broer og bygværker forfalde og miste værdi, i nogen tilfælde eksponentielt. Broer og bygværker er en del af vejens elementer, der også har indvirkning på øvrige elementer, f.eks. asfaltveje og rabatter, men også vandløb, der løber under broerne.

Bevillingerne betyder, at der nu kan planlægges mere langsigtet og fornuftigt i forhold til f.eks. asfaltering af vejen over bygværker. Bygværker kan renoveres inden vejen står til asfaltudlægning og ikke omvendt.

Vedligeholdelse af broer og bygværker vil foregå i samarbejde med eksterne entreprenører.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af broer og bygværker sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden.

Afledt drift:

Når efterslæbet er indhentet i 2028, vurderer Teknik og Klima niveauet for driftsbudget i fremtidige år for at sikre kapitalapparatet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej ved Skallebækvej

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,8	-	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,8 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

I forbindelse med budgetvedtagelse 2023 er afsat 1,4 mio. kr. i år 2023 til projektering og anlæg af krydsningsheller på Ribe Landevej for at sikre bløde trafikanters krydsning af Ribe Landevej.

Løsningen muliggør samtidig fremtidig udbygning af krydset til signalanlæg.

Det afsatte budget i 2023 til krydsningsheller forventes overført til 2024 og 2025, så kryds og signalanlæg kan udføres på samme tid. Der er først afsat budget til signalanlæg i 2025.

En kapacitetsanalyse viser, at den nye udstykning Løkkeager med 60 boliger ikke vil give kapacitetsproblemer i krydset, men ved en udvikling af det tidligere sygehusområde, vil der komme væsentlig mere trafik, og det vil give

kapacitets-udfordringer i krydset med lange ventetider til følge. Kapacitetsberegningerne for krydset viser, at kun et signalanlæg kan klare den fremtidige trafik fra udviklingsområdet.

Bæredygtigt perspektiv:

Et lyskryds vil sikre et bedre flow i trafikken og mindske tomgangskørsel fra biler i kø. Derudover vil krydsningsheller og lyskryds gøre det mere trygt at cykle og gå.

Afledt drift:

1,5 % af anlægssummen svarende til 0,02 mio. kr. årligt, som afholdes indenfor driftsrammen.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen " - " betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Tilgængelighedspulje

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,4	0,4	0,4	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 0,4 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Formålet med tilgængelighedspuljen er at gøre kommunens byer og naturområder mere tilgængelige for alle borgere, uanset om man er synshandicappet, kørestolsbruger, gangbesværet eller har andre fysiske handicaps. Dette harmonerer med ambitionen om, at alle skal kunne have mulighed for at leve et aktivt liv og medvirke til at gøre det nemmere at vælge et sundt alternativ til sofaen.

Midlerne vil blive anvendt til udførelse af opgaver nævnt i Tilgængelighedsplan fra 2018 samt til mindre tilgængelighedstiltag generelt i hele kommunen, som f.eks. Handicaprådet kommer med ønsker om.

Af mindre tilgængelighedstiltag kan blandt andet nævnes jævn fortovsbelægning, gelændere ved trapper, kørestolsramper, ledelinjer og taktilbelægning samt armlæn på bænke o. lign. Tiltag, som har den effekt, at det bliver nemmere for borgere med fysiske handicap at komme rundt i byerne/naturen på egne ben eller på eldrevne hjælpemidler.

Projekt: Tilgængelighedspulje**Bæredygtigt perspektiv:**

En øget tilgængelighed i byrummene vil gøre det lettere for gangbesværede og synshandicappede at bevæge sig rundt. En øget tilgængelighed sikrer desuden, at alle, uanset fysisk evne, har adgang til offentlige faciliteter og services, hvilket fremmer social inklusion og ligestilling.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til udmøntning af cykelstiplan

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	9,0	10,0	7,0	-
Anlægsindtægt	-0,3	-4,0	-2,0	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Et godt stisystem er en væsentlig faktor til at fremme cyklismen, da det er med til at øge cyklisternes tryghed og sikkerhed. Undersøgelser viser at god infrastruktur og attraktive cykelfaciliteter er en væsentlig parameter i forhold til at overflytte trafikanter fra bil til cykel. Der er mange gode grunde til at vælge at cykle eller gå fremfor at tage bilen. Først og fremmest gavner det sundheden og miljøet. Derudover mindskes trængselsproblemerne på vejene samt behovet for flere parkeringspladser.

Målet med puljen er at skabe et sammenhængende stisystem i byerne og mellem byer, landsbyer og landdistrikter, så kommunen bindes bedre sammen og så der skabes gode stiforbindelser til skole, fritidsaktiviteter, uddannelse, offentlig transport og arbejde.

Cykelstiplan 2020 blev godkendt af Udvalget for Plan og Miljø den 7. december 2020. Stiplanen indeholder en liste over mulige nye stier samt anlægsoverslag.

Der er i statens Infrastrukturplan 2035 afsat samlet set 3 mia. kr. til at fremme cyklisme i perioden 2022-2035. Teknik og Klimaudvalget vil få forelagt en sag, hvor der søges om statslig medfinansiering til cykelstiprojekter i Haderslev Kommune.

Staten yder normalt kun tilskud til projekter, der ikke ville kunne finde sted i samme omfang, på samme tidspunkt eller indenfor samme tidsramme uden det bevilgede tilskud. Der ydes ikke tilskud til allerede planlagte og bevilgede projekter.

Hvis det ikke lykkedes at opnå tilskud, fordeler Teknik- og Klimaudvalget budgetmidlerne på et møde efter afgørelsen på ansøgningerne.

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på at fremme cyklismen og skabe god sammenhæng mellem byerne i kommunen med udbygning af stinettet. Dette er særligt attraktivt for tilflyttere og styrker udviklingen af stier i nærområdet.

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducerer CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

Afledt drift:

Udgiften til drift er 1,5 % af anlægssummen gældende fra året efter projektet er udført. Beløbet akkumuleres hvert år.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Cykelsti mellem Gram og Brændstrup med statstilskud

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	4,0	-	-	-
Anlægsindtægt	-2,8	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til projektet

Beskrivelse:

Projektet er et fælles projekt med Vejen Kommune. Projektet forventes samlet set at andrage 11,5 mio. kr., heraf 5,5 mio. kr. for strækningen i Haderslev Kommune og 6,0 mio. kr. for strækningen i Vejen Kommune. 50 % finansieres via statens cykelpulje 2023. Haderslev Kommunes andel på 5,5 mio. kr. i udgift er afsat i budget med 1,5 mio. kr. i 2024 og 4 mio. kr. i 2025. Statsrefusion forventes at tilgå kommunen i 2025.

Formålet med projektet er at skabe en tryk forbindelse for de bløde trafikanter på strækningen mellem Gram og Brændstrup bl.a. også til Gram Lergrav.

I 2024 udføres myndighedsbehandling, projektering samt arealerhvervelse og der inviteres til et borgermøde om projektet sammen med Vejen Kommune. Cykelstien forventes anlagt i 2025.

Anlæg omfatter etablering af en 2,5 meter bred dobbeltrettet cykelsti mellem Gram og Brændstrup. Der er i dag enkeltrettede cykelstier langs Slotsvej fra Gram by mod nord til Vester Lindetvej. På Slotsvej ved Vester Lindetvej etableres et krydsningspunkt, hvor cyklister kan krydse vejen til/fra de eksisterende enkeltrettede cykelstier til/fra den nye dobbeltrettede cykelsti. Cykelstien anlægges i den vestlige vejside langs Slotsvej/Låsledvej fra Vester Lindetvej til Brændstrup i Vejen Kommune.

Bæredygtigt perspektiv:

Flere cykelstier er med til at fremme en mere grøn transportform, reducerer CO₂-udledningen og trængsel på vejene, samtidig med at det forbedrer folkesundheden ved at fremme motion.

Afledt drift:

Udgiften til drift er 1,5 % af anlægssummen gældende fra året efter projektet er udført.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til trafikikkerhed

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	1,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Haderslev Kommune har i 2020 vedtaget en ny trafikikkerhedsplan, som udstikker retningslinjerne for trafikikkerhedsarbejdet frem mod 2025.

Trafikkerhedsplanen følger færdselssikkerhedskommissionens målsætning om at halvere antallet af dræbte og alvorligt tilskadekomne på kommunens veje, så der højst må være 1 trafikdræbt og 7 alvorligt tilskadekomne i 2030. Målsætningen er ambitiøs, men fokus på trafikikkerhed har haft positiv effekt på antallet af personskader på kommunens veje. Således er der i perioden 2010-2020 sket et fald på 28 % i antal personskader på kommunens veje.

Trafikkerhedsindsatsen har fokus på at udpege, ændre eller ombygge uheldsbelastede lokaliteter og på at gøre eksisterende veje mere selvforklarende og sikre. Desuden er der fokus på at forbedre samarbejdet med skoler, større institutioner og virksomheder om trafikikkerhed, lige som kommunen fortsat vil medvirke i nationale kampagner på trafikikkerhedsområdet og udvikle lokale kampagner i samarbejde med de øvrige sønderjyske kommuner.

Realiseringen af trafikikkerhedsplanen er afhængig af årlige investeringer i trafikikkerheden.

Projekt: Pulje til trafikssikkerhed

Puljen understøtter kommunalbestyrelsens 2030 ambitioner ved at have fokus på sikre skoleveje for de ekstra i uddannelse, samt sikre at vejnettet bliver mere sikker, på trods af flere indbyggere og arbejdspladser.

Bæredygtigt perspektiv:

En god trafikssikkerhed er med til reducerer skader og uheld og kan være med til at fremme alternative grønne transportformer.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Oversvømmelsessikring af Fole

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	2,0	3,5	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Fole by oplevede i 2021 at få dele af byen oversvømmet i forbindelse med kraftige skybrud. Fole er optaget på listen over steder der har behov for klimasikring og som der med Klimaplan 2022-2050, er udvalgt til indsatsområde. En bedre sikring mod oversvømmelse i Fole er samtidig en understøttelse af landdistriktet og livskvaliteten i lokalområdet.

Teknik- og Klimaudvalget har identificeret en række tiltag der kan være relevante at implementere:

1. Regnvandsafvanding og rørledninger: 0,05 - 0,2 mio. kr.
2. Rørunderføringer gennem Fole by: 0,5 - 1,5 mio. kr.
3. Våd område nordøst for Fole by: 2,0 - 5,0 mio. kr. - her vil der arbejdes på ekstern finansiering
4. Etablering af et overløb ved Stampemøllevej: 0,5 - 1,0 mio. kr.

Overslag er i 2022-priser

Disse tiltag vil blive vurderet i forhold til bedste effekt i forhold til investeringen. Der er løbende dialog med borgerne og interesseorganisationer.

Bæredygtigt perspektiv:

Dette er et klimatilpasningsprojekt der har til formål at beskytte kommunal infrastruktur i og omkring Fole. Endelige løsninger vil blive vurderet i forhold til bæredygtighed og deres indvirkning på miljøet.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Haderslev Dam og Fjord

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	1,0	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Klimapolitik

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 2,0 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Haderslev Kommune er indgået i en succesfuld ansøgning til Prolim Afgiftsfonden med den officielle titel "Lokalt baseret vej til godt vandmiljø og konkurrencedygtigt landbrug" ledet af SEGES Innovation. Projektet planlægges gennemført i perioden 2024-2026 med et forventet budget på 12 millioner kroner. Haderslev Kommune bidrager med en fjerdedel af midlerne til projektet, mens Prolim Afgiftsfonden for landbrug har bevilget midler til projektaktiviteterne i 2024. SEGES Innovation planlægger at ansøge om de resterende midler til de to efterfølgende år.

Projektet gennemføres af SEGES Innovation, sammen med blandt andre Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Longline Environment, Spiras, Provas, Naturfrednings Foreningen og Sportfiskerne. Målet i Haderslev og resten af Danmark er at sikre god økologisk tilstand i vandmiljøet og et fortsat konkurrencedygtigt landbrug.

Projekt: Haderslev Dam og Fjord

Haderslev By ligger meget naturskønt med varieret natur omkring sig og med fjorden og dammen som centrale vandelementer i gåafstand fra centrum. Med bosætningspolitikken er der italesat behovet for at have faciliteter til outdooraktiviteter. Haderslev Fjord og dam ville kunne bidrage som noget særligt til det, hvis det bliver muligt at bedre vandmiljøet, så der kan opnås badevandskvalitet.

Projektet skal forbedre videns- og beslutningsgrundlaget for, hvordan man mest hensigtsmæssigt kan gennemføre indsatser for reduktion af fosfortilførslen samt tiltag i Haderslev Dam og Fjord.

Bæredygtigt perspektiv:

Projektet forventes at bidrage til en forbedring af fjord og dam, omkringliggende miljø og natur.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til prioritering af havne og færge

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	5,0	1,7	5,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Kritisk infrastruktur

Anlægsbevilling: Der er meddelt anlægsbevilling til budget på 5,0 mio. kr. i 2025 i Haderslev Kommunalbestyrelse den 19. december 2023.

Beskrivelse:

På baggrund af en 10 års vedligeholdelsesplan for færgen og på baggrund af en tilstandsrapport på kommunens 3 havne: Haderslev, Aarø Sund og Aarø afsættes en pulje til færge og havne til at imødekomme de presserende renoerings- og vedligeholdelsesopgaver.

Der er afsat 3 mio. kr. i 2024 og 5 mio. kr. årligt fra 2024-2027. Dog er der fremrykket et budget fra 2026 på 3,3 mio. kr. til 2024.

I 2024 er der igangsat arbejder på Aarø Sund Havn, hvor fiskerihavn, nordre molehoved og hammer og anoder renoeres. Herudover nordbroen på Aarø og der igangsættes arbejder med anode beskyttelse af alle tre havne.

I 2024/2025 er planlagt udskiftning af propelanlæg (thruster) på færgen. Ventilation på færgen står også til udskiftning i de år.

For at indhente efterslæbet og kritiske forhold for de 3 havne er der behov for videre indsatser i 2028.

Bæredygtigt perspektiv:

En god vedligeholdelse af havnene sparer ressourcer og energi og mindsker den miljømæssige belastning ved at forlænge levetiden. Desuden skal en god vedligeholdelse være med til at sikre mod fremtidens klimatiske forhold.

Afledt drift:

Når efterslæbet er forventet indhentet efter 2028, vurderer Teknik og Klima niveauet for driftsbudget i fremtidige år for at sikre kapitalapparatet af kommunens havne.

Afledt finans:

Projektet kan lånefinansieres.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.7. Vækst- og Udviklingsudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	2,0	2,5	3,0	-
Basen – Et formidlingscenter ved Skrydstrup	U	1,0	2,0	2,0	-
Aarø Turismeudvikling	U	4,0	5,0	-	-
Vækst- og Udviklingsudvalget, I alt		7,0	9,5	5,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Strategiske udviklingsplaner i Haderslev				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	2,0	2,5	3,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse:				
<u>Formål</u>				
Der er afsat i 8,6 mio. i perioden 2024-2027 til at udarbejde strategiske udviklingsplaner for Haderslev by.				
Der er en lang række potentialer for den fremtidige udvikling af Haderslev, der understøtter ambitioner om vækst, levende forbindelser og attraktive byområder. I de kommende år vil der være et øget behov for at sikre sammenhæng og synergi imellem de igangværende, og i forhold til kommende, udviklingsprojekter. Der udvikles vision og principper for den overordnede strategiske udvikling af Haderslev by og der er fuld gang i en række større og definerende udviklingsprojekter, som fx Jomfrusti-projektet og omdannelser af det tidligere rådhus og sygehusområdet.				
Konkret kan den strategiske byudvikling de kommende år understøttes af:				
<ul style="list-style-type: none"> • Klargøring, salg af og planlægning for arealet på Haderslev Havn, hvor Driftsafdelingen i øjeblikket er placeret • Udviklingsplan for Haderslev Havn (sydsiden) • Udvikling af den historiske bymidtes kvaliteter, så den understøtter turisme, det gode liv og detailhandlen, som i øjeblikket er under forandring • Planlægning for Campus området • Understøtte private investorers omdannelsesprojekter i byen, fx boliger og boksbutikker • Realisering af allerede vedtagne planer, fx fysisk omdannelse afledt af helhedsplanen for Damparken 				
Midlerne anvendes til projektledelse, borgerinddragelse, planlægning og anlæg, således der sikres en strategisk og sammenhængende byudvikling fra plan til indsats.				
I videst muligt omfang søges byudviklingen i Haderslev medfinansieret via fundraising.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "–" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Basen – Et formidlingscenter ved Skrydstrup				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,0	2,0	2,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse:				
Projekt Basen er et udviklingsprojekt med formålet at skabe et oplevelsescenter i tilknytning til Flyvestation Skrydstrup og F35 Campus, som inkluderer erhvervs-, uddannelses-, møde- og conferencefaciliteter. Et center, som faciliterer mødet mellem det militære og det civile samfund med faciliteter til virksomheder, Forsvaret og uddannelsesinstitutioner.				
Visionen er, at der etableres et center ved Flyvestation Skrydstrup med faciliteter, der er så attraktive, at centeret;				

Projekt: Basen – Et formidlingscenter ved Skrydstrup

- understøtter Forsvarets og forsvarsindustriens fremtidige udvikling og Haderslev Kommunes rolle som forsvarskommune
- bidrager til at opfylde Haderslev Kommunes vækstambitioner og understøtter den grønne omstilling
- bliver et formidlings- og turismefyrtårn, der tiltrækker gæster og øger turismeomsætningen.

For at kunne realisere projekter af denne type og størrelse, viser erfaringer, at der skal være dedikerede ressourcer igennem en årrække til projektudvikling, fremdrift, analyse, rådgivning, dialog med relevante eksterne parter m.v.

Der er afsat i alt 6 mio. kr. til i 2024-2027 at afsøge muligheder for etablering af et oplevelsescenter ved Skrydstrup med tilknyttede erhvervs-, uddannelses-, møde- og conferencefaciliteter. Der er søgt om anlægsbevilling på 0,5 mio. kr. til indledende afdækninger af juridiske og økonomiske organisationsmodeller.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Udvikling af Aarø

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	4,0	5,0	-	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: *Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen*

Beskrivelse:

Der er afsat 10 mio. kr. i årene 2024-2026 til udvikling af Aarø – og i forlængelse af den strategisk-fysiske udviklingsplan for øen.

Den oprindelige projektbeskrivelse skulle understøtte en specifik puljeansøgning, som Haderslev Kommune ikke fik tilsagn om. Ligeledes indeholdt den mulighed for at "nettobudgettet anvendes til at realisere udvalgte mindre indsatser fra Strategisk-fysisk Udviklingsplan for Aarø" hvis man ikke opnåede støtte.

Tilrettet beskrivelse: Projektet skal understøtte en generel udvikling af Aarø. I den Strategisk-fysiske Udviklingsplan for Aarø arbejdes med visionen om Aarø Naturø - en bæredygtig ø i særklasse, hvor naturen er en løftestang for udviklingen af Aarø som et ø-samfund i balance - til gavn for beboere, erhvervsaktører og besøgende. I den Strategisk-fysiske Udviklingsplan arbejdes med skitsering af konkrete tiltag, hvori et kommende nyt fondsprospekt tager sit afsæt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

5.8. Økonomiudvalget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Byudvikling	U	3,6	5,7	11,9	2,8
Erhvervsjord	U	6,0	5,0	5,0	-
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,4	1,4	1,4	1,4
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,3	28,3	28,3	28,3
Strukturelle ændringer på borgernære områder	U	0,0	9,0	10,0	-
Udmøntet anlægspulje	U	13,0	17,0	28,0	140,8
Økonomiudvalget, I alt		52,8	66,9	85,1	173,8
- heraf indtægter		-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Projektbeskrivelser

Projekt: Byudvikling				
Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	3,6	5,7	11,9	2,8
Anlægsindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udvikling i Land og By				
Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen				
Beskrivelse:				
<p>Midlerne i puljen Byudvikling benyttes til igangværende og kommende boligbyggemodninger, herunder opkøb af arealer til byggemodning af parcelhusgrunde. Derudover skal puljen være med til at sikre udmøntningen af bosætningsstrategien de kommende år.</p> <p>Puljen skal også dække udgifter til projektudvikling og ejendomsudvikling, hvor der særligt i Haderslev er områder, der står over for omdannelse.</p> <p>Midlerne skal understøtte øget bosætning og vækst i kommunen ved at sikre et varieret udbud af attraktive arealer til boligbyggeri mv. som kan være med til at tiltrække tilflyttere og fastholde indbyggere i kommunen.</p> <p>I de kommende 4 år er der fokus på udbygning af eksisterende byggemodninger reguleret af salg suppleret med udvikling af andre områder.</p> <p>Ved budgetlægningen for 2022-2025 blev der godkendt en "Model for geninvestering i Byudvikling". Det er en jordforsyningsmodel, som går efter at byggemodne ud fra en efterspørgselsdrevet tilgang, og derefter geninvestere indtægterne fra salget af grunde i kommende udstykninger. På den måde skabes et kredsløb, som i de kommende år forventes at løbe rundt.</p> <p>Salgsindtægterne på 2,8 mio. kr. fra regnskabsår 2023 er geninvesteret i år 2028 jf. Budgetstrategien.</p> <p>Det foreslås at periodeforskyde 2,0 mio. kr. fra 2025 til 2026.</p>				
Bæredygtigt perspektiv:				
I lokalplanerne for nye boligområder indtænkes biodiversitet herunder grønne områder samt om muligt lokal regnvandshåndtering.				
Afledt drift:				
Såfremt nye veje får status som private fællesveje, er der udelukkende kommunale driftsudgifter til gadelys. Offentlige veje driftes af kommunen. Ved offentlige veje skal der afsættes budget til afledte driftsudgifter til renhold af vejene sommer og vinter på 1,5% af anlægssummen. Har arealet tidligere været forpagtet ud, kan der være afledte mindreindtægter for den manglende indtægt ved bortforpagtning. Fremadrettet afsættes der ikke midler til drift i samme sag som bevillingen godkendes.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Erhvervsjord

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	6,0	5,0	5,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen

Beskrivelse:

Erhvervsudvikling herunder opkøb af erhvervsjord er et led i at sikre attraktive erhvervsarealer til virksomheder, som kan understøtte og fastholde arbejdspladser i kommunen, som led i kommunens Vækststrategi.

I det tekniske budget er der på anlægsprojektet Erhvervsjord afsat 6,0 mio. kr. i 2025 og 5,0 mio. kr. i henholdsvis 2026 og 2027. Disse midler anvendes til bl.a. jordkøb, opkøb, byggemodning og baneinfrastruktur i forlængelse af erhvervspolitikken.

Desuden foreslås det at periodeforskyde budgettet på 6,0 mio. kr. fra 2025 til 2026 med 3 mio. kr. og 2027 med 3 mio. kr.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Pulje til byggemodning og salg af grunde

Økonomi (mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,9	1,9	1,9	1,9
Anlægsindtægt	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling i 2025 til projektet på 1,900 mio. kr. i udgifter og -1,400 mio. kr. i indtægter i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Der er i basisbudgettet afsat en pulje på netto 0,5 mio. kr. til færdiggørelsesarbejder på ikke solgte og regnskabsafsluttede udstykninger fremadrettet. Formålet med puljen er at sikre, at boligbyggemodninger, hvor der er aflagt anlægsregnskab, kan afsluttes med etablering af slidlag, overkørsler, ramper samt færdiggørelse af grønne områder. Denne færdiggørelse er en forpligtigelse, som kommunen har i henhold til købsaftalen med de enkelte lodsejere.

Anlægsprojektet skal ligeledes finansiere forundersøgelser og diverse udgifter i de tidligere stadier på kommende udstykninger.

De forventede indtægter kommer fra salg af mindre kommunale arealer eller grunde, som kommunen har til salg fra regnskabsafsluttede udstykninger.

Kommunen etablerer boligbyggemodninger med henblik på at fastholde og tiltrække borgere og indgår som en del af vækststrategien.

Bæredygtigt perspektiv:

I lokalplanerne for nye boligområder indtænkes biodiversitet herunder grønne områder samt om muligt lokal regnvandshåndtering.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning

Økonomi (i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	1,4	1,4	1,4	1,4
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 1,4 mio. kr. i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Kommunen er som del af samarbejdet mellem Brand & Redning Sønderjylland og Haderslev, Tønder og Aabenraa Kommuner forpligtet til at bidrage til drifts- og anlægsbudgettet.

Projekt: Anlægstilskud Brand og Redning

Drifts- og anlægsudgifter for 2025 bliver fremskrevet med anbefalingerne i KL's budgetvejledning for 2025 jf. selskabets vedtægter, pkt. 14.3.

Såvel drifts- som anlægstilskud for 2025 skal betales til selskabet i to halvårslige rater, henholdsvis 1. januar og 1. juli, jf. Brand & Redning Sønderjyllands vedtægter, pkt. 16.3.

Beredskabskommissionen godkender budgettet for Brand & Redning Sønderjylland. Eventuelle prisreguleringsændringer vil blive indarbejdet senere.

Der er afsat særskilt driftsbudget på 14,1 mio. kr. årligt.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Bygningsvedligeholdelse m.v.

Økonomi (i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	28,3	28,3	28,3	28,3
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der meddeles anlægsbevilling på 28,3 mio. kr. til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen vedr. det afsatte beløb i 2025.

Beskrivelse:

Haderslev Kommune har ca. 185 ejendomme med ca. 650 bygninger på og med et samlet etageareal på ca. 305.000 m². Der er tale om en meget blandet bygningsmasse bestående af skoler, børnehaver, plejecentre, administrationsbygninger, offentlige toiletter, entreprenørbygninger, sportshaller m.v.

Det politiske styringsredskab er "Retningslinjer for vedligeholdelse af Haderslev Kommunes bygninger".

Midlerne til bygningsvedligehold anvendes primært til større vedligeholdelsesopgaver på klimaskærm og tekniske installationer i de kommunale bygninger inkl.:

- Asbestrensninger af skoler, børnehaver m.v.
- Undersøgelse og radon-sikring af bygninger
- Kloaksepareringer
- Opgravning af gamle olietanke på kommunale ejendomme
- Energibesparende foranstaltninger, herunder understøttelse af klimaplanen, hvor opvarmning med fossile brændsler skal udfases og belysning skal skiftes til LED i kommunens bygninger
- AT-påbud. Sikring af et godt arbejdsmiljø og sikring af et godt indeklima, samt håndtering af ny brandsynsbekendtgørelse (januar 2022)
- Mindre anlægspulje, som primært bruges til at forebygge arbejdsskader og AT-påbud.
- Pulje til færdiggørelse af byggeopgaver, hvor der er aflagt anlægsregnskab
- Egne tiltag som supplement til støjkompensation (F-35 fly Flyvestation Skrydstrup).

Der kommer en orienteringssag på Økonomiudvalget om disponeringen af midler i 2025.

Bæredygtigt perspektiv:

Hvis bygninger ikke vedligeholdes løbende, vil der opstå flere og større skader på vores bygninger. Dette vil medføre, at udgifterne vil blive større, da det er dyrere at udbedre skader, fremfor løbende vedligehold. Derudover er en del af pulje reserveret til energibesparende foranstaltninger, som understøtter Haderslev Kommunes klimaplan.

Afledt drift:

Den afledte drift vil være negativ, da en del af puljen bruges til energibesparende foranstaltninger. Denne besparelse tilbageføres til bygningsvedligeholdelsespuljen, så besparelserne skal finansiere nye tiltag.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Strukturelle ændringer på borgernære områder

Økonomi (i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	0,0	9,0	10,0	-
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Udvikling i Land og By

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Omstillingspulje til lokalbyer med henblik på understøttelse af strukturelle ændringer for at afhjælpe konsekvensen af lokale ændringer i befolkningssammensætningen.

Pulje til strukturel tilpasning på institutioner primært på daginstitutioner og skoler.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

Projekt: Udmøntet anlægspulje

Økonomi (i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Anlægsudgift	13,0	17,0	28,0	140,8
Anlægsindtægt	-	-	-	-

Kategori: Basisbudget

Anlægsbevilling: Der meddeles ikke anlægsbevilling til projektet i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Beskrivelse:

Der er afsat en udmøntet anlægspulje, som kan udmøntes i en senere budgetlægning.

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

6. Grundkapitalindskud

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger. Det kommunale grundtilskud vil være mellem 8% og 12% for familieboliger afhængig af den gennemsnitlige boligstørrelse, således kommunerne skal indskyde færrest penge ved byggeri af små boliger og flest penge ved byggeri af store boliger. Det kommunale grundkapitalindskud for ungdomsboliger og ældreboliger er på 10%. Nedenfor følger beskrivelser af forslag til indskud i Landsbyggefonden.

Landsbyggefonden har til formål at støtte og udvikle alment boligbyggeri gennem forskellige tilskuds- og låneordninger.

Grundkapitalindskud (Beløb i mio. kr. i løbende priser)	U/I	2025	2026	2027	2028
Årlig pulje til grundkapital	U	0,9	-	10,0	-
Grundkapitalindskud, I alt		0,9	-	10,0	-

Projektbeskrivelser

Projekt: Grundkapital				
Økonomi (i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
Finansudgift	0,9	-	10,0	-
Finansindtægt	-	-	-	-
Kategori: Udviklings- og investeringsprojekter				
Beskrivelse:				
Boligselskaberne har mulighed for at søge om godkendelse af ombygningsprojekter m.v. i henhold til reglerne om støttet boligbyggeri.				
På den baggrund er der afsat 0,9 mio. kr. i 2025 og 10,0 mio. kr. i 2027.				

"+" betyder udgifter/mindre indtægter/træk på kassen "-" betyder indtægter/mindre udgifter/henlæggelser

7. Bevillings- og flerårsoversigt

Finansiering

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr.)								
Finansiering, i alt	142	-4.786	145	-4.967	159	-5.131	111	-5.248
Renter af likvide aktiver	0	-9	0	-9	0	-9	0	-9
Renter af kortfristede tilgodehavender i øvrigt	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristede tilgodehavender	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af udlæg vedr. forsyningsvirksomheder	0	0	0	0	0	0	0	0
Renter af langfristet gæld	9	0	9	0	10	0	10	0
Kurstab og kursgevinster	0	-4	0	-4	0	-4	0	-4
Afdrag på lån	85	0	87	0	88	0	51	0
Optagne lån	0	-35	0	-36	0	-28	0	0
Tilskud og udligning	39	-1.636	41	-1.742	43	-1.860	42	-1.899
Grundskyld mv.	0	-174	0	-168	0	-165	0	-173
Købsmoms	-	-	-	-	-	-	-	-
Skatter	8	-2.928	8	-3.009	8	-3.066	8	-3.164
Balanceforskydninger	1	0	0	0	10	0	0	0

Drift

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)								
Alle udvalg skattefinansieret område inkl. puljer	5.244	-802	5.258	-802	5.257	-802	5.257	-802
Driftsudgifter	3.426	-456	3.440	-456	3.439	-456	3.439	-456
Aktivitetsbestemt medfinansiering	270	0	270	0	270	0	270	0
Overførselsudgifter	1.548	-346	1.548	-346	1.548	-346	1.548	-346
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.621	-341	1.621	-341	1.622	-341	1.622	-341
Driftsudgifter	124	-6	124	-6	126	-6	126	-6
Overførselsudgifter	1.497	-335	1.497	-335	1.497	-335	1.497	-335
Børne- og Familieudvalget	1.041	-143	1.044	-143	1.043	-143	1.043	-143
Driftsudgifter	1.041	-143	1.044	-143	1.043	-143	1.043	-143
Kultur- og Fritidsudvalget	136	-26	137	-26	136	-26	136	-26
Driftsudgifter	136	-26	137	-26	136	-26	136	-26
Land- og Byudviklingsudvalget	2	0	2	0	2	0	2	0
Driftsudgifter	2	0	2	0	2	0	2	0
Senior- og Sundhedsudvalget	1.132	-88	1.135	-88	1.133	-88	1.133	-88
Driftsudgifter	843	-88	846	-88	846	-88	846	-88
Aktivitetsbestemt medfinansiering	270	0	270	0	270	0	270	0
Social- og Handicapudvalget	720	-145	722	-145	722	-145	722	-145
Driftsudgifter	699	-134	701	-134	701	-134	701	-134
Overførselsudgifter	21	-11	21	-11	21	-11	21	-11
Teknik- og Klimaudvalget	221	-16	221	-16	220	-16	220	-16
Driftsudgifter	221	-16	221	-16	220	-16	220	-16
Ungeudvalget	54	-2	54	-2	54	-2	54	-2
Driftsudgifter	49	-2	49	-2	49	-2	49	-2
Overførselsudgifter	5	0	5	0	5	0	5	0
Vækst- og Udviklingsudvalget	15	0	14	0	14	0	14	0
Driftsudgifter	15	0	14	0	14	0	14	0
Økonomiudvalget	301	-42	309	-42	309	-42	309	-42
Driftsudgifter	276	-42	284	-42	284	-42	284	-42
Overførselsudgifter	25	0	25	0	25	0	25	0
Det brugerfinansierede område	-	-	-	-	-	-	-	-

Anlæg

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)								
Anlæg, i alt	191	-5	173	-6	174	-30	177	-1
Det skattefinansierede område	191	-5	173	-6	174	-30	177	-1
Det brugerfinansierede område	-	-	-	-	-	-	-	-

Bevillingsoversigt – pris- og lønskøn

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)								
Pris- og lønskøn, i alt	0	0	179	-29	362	-59	551	-88
Skattefinansieret			179	-29	362	-59	551	-88

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)								
Likviditetsforskydning	16		50		70		44	

	2025		2026		2027		2028	
	U	I	U	I	U	I	U	I
(Beløb i mio. kr. i 2025 pl)								
Balance	5.593	-5.593	5.805	-5.805	6.022	-6.022	6.140	-6.140

8. Oversigt over totalbudgettet 2025-2028

(Beløb i mio. kr.)	2025	2026	2027	2028
DET SKATTEFINANSIEREDE BUDGET				
Indtægter:				
Personskatter	-2.870	-2.944	-2.999	-3.102
Selskabsskatter	-51	-57	-59	-53
Grundskyld	-174	-168	-165	-173
Generelle tilskud	-1.597	-1.701	-1.817	-1.857
Købsmoms	-	-	-	-
Lånoptagelse	-35	-36	-28	-
Indtægter i alt	-4.727	-4.906	-5.068	-5.186
Udgifter:				
Renter	-3	-3	-2	-2
Afdrag	85	87	88	51
Balanceforskydninger	1	0	10	0
Pris- og lønfremskrivninger	-	150	304	463
Skattefinansieret anlæg	186	167	143	176
Skattefinansieret drift	4.442	4.456	4.455	4.455
Totaler - skattefinansieret drift:	4.442	4.456	4.455	4.455
Driftsudgifter, i alt	2.970	2.984	2.983	2.983
Aktivitetsbestemt medfinansiering, i alt	270	270	270	270
Overførselsudgifter, i alt	1.202	1.202	1.202	1.202
Specifikationer - skattefinansieret drift:				
Beskæftigelses- og Borgerserviceudvalget	1.280	1.280	1.281	1.281
Driftsudgifter	118	118	120	120
Overførselsudgifter	1.162	1.162	1.162	1.162
Børne- og Familieudvalget	898	901	900	900
Driftsudgifter	898	901	900	900
Kultur- og Fritidsudvalget	111	111	111	111
Driftsudgifter	111	111	111	111
Land- og Byudviklingsudvalget	2	2	2	2
Driftsudgifter	2	2	2	2
Senior- og Sundhedsudvalget	1.045	1.047	1.046	1.046
Driftsudgifter	775	777	776	776
Aktivitetsbestemt medfinansiering	270	270	270	270
Social- og Handicapudvalget	575	577	577	577
Driftsudgifter	565	567	567	567
Overførselsudgifter	10	10	10	10
Teknik- og Klimaudvalget	205	205	205	205
Driftsudgifter	205	205	205	205
Ungeudvalget	53	53	53	53
Driftsudgifter	47	47	47	47
Overførselsudgifter	5	5	5	5
Vækst- og Udviklingsudvalget	15	14	14	14
Driftsudgifter	15	14	14	14
Økonomiudvalget	260	267	267	267
Driftsudgifter	235	242	242	242
Overførselsudgifter	25	25	25	25
Udgifter i alt skattefinansieret	4.711	4.856	4.998	5.142
Netto skattefinansieret budget	-16	-50	-70	-44
DET BRUGERFINANSIEREDE BUDGET				
Brugerfinansieret drift netto	-	-	-	-
Brugerfinansieret anlæg netto	-	-	-	-
Pris- og lønfremskrivninger	-	-	-	-
Udgifter, i alt brugerfinansieret	-	-	-	-
Netto udgifter i alt	4.711	4.856	4.998	5.142
Nettoeffekt på kassen	-16	-50	-70	-44

9. Takstoversigt for Haderslev Kommune 2025

Beskæftigelse- og Borgerserviceudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Oplysninger	2024	2025
Bopælsattester	75	90
Genudskrivning af sundhedskort/lægeskift	215	225
Legitimationskort til unge (ungdomskort)	150	150
Folkeregisteroplysninger efter CPR-loven (oplysninger der ikke er elektronisk tilgængelige)	75	90
Sprogbilag	200	200
Pris for foto taget i Borgerservice til pas/kørekort	130	140
Gebyr for vielse uden for rådhuset ekskl. kørsel	550	550
Leje af Dramaten (pr. døgn)	3.069	3.200
Leje af Dramaten (3 timer)	1.535	1.600

Børne- og Familieudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Dagtilbud	2024	2025
Dagpleje		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	3.163	3.301
Deltidspladser 32 timer, betaling i 11 måneder	2.688	2.805
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	2.063	2.153
Daginstitutioner 0 – 2-årige		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	3.963	4.135
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	2.378	2.481
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	2.793	2.914
Daginstitutioner 3 - 6-årige		
Fuldtidspladser, betaling i 11 måneder	2.510	2.619
Deltidspladser 20 timer, betaling i 11 måneder	1.506	1.572
Deltidspladser 30 timer, betaling i 11 måneder	1.904	1.987

Taksten udgør 25 procent af bruttodriftsudgiften jfr. dagtilbudslovens § 31-§34.

Taksten opkræves over 11 måneder, idet juli måned er betalingsfri.

Fra 2019 har forældre på barsel ret til en deltidsplads på 30 timer om ugen til børn i husstanden.

Tilskud til privatinstitutioner	2024	2025
Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 0- 2 år		
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	9.205	9.605
Driftstilskud pr. deltidsplads 20 timer	3.757	3.920
Driftstilskud pr. måned i 12 måneder (inkl. administration og bygninger) 3-6 år		
Driftstilskud pr. fuldtidsplads	6.709	7.001
7.001 Driftstilskud pr. deltidsplads 20 timer	2.738	2.857
Tilskud til private børnepassere og pasning af egne børn	2024	2025
Tilskud til privat pasning 0 - 2 år pr. måned		
Tilskud til privat børnepasning	6.523	6.807
Tilskud til pasning af egne børn	7.316	7.634
Tilskud til privat pasning 3-6 år pr. måned	2024	2025
Tilskud til privat børnepasning	4.732	4.938
Tilskud til pasning af egne børn	5.176	5.401

Forældre kan få tilskud til pasning af egne børn. Tilskuddet til pasning af egne børn må

maximalt udgøre 85 % af den billigste nettodriftsudgift i et dagtilbud i samme aldersgruppe i kommunen. I Haderslev Kommune er besluttet 75 % af nettodriftsudgiften.

SFO	2024	2025
Heldagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	1.855	1.935
Eftermiddagsmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	1.495	1.572
Morgenmodul pr. måned i 11 måneder pr. år	785	838
Takster i juli måned		
Sommerferieordning, betaling pr. uge i ferieperioden	1.160	1.198
Ungdomsklubber	2024	2025
Ungdomsklubber kr. pr. halvår	108	113
<i>Derudover betaling ved deltagelse i aktiviteter afhængig af aktivitet</i>		
Ungdomsskole	2024	2025
Førstehjælp til knallertkørekort	420	438
Jagttegn	840	877
Speedbådsørekort	800	800
Naturskolen (<i>andre brugere end kommunale folkeskoler</i>) pr. time (<i>mindst 2 timer pr. gang</i>)	569	594
Kommunale specialskoler (inkl. serviceændringer fra 2019)	2024	2025
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1	934	948
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2	1.648	1.403
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 3	2.008	1.262
Louiseskolen undervisning pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 4	2.667	1.729
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1 morgen	141	114
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 1 eftermiddag	264	213
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2 morgen	269	197
Louiseskolen fritids. pr. dag ekskl. befordring - elevkategori 2 eftermiddag	707	689
Folkeskoler	2024	2025
Gymnastiksale pr. time.	228	238
Klatrevæg pr. time.	424	443
Leje af borde kr. pr. stk.	52	54
Leje af stole kr. pr. stk.	19	20
Leje af klapstole kr. pr. stk.	7	8
Leje af bænke kr. pr. stk.	34	36
Transport af borde, stole kr. pr. læs	1.917	2.001
Plader/ben kr. pr. stk.	28	29
Faglokaler pr. time	228	238
Andre lokaler pr. time	160	167
Administration og pædagogisk psykologisk undersøgelse af børn på socialpædagogiske opholdssteder	1.668	1.741
Arbejdstime (ej undervisning) pr. lærer i folkeskolen (1.680 dele) kr. pr. t.	340	354
PPR-servicering af børn fra andre kommuner på Louiseskolen og øvrige specialtilbud pr. døgn	58	61
Skolehaller	2024	2025
Leje af skolehal kr. pr. time i tidsrummet 08:00 – 23:00	485	506
Undervisning i IT-kompenserende klasse		
Kort kursus (2 uger med 6 elever) pr. elev pr. år	13.574	14.165
Langt kursus (10 uger med 8 elever) pr. elev pr. år (2018= 12 uger m 12 elever)	34.745	36.256
Tilknyttet elev efter kursus pr. år	9.109	9.505

Undervisnings dag i Skaberiet

1 undervisnings dag à 5 t. med max. 30 elever (for ikke kommunale dagtilbud og skoler)

3.901 4.071

Lagoniskolens aula

Aulaleje pr. time indtil kl. 17

196 204

Aulaleje pr. time efter kl. 17

259 271

Større arrangementer første time

358 374

Øvrige timer

246 257

Bistand fra teknisk servicepersonale pr. time

195 203

Leje af køkken pr. gang

461 481

Sønderballe lejrskole**2024 2025****Leje af lejrskole for foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:**

Grundgebyr

1.271 1.327

Grundgebyr for 3 timers arrangement

476 497

Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement

158 165

Pr. overnatning

636 663

Leje af lejrskole for andre end foreninger og kommunale institutioner pr. døgn:

Grundgebyr 1/5-30/9

1.901 1.984

Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/5-30/9

714 745

Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement

238 248

Grundgebyr 1/10-30/4

2.661 2.777

Grundgebyr for 3 timers arrangement 1/10-30/4

997 1.040

Timepris ud over grundgebyr ved 3 timer arrangement

332 346

Pr. overnatning

690 720

Kultur- og Fritidsudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Musikskole**2024 2025**

Tumlerytmiik & Musikalsk Legestue – 1 rate

800 836

Max Musik I & II – 4 rater á 418 kr.

1.600 1.672

Musikklub – 4 rater á 418 kr.

1.600 1.672

Juniormusik - 8 rater á 330 kr.

2.520 2.640

Instrumentalundervisning (individuel) – 8 rater á 680 kr.

5.200 5.440

Holdundervisning 3-6 elever – 8 rater á 366 kr.

2.800 2.928

Ung musik fra august 2024 – 8 rater á 250 kr.

- 2.000

Sammenspil – uden individuel undervisning – 8 rater á 250 kr.

1.920 2.000

Talentlinje/PerformanceAkademi – 8 rater á 935 kr.

7.160 7.480

Fælles aktiviteter, sammenspil, teori, høreleære, jam m.m. er inkl. i ovennævnte.

Voksen instrumentalundervisning over 25 år – 8 rater á 883 kr.

6.760 7.064

Voksenkor – 8 rater á 303 kr.

2.320 2.424

Instrumentleje - 8 rater á 147 kr.

1.120 1.176

Administrationsgebyr pr. elev

90 95

Dagtilbud. Institutioner faktureres:

5.485 -

Dagtilbud, institutioner, ordinært

- 5.733

Dagtilbud, special

- 3.397

Musikklasser. Skoler faktureres:

Musikklasser: Model A

6.855 7.160

Musikklasser: Model B

7.485 7.823

Musikklasser: Model C

8.120 8.486

Musikklasser: Model D

8.965 9.370

Musikklasser: Model E

9.700 10.138

Musikklasser: Model F

10.545 11.020

*Elever over 25 år er ikke omfattet af Statens Kunstfond og Haderslev Kommunes tilskudsordninger,**og skal derfor betale forhøjet deltagerbetaling.**Musikskolen råder over nogle instrumenter. Disse kan lejes af musikskolens elever.**Taksterne vedrører skoleåret 2024/2025.*

Salg af ydelser og undervisningsmateriale (enkelte timer eller hele forløb) vil typisk blive udregnet med den faktiske pris eller en gennemsnitlig lærerlønsudgift incl. pension, forberedelse, transport m.m.

Delvis friplads ordning: Grundlag for vurderingen er med udgangspunkt i den aktuelle Fripladsskala, Børne- og Undervisningsministeriet. Der gennemføres en genvurdering i midten af sæsonen.

Takster for private og kommercielle bruger samt generelle takster fremgår af nedenstående med følgende undtagelser:

- 1) Lokaler anvises vederlagsfrit til folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter
- 2) Visning på infotavler er vederlagsfrit for folkeoplysende foreninger og øvrige almennyttige foreninger/aktiviteter

Frøs Arena	2024	2025
Mødelokaler – halvdagsmøder	800	800
Mødelokaler – heldagsmøder	1.400	1.400
Mødelokaler - opstilling af scene	1.200	1.200
Mødelokaler – special opstilling	1.200	1.200
Kunstgræsbaner	2024	2025
Leje pr. påbegyndt time	1.040	600
Haderslev Idrætscenter	2024	2025
Halleje, Dobbelt hal (hal 1 + 2) ved kommercielt arrangement pr. døgn	35.250	36.300
Halleje, Enkelt hal (hal 3) ved kommercielt arrangement pr. døgn (der laves som regel færdige pakkøløsninger inkl. forplejning ved kommercielle arr.)	18.650	19.210
Idrætshal (hal 1, 2 eller 3) pr. time	540	555
Service-time	380	390
Mødelokale 1 pr. time (max. 12 pers.)	350	360
Mødelokale 2 pr. time (max. 32 pers.) inkl. projektor	500	515
Mødelokale 3 (IT) pr. time (max. 20 pers.)	500	515
Mødelokale 4 pr. time (max. 50 pers.) inkl. projektor	500	515
Lounge pr. time - begrænset udlejning	1.800	1.855
Udlejning af mobilscene pr. døgn	3.200	3.295
Foreningslokalet	350	360
Stadion og Idrætsanlæg	2024	2025
Leje af atletikstadion pr. time	690	710
Ekstra serviceydelser pr time	375	385
Gram Svømmebad	2024	2025
Enkeltbillet børn	30	30
Enkeltbillet voksne	40	40
10 klipskort børn	240	250
10 klipskort voksne	340	350
Sæsonkort børn	450	450
Sæsonkort voksne	830	850
Sæsonkort familier	1.450	1.500
Kulturhuset Bispen	2024	2025
Bispens mødelokaler m.m.		
Åbn/lukkevagter ved leje af mødelokale udenfor normal åbningstid pr. dag	750	750
Leje af mødelokale pr. time	200	200
Leje af IT-lokale pr. time	200	200
Leje af Multisal/Månen indenfor normal åbningstid pr. time	250	250
Leje af Månen fredag efter kl. 16. 00 samt i weekenden pr. dag	3.400	3.400
Leje af øvelokaler - pr. måned – solo	100	100
Leje af øvelokaler - pr. måned – band	300	300

Håndværkeriet

Brugerbetaling pr. dag	30	30
Klippekort - 12 klip til 12 dage	300	300
Årskort - kom så tit du vil	600	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		

Infotavler

Grafisk arbejde – ekskl. moms	400	400
1 uges visning - ekskl. moms	800	800
2 ugers visning - ekskl. moms	1.500	1.500
3 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	7.500	7.500
6 mdr. visning (ubegrænset antal spot) - ekskl. moms	10.500	10.500

Schaumanns værksteder (Det nye Træværksted)

Brugerbetaling pr. dag	30	30
12 klip til 12 dage (tidligere 10 turs kort)	300	300
Årskort (kom så tit du vil)	600	600
<i>Diverse materialer betales efter forbrug</i>		

Historisk Arkiv**2024 2025**

Digitale kopier, Digital kopi af film, video, pr. påbegyndt time	475	475
Undersøgelser, Research, undersøgelser	475	475
Slægtsforskning, Slægtsforskning, pr. påbegyndt times forundersøgelse	375	375

Fotografiske billeder

Til brug for annoncer, reklamer m.m.	650	650
Til film- og videoproduktion (pr. sek.)	100	100
Digitale billeder til privat brug	100	100

Museum (Ehlers Samlingen/Von Oberbergs Hus)

Entre til et museum – voksne	70	70
Entre til et museum – studerende	40	40
Entre til et museum – gruppe (min. 10 personer), pr. person	50	50

Rundvisning

Rundvisning	425	425
-------------	-----	-----

Kultur og Fritid

Leje af festsalen pr. time	180	185
Leje af øvrige lokaler pr. time	180	185

Folkeskoler (tidligere Børn og Familie)

Overnatning indtil 100 personer	1.755	1.800
Overnatning 101-250 personer	13	13
Overnatning 251 personer og derover	9	9

Fri- og privatskolers brug af svømmehaller, haller m.v.**2024 2025**

Haderslev Hallens svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.080	1.100
Haderslev Hallen - kl. 08.00-23.00 - pr. time	485	490
Hjortebro svømmehal - kl. 06.00-22.00 - pr. time	1.080	1.100
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	325	330
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 08.00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	425	435
Haderslev Idrætscenter - Hal 1 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	540	555
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	325	330
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 08.00-15.00 og kl. 20.00-22.00 - pr. time	430	440
Haderslev Idrætscenter - Hal 2 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	540	555
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 06.00-08.00 og kl. 22.00-23.00 - pr. time	325	330
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	540	555
Haderslev Idrætscenter - Hal 3 - kl. 20.00-22.00 - pr. time	430	440
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 - pr. time	270	275

Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	325	330
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 15.00-16.00 - pr. time	540	555
Lethallen i perioden 01.10 til 01.04 - kl. 16.00-21.00 - pr. time	430	440
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-15.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	270	275
Lethallen i perioden 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-20.00 - pr. time	325	330
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 20.00-23.00 - pr. time	430	440
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-10.00 og kl. 12.00-14.00 - pr. time	705	720
Atletikstadion 31.03 til 30.09 - kl. 16.00-20.00 - pr. time	540	555
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 06.00-08.00 og kl. 21.00-22.00 - pr. time	165	170
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 08.00-15.00 - pr. time	205	210
Øvrige baner 31.03 til 30.09 - kl. 15.00-21.00 - pr. time	235	240

Fri- og privatskolers brug af Kulturpakker	2024	2025
Kulturpakker – dans, musik og teater	235	240

Taksterne vedrører skoleåret 2024/2025

Særaftaler med Haderslev Kommune som foreninger gratis kan gøre brug af:

Sted	Bookes via	Bemærkninger
Kulturhus Harmonien	Hotel Harmonien	80 dage årligt. Vilkår for brug af Kulturhus Harmonien fremgår af brugermanual, der fås ved henvendelse til Kultur og Fritid
Tørning Mølle – ”Møllerens hus”	Tørning Mølle	Ubegrænset
Tørning Mølle – ”Aktivitets-laden”	Tørning Mølle	30 dage årligt (max. 5 weekender)
Slotsgade 25	Slotsgade 25	Ikke defineret
Fuglsang Lounge, Haderslev Idrætscenter	Haderslev Fodboldklub	50 dage årligt

Teknik- og Klimaudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Gebyrer på bidragsbillet (momsfri) opkræves 1 gang årligt fra 2024

2024 **2025**

Skorstensfejerbidrag. Kommunen opkræver på vegne af skorstensfejerne og tillægger et administrationsgebyr på 5%.

Rottegebyr. Omkostninger til skadedyrsbekæmpelse opkræves i henhold til gældende bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv.

Jordflytning for boliger, pr. bolig

2 2

Jordflytning erhverv (momsfri)

2024 **2025**

Jordflytning for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktører §18 stk. 5:

-Pr. anmeldelse, grundgebyr	230	230
-Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time	630	635

Anvisning af affald (momsfri)

2024 **2025**

Anvisning af affald for erhverv i h.t. bekendtgørelse om affaldsregulativer, gebyrer og -aktør § 18 stk. 4;

Efter medgået tidsforbrug, takst pr. time

630 635

Miljøtilsyn, virksomheder (momsfri)

2024 **2025**

Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time

678 682

	2024	2025
Gebyr for vandløbsreguleringssager (momsfri)		
I henhold til bekendtgørelse om vandløbsregulering og -restaurering opkræves et minimumsgebyr pr. sag, herunder for krydsningstilladelser	7.449	7.487
Ved større og komplicerede sager, der kræver megen sagsbehandling inkl. tilsyn, opkræves et højere gebyr med op til max. 2% af anlægsudgiften		
Åbning af rørlagte vandløb, som har et miljømæssigt formål er frataget gebyr. Det samme gælder krydsning af vandløb med broer, som indgår i stianlæg, hvor der er sikret offentlig adgang.	>7.449	>7.487
Vand, spildevand og affald (inkl. moms)	2024	2025
Takster for vand, spildevand og affald fremgår af det kommunale selskab Provas' hjemmeside www.provas.dk		
Færdselsskader (momsfri)	2024	2025
Administrationsgebyr i fm. erstatningskrav som følge af færdselsskader		
Pr. sag i alt	1.055	1.060
Kommerciel servicevejvisning (momsfri)	2024	2025
Pr. skilt	2.285	2.300
Udeservering, stadepladser, torvedage (momsfri)	2024	2025
Udeservering på lejet areal – Gågaden i Haderslev - 4 m2 eller derover pr. m2 pr. halvår	280	290
Udeservering på lejet areal– Gågaden i Haderslev - under 4 m2 pr. halvår	1.075	1.080
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Gågaden i Haderslev by pr. dag	580	590
Stadepladser – Gågaden i Haderslev pr. dag	580	590
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i Haderslev by - 4 m2 eller derover pr. m ² pr. halvår	130	135
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal- Øvrige gader i Haderslev by pr. dag	580	590
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i Haderslev by pr. dag	580	590
Udeservering på lejet areal - Øvrige gader i kommunen - 4 m2 eller derover pr. m ² pr. halvår	75	75
Udeservering lejlighedsvis på lejet areal - Øvrige gader i kommunen pr. dag	580	590
Stadepladser - Øvrige gader og pladser i kommunen - pr. dag	580	590
Arrangementspladser - Store pladser og parker (Gravene/cirkuspladser/ Damparken/Høttepladsen) pr. dag	1.075	1.200
Mobilt gadesalg, køretøj under 2,5 m licens pr. måned	800	810
Torvedag - Lejlighedsstadeplads - på torvet på Gravene pr. dag	180	190
Torvedag - Fast plads - på torvet på Gravene pr. m2 pr. halvår pr. torvedag	130	135
Byggesagsbehandling (momsfri)	2024	2025
Sekundær bebyggelse, såsom garager, carporte, udhuse, drivhuse og lignende mindre bebyggelser på højst 50 m2, fast gebyr pr. sag	1.220	1.175
Øvrige sagstyper, herunder byggetilladelser og ibrugtagningstilladelser. Gebyr opkræves som timepris efter medgået tid, pr. time	870	880
Togkørsel på Skrydstrup-sporet (momsfri)	2024	2025
Infrastrukturafgift pr. transporteret ton gods	1	1,50
Færgedrift - Aarø overfarten	2024	2025
Personbefordring - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (momsfri)	Før / efter 1.5.2024	
Voksne, t/r	30/24	30
Voksne, 10-turskort	200/160	180
Voksne, 30 turskort	500/400	450
Voksne, månedskort	275/220	250

Voksne, gruppe	20/16	18
Børn 4-15 år, t/r	15/10	15
Børn 4-15 år, 10-turskort	100/80	90
Børn 4-15 år, 30 turskort	250/200	225
Børn 4-15 år, månedskort	130/104	117
Børn 4-15, gruppe	10/8	9
Personbefordring - takster i skolernes sommerferieperiode (momsfri)	Før / efter 1.5.2024	
Voksne, t/r	55/44	50
Voksne, 10-turskort	400/320	360
	1.000/	
Voksne, 30 turskort	800	900
Voksne, månedskort	500/400	450
Voksne, gruppe	35/28	32
Børn 4-15 år, t/r	25/20	25
Børn 4-15 år, 10-turskort	200/160	180
Børn 4-15 år, 30 turskort	500/400	450
Børn 4-15 år, månedskort	260/208	234
Børn 4-15, gruppe	20/16	18
Personbefordring hele året (momsfri)		
Årskort – Helårsbeboere på Aarø	2.400	2.495
Køretøjer - hele året ekskl. skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)	Før / efter 1.5.2024	
Cykler og knallerter t/r	-	-
Motorcykler t/r	25/15	15
Køretøjer t/r	60/50	50
10-turskort, køretøjer	500/250	250
	1.050/	
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	600	600
Køretøjer - takster i skolernes sommerferieperiode (inkl. moms)	Før / efter 1.5.2024	
Cykler, knallerter t/r	-	-
Motorcykler t/r	40/30	30
Køretøjer t/r	85/75	75
10-turskort, køretøjer	650/250	250
	1.500/	
30-turskort, køretøjer (inkl. trailer/campingvogn)	600	600
Større køretøjer og gods (inkl. moms)		
Varebiler under 3.500 kg og under 6 m i længde, t/r	14	15
Varebiler under 3.500 kg og over 6 m i længde, t/r	39	41
Køretøjer over 3.500 kg totalvægt t/r, inkl. op til 6 tons gods t/r	59	61
Gods herunder betales pr. ton	11	11
Ekstra sejlads ved akuttillfælde (betales af det offentlige) (momsfri)		
Kl. 06.00-18.00 t/r	580	585
Kl. 18.00-06.00 t/r	2.350	2.365
Private ekstra ture sejles kun, hvis det er muligt, og kun efter aftale med færgefarten. Bestilles senest en uge før (momsfri)	2024	2025
Bilfærge ekstratur nat kl. 23.15-02.00, hele året	3.600	3.750
Bilfærge ekstratur dag, skolernes sommerferie	2.100	2.185
Bilfærge ekstratur dag, udenfor skolernes sommerferie	1.200	1.250
Brug af Magda 3 til bugsering, begravelse etc. pr. påbegyndt time	1.000	1.050

Bestillingsture kl. 23.15 fra Aarø og kl. 23.30 fra Aarøsund bestilles inden kl. 22 af personer over 18 år (momsfri)

Normal t/r takst pr. tur, dog min. 220 230

Havne og lystbådehavne**2024 2025**

Arealleje pr. år: (inkl. moms) Markedspris

Redskabsrum på Vodhænget

Redskabsrum, stort, årligt 2.365 2.400

Redskabsrum, normalt, årligt 1.975 2.000

Vinteropbevaringsplads (inkl. moms)

Vinteropbevaringsplads for de kommunale pladser Vodhæng og Pakhuskajen er undertaget for gebyrer

Vinteropbevaringsplads for andre:

Både på land 1. maj – 30. april for fastliggere pr. år 7.000 8.400

Både på land 1. maj – 30. april for fastliggere pr. måned - 1.200

*Vinteropbevaring på land tildeles af kommunen jf. aftale med havnen.***Faste pladser i Haderslev Havn ekskl. el, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)**

Takst 1 Bådpladser HH1-HH16 3.000 3.100

Takst 2 Bådpladser HH17-HH28 3.300 3.400

Takst 3 Bådpladser HH29-HH45 4.300 4.500

Takst 4 Bådpladser HH46-HH69 5.500 5.700

Takst 5 Bådpladser HH100-HH130 korte både 8.500 8.850

Takst 6 Bådpladser HH100-HH130 lange både 12.400 12.890

Pakhuskajen (Strækning E og F), Kulkajen samt Godskajen (inkl. moms)**Både over 15 m:**

Bådpladser, årligt 12.400 12.890

Bådpladser, månedligt 2.600 2.700

Store både, erhvervsbåde, månedligt 2.950 3.050

Faste pladser i Aarøsund Havn inkl. el 12 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AS210-AS231 3.200 3.200

Takst 2 Bådpladser AS232-AS239 4.100 4.100

Takst 3 Bådpladser AS240-AS251 5.500 5.500

Faste pladser i Aarø Havn inkl. el 7 måneder, takster afhænger af bådpladsens størrelse (inkl. moms)

Takst 1 Bådpladser AA163-AA172, AA300-AA304 3.200 3.200

Takst 2 Bådpladser AA150-AA152, AA155-AA162 3.850 3.850

Takst 3 Bådpladser AA173-AA206, AA305-AA328 4.100 4.100

Takst 4 Bådpladser AA153-AA154 5.600 5.600

Gæstebåde Haderslev Havn ekskl. el (inkl. moms)**2024 2025**

0 – 9,99 m 155 175

10 - 11,99 m 195 215

12 – 14,99 m 235 255

Over 15 m 470 500

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Honnørkajen, Godskajen og Kulkajen kun for både over 15 meter i længde

Gæstebåde Aarø og Aarøsund Havn inkl. el (inkl. moms)**2024 2025**

– 9,99 m 165 175

10 - 11,99 m 205 215

12 – 14,99 m 245 255

Over 15 m 480 500

Ugekort til 7 sammenhængende dage koster 5 gange dagsprisen

Haderslev Trafikhavn og Aarøsund Fiskerihavn (inkl. moms)	2024	2025
Skibsafgifter		
Afgift pr. anløb pr. BT	6	6
Afgift pr. måned pr. BT	29	30
Afgift rutefartøjer pr. anløb pr. BT	19	20
Vareafgifter pr. ton (inkl. moms)		
Hovedtaksten	12	13
Konventionelle fisk 2,45 % ved salg i første hånd		
Opdrætslaks 0,75 % ved salg i første hånd		
Passager afgifter (inkl. moms)		
Pr. døgn	6	6
4-30 anløb pr. uge	13	13
Over 30 anløb pr. uge	24	25
Levering af vand (inkl. moms)		
Levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. miljøafgift og målerleje	Dagspris + 25%	
Storkunder, levering af vand pr. m3 ekskl. vandafledningsafgift inkl. afgifter m.v.	Dagspris + 25%	
Betjeningsgebyr – Inden for normal arbejdstid pr. gang	325	330
Tillægsgebyr pr. påbegyndt time uden for normal arbejdstid pr. gang	1.250	1.260
Levering af el: (inkl. Moms)		
El pr. kWh inkl. afgifter	El-pris + 25 %	
Storkunder, levering af el pr. kWh inkl. afgifter	El-pris + 25 %	
Betjeningsgebyr inden for normal arbejdstid pr. gang	325	330
Tillægsgebyr ved levering udover normal arbejdstid pr. gang	1.250	1.260

Senior- og Sundhedsudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Plejecentrene	2024	2025
Forplejningspakken pr. måned	4.113	4.224
Forplejningspakke pr dag	137	142
Forplejning aflastningsplads pr. dag	137	142
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask pr. måned	98	95
Servicepakke 3 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	135	140
Servicepakke 4 - Egen bolig ekskl. vinduesvask pr. måned	153	139
Vaskepakke 1 - Inkl. leje og vask af linned, pris pr. måned	328	307
Vaskepakke 2 - Vask i leve/bo miljø, pris pr. måned	33	31
Madservice i eget hjem	2024	2025
Hovedret pr. måltid inkl. udbringning	61	63
Biret pr. måltid	11	11
I alt pr. måltid	72	74
Dagcentre	2024	2025
Heldagsforplejning ekskl. morgenmad, pris pr. dag	94	95
Formiddagsplads – pris pr. dag	75	77
Eftermiddagsplads – pris pr. dag	80	82
Betaling for kørsel til dagcenter pr. tur/retur	46	47

Social- og Handicapudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Bostederne under Handicap, Socialpsykiatri og Myndighed	2024	2025
Servicepakke 1 - Fællesarealer inkl. vinduesvask	69	67
Servicepakke 2 - Egen bolig inkl. vinduesvask pr. måned	127	120
Vaskepakke - Vask i leve/bo miljø pr. måned	58	37

Økonomiudvalget

(Beløb i kr. i 2025 pl)

Rykkergebyrer ved for sen betaling	2024	2025
Rykkergebyr ved udsendelse af rykkerskrivelser	250	250
Rykkergebyr ved regningskrav	100	100

Bilag 1: Investeringsoversigt – Teknisk budget

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Børne- og Familieudvalget					
Børnecenter Nustrup	U	8,9	-	-	-
Kapacitetstilpasninger på Louiseskolen - Pavillon	U	5,1	-	-	-
Kultur- og Fritidsudvalget					
Vojens Idrætshaller - Udskiftning af tag	U	0,8	-	-	-
Renovering af eksisterende svømmefaciliteter i Haderslev by	U	3,0	-	-	-
Svømmefaciliteter Haderslev by	U	0,5	9,5	25,0	-
Anlægs- og facilitetspulje	U	2,3	2,3	2,3	2,3
Svømmefaciliteter Vojens	U	10,2	9,9	-	-
Vojens Hallerne – udskiftning af CTS-styring i Frøs Arena	U	0,4	-	-	-
Land- og Byudviklingsudvalget					
Borgerbudgettering i landdistrikterne	U	1,4	1,4	1,4	-
Landdistriktpulje	U	1,0	1,0	1,0	-
Område- og landsbyfornyelse	U	2,5	2,6	2,6	-
Forum Vojens og Vision Gram	U	1,0	1,0	1,0	-
Borgerbudgettering Haderslev/Starup	U	1,0	1,0	1,0	-
Strategiske udviklingsplaner i Vojens og Gram	U	4,0	4,0	4,0	-
Senior- og Sundhedsudvalget					
Velfærdsteknologiske løsninger	U	1,0	1,0	1,0	-
Social- og Handicapudvalget					
Pulje til omstrukturering på Social- og Handicapudvalget	U	6,5	-	-	-
Renovering af køkken og bad på værestedet Kolibrien	U	0,5	-	-	-
Teknik- og Klimaudvalget					
Østergade/Honnørkajen. Klargøring af grund samt etablering af udenomsarealer og pumpestation	U	1,2	-	-	-
Jomfrusti-projektet	U	32,0	35,6	23,9	-
Jomfrusti-projektet	I	-	-	-27,0	-
Naturprojekter og øget biodiversitet	U	0,5	-	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	U	3,0	3,0	-	-
Stenrev og havmiljøprojekter i Lillebælt og Haderslev fjord	I	-1,0	-1,0	-	-
Klimaplan 2022-2050	U	3,0	3,0	3,0	-
Flytning af driftsafdelingen	U	13,6	-	-	-
Broer og bygværker	U	3,8	2,7	2,7	-
Krydsningsheller og senere signalanlæg på Ribe Landevej	U	0,8	-	-	-
Tilgængelighedspulje	U	0,4	0,4	0,4	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	U	9,0	10,0	7,0	-
Pulje til udmøntning af cykelstiplan	I	-0,3	-4,0	-2,0	-
Pulje til trafiksikkerhed	U	1,0	1,0	1,0	-
Oversvømmelsessikring af Fole	U	2,0	3,5	-	-
Haderslev Dam og Fjord	U	1,0	1,0	-	-
Pulje til prioritering af havne og færges	U	5,0	1,7	5,0	-
Cykelsti mellem Gram og Brændstrup	U	4,0	-	-	-
Cykelsti mellem Gram og Brændstrup	I	-2,8	-	-	-

Investeringsoversigt	U/I	2025	2026	2027	2028
Vækst- og Udviklingsudvalget					
Strategiske udviklingsplaner i Haderslev	U	2,0	2,5	3,0	-
Basen – Et formidlingscenter ved Skrydstrup	U	1,0	2,0	2,0	-
Aarø Turismeudvikling	U	4,0	5,0	-	-
Økonomiudvalget					
Byudvikling	U	3,6	5,7	11,9	2,8
Erhvervsjord	U	6,0	5,0	5,0	-
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	U	1,9	1,9	1,9	1,9
Pulje til boligbyggemodning og salg af grunde	I	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Anlægstilskud til Brand og Redning Sønderjylland	U	1,4	1,4	1,4	1,4
Bygningsvedligeholdelse m.v.	U	28,3	28,3	28,3	28,3
Strukturelle ændringer på borgernære områder	U	0,0	9,0	10,0	-
Uudmøntet anlægspulje	U	13,0	17,0	28,0	140,8
Teknisk budget – Nettoanlæg, I alt		186,0	166,8	143,3	176,0
Teknisk budget – Bruttoanlæg, I alt		191,5	173,2	173,7	177,4

Bruttoanlæg er anlægsudgifter uden ældreboliger